

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นายชัยวัฒน์ หาญูอาษา

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2565

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการ กับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นายชัยวัฒน์ หาญอาษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2565

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง	:	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ผู้วิจัย	:	นายชัยวัฒน์ หาญอาษา
ปริญญา	:	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยวัฒน์ พันธะศรี
ปีการศึกษา	:	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/15 มีนักเรียนจำนวน 36 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.50/88.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์, นาฏศิลป์พื้นบ้าน, ลำเพลินสะเวินใจ, การบูรณาการ

_____อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : The Development of learning activities on the dramatic arts strand by integrating with the dramatic arts Folk “Lam Ploen Sa Wen Jai” for 2nd grade students.

Author : Mr. Chaiwat Hanarsa

Degree : Master of Education (Curriculum and Instruction)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisor : Assistant Professor Dr. Samarn Ekkapim
Assistant Professor Dr. Pittayawat Pantasri

Year : 2022

ABSTRACT

This research aims to develop dance learning activities by integrating them with a series of folk dances. Lam Pleasance for effective 2nd Grade students. Compare students' academic achievements before and after classes and study students' satisfaction with learning activities. The samples used in this research were 36 students in grade 2/15, semester 2, academic year 2021, Sarakampittayakom School. Under the MahaSarakham Secondary School District Office, which was obtained at random in bulk, the tools used in the research include 1) the plan for learning activities. 8 16-hour plans, 2) achievement tests and 3) student satisfaction questionnaires Statistics used to analyze data include percentages, averages, standard deviations, and t-tests (Dependent Samples). Research has shown that 1) learning activities integrated with folk dance series Lamploensavenjai for second graders are effective (E_1/E_2) grey with 88.50/88.61, which is higher than 80/80) 2). Students have higher academic achievement after school than before class. Statistically significant at .05 and there is satisfaction with dance learning activities by integrating with folk dance. The Lam Pleasance Series, overall satisfaction is at a very high level.

Keywords: Dance Learning Activities, Folk Dance, Lam Pleasance, Integration

_____ Thesis Advisor

สารบัญ

หัวเรื่อง **หน้า**

บทคัดย่อ..... ก
ABSTRACT..... ข
กิตติกรรมประกาศ..... ค
สารบัญ..... ง
สารบัญตาราง..... ฉ
สารบัญภาพ..... ช
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 3
1.3 สมมุติฐานการวิจัย..... 3
1.4 ขอบเขตการวิจัย 4
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ 5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม 7
2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7
2.2 ความเป็นมาและความสำคัญการแสดงนาฏศิลป์ลำเพลินสะเวินใจ..... 13
2.3 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ 23
2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ 32
2.5 ประสิทธิภาพการเรียนรู้..... 56
2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน..... 60
2.7 ความพึงพอใจของการเรียนรู้..... 64
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 69
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 74
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 74
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 74
3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ..... 75
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 86

หัวเรื่อง **หน้า**

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 87
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 87
บทที่ 4 ผลการวิจัย 91
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 91
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล 93
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 96
5.1 สรุป 96
5.2 อภิปรายผล 96
5.3 ข้อเสนอแนะ 99
บรรณานุกรม 101
ภาคผนวก 109
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 110
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือ 123
ภาคผนวก ค ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ 130
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ 139
การเผยแพร่งานวิจัย 147
ประวัติผู้วิจัย 148

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 11

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 12

3.1 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ 76

3.2 จำนวนข้อสอบที่ออก และข้อสอบที่ต้องการใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 82

3.3 รายการแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ..... 84

3.4 แบบแผนการวิจัย 86

4.1 ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ..... 93

4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบและระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน..... 94

4.3 คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ..... 94

ข.1 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ..... 124

ข.2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ 127

ข.3 ค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์..... 129

ข.4 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ 130

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

ค.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ..... 133

ค.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ 137

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 เครื่องแต่งกายชุดลำเพลิน ในช่วงที่ 1 22
2.2 เครื่องแต่งกายชุดลำเพลิน ในช่วงที่ 2 22
2.3 เครื่องแต่งกายชุดลำเพลิน ในช่วงที่ 3 22
2.4 กระบวนการท่ารำ 23

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย แสดงถึงเอกลักษณ์และเกียรติภูมิของชาติ นาฏศิลป์ถือว่าเป็นศาสตร์ทางศิลปะที่สำคัญยิ่ง เป็นที่รู้จักกันดีในรูปแบบของการแสดงที่มีลีลาอันอ่อนช้อยงดงาม บ่งบอกถึงความประณีตรักสวยรักงามแฝงด้วยจิตนาการและศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล ซึ่งความสำคัญของนาฏศิลป์นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้วนาฏศิลป์ยังมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้เรียนรู้นั่นเป็นเพราะว่าการเรียนนาฏศิลป์เป็นการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายเคลื่อนไหวและท้าท่าทางต่าง ๆ จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้ฝึกปฏิบัติมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสและมีบุคลิกภาพที่ดี (กาญจนา อินทร์สุนานนท์และรุจี ศรีสมบัติ, 2552, น. 3) นาฏศิลป์นับว่าเป็นศิลปะที่โดดเด่นที่สุดสามารถแสดงออกได้โดยตัวเอง ทั้งในลักษณะที่เข้มแข็งและอ่อนโยน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ได้กำหนดจุดหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์ในการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 3 กลุ่มสาระ คือ สาระทัศนศิลป์สาระดนตรีและสาระนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์และการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมทางศิลปะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนมีความกล้าแสดงออก ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1) การจัดการเรียนรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ให้ครบถ้วนด้วยสมอง กาย ใจและเรียนรู้ด้วยตนเองต่อเนื่องตลอดชีวิต เพิ่มความกล้าแสดงออก ประสบการณ์การท้างานจริงตามสถานการณ์ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อการแสดงออกอย่างอิสระ เพิ่มการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้จริงตามศักยภาพ เพื่อให้

นักเรียนมีความสุข มีความเสรีภาพ ในการแสวงหาความรู้ได้ตามต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, น. 1-6)

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนสารคามพิทยาคม พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนักเรียนยังขาดความรู้เกี่ยวนาฏศิลป์พื้นบ้าน ในเรื่องของหมอลำเพลิน ยังไม่รู้ที่มาและความสำคัญของนาฏศิลป์พื้นบ้านและผมสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชานาฏศิลป์ยังต่ำกว่าเกณฑ์ จากผลการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ในโรงเรียนสารคามพิทยาคม ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนส่งผลให้นักเรียนยังขาดความรู้ด้านพื้นฐานนาฏศิลป์ การกระตือรือร้นที่จะเรียนและความพร้อมด้านแรงจูงใจในการเรียนนาฏศิลป์ให้สำเร็จซึ่งหากปัจจัยดังกล่าวได้รับการปรับปรุงพัฒนาก็จะส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองที่สามารถแสดงออกทางนาฏศิลป์ได้อย่างมีทักษะประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมขนบประเพณีและวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นผู้เรียนอยู่ในวัยที่มีความพร้อมและเหมาะสมที่จะเป็นต้นแบบในการเรียนและการแสดงออกทางนาฏศิลป์ของโรงเรียนในระยะต่อไป (โรงเรียนสารคามพิทยาคม, 2564)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ซึ่งเป็นการแสดงในรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอผลงานที่เกี่ยวกับความเป็นเอกลักษณ์ของหมอลำเพลิน วิวัฒนาการของหมอลำเพลิน ความสวยงามของ การแต่งกายหมอลำเพลิน ลำเพลินสะเวินใจมีท่ารำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นที่ทันสมัย แต่ยังคงแบบแผนการฟ้อนมีจังหวะสนุกสนานมีคุณค่าทางด้านร่างกาย (Physical Values) คุณค่าทางสังคม (Social Values) คุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural Values) และคุณค่าทางด้านนันทนาการ (Recreational Values) เป็นการนำเสนอในรูปแบบฟ้อนลำเพลินอีสานที่เกิดจากพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของคนอีสาน จากวลีที่ว่า “เปิดผ้าม่านกั้ง” จัดเป็นหนึ่งในการแสดงเปิดฉากหรือเปิดตัวหมอลำในการแสดงหมอลำเพลิน ซึ่งเป็นหนึ่งมหรสพที่ราบสูงประเภทหมอลำที่มีพัฒนาการต่อเนื่องยาวนานนับพันปี หมอลำเพลินจึงเป็นหนึ่งปรากฏการณ์ของสังคมอีสานที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์อีสานทั้งในด้านปรัชญาความคิด ทัศนคติ รสนิยม วัฒนธรรมอีสาน และยังเป็นสื่อสะท้อนโลกทัศน์ของคนอีสานที่มีพัฒนาการยาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำมาสอนให้เกิดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมของภาคอีสานพร้อมทั้งสามารถบูรณาการให้เข้ากับชีวิตประจำวัน

หมอลำประเภทนี้เกิดขึ้นภายหลังหมอลำหมู่แบบลำพื้นเวียง เป็นรูปแบบการแสดงหมอลำที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากทั้งในด้านทำนอง ดนตรีที่ใช้ประกอบและการแต่งกาย หมอลำเพลินจะใช้ทำนองลำที่มีจังหวะเร็วคึกคักและเพลิดเพลิน ดนตรีที่ใช้ประกอบจะมีแคนและดนตรีสากล เช่นกลองชุดกีตาร์ ออร์แกน เบส แซกโซโฟน เป็นต้น ทำนองการฟ้อนรำก็จะไม่อ่อนช้อยเหมือนลำเรื่อง ผู้แสดงจะใช้วิธีเต้นคล้ายกับการเต้นรำในจังหวะเร็วสนุกสนาน มือที่ฟ้อนก็จะแข็งเพราะผู้แสดงไปเน้นที่การเต้น

และย่ำเท้าให้เข้าจังหวะสมัยใหม่ ทำนองลำก็จะคล้ายกับทำนองเพลงลูกทุ่งที่กำลังนิยมในขณะนั้นการแต่งกายผู้แสดงฝ่ายหญิงจะบุ่งกระโปรงสั้น ๆ เพื่อล่อตาล่อใจผู้ชม (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2520, น. 40-41)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาประยุกต์บูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผู้เรียนยังเกิดความรู้ความเข้าใจและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้กำหนด เพื่อให้นักเรียนมีความรู้นาฏศิลป์และหวังว่าผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจการพัฒนาเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำไปแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกโรงเรียนได้และจะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติรู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นขั้นตอนเกิดการพัฒนาด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุดลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสารคามพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 17 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 625 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/15 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีนักเรียนจำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.4.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุดลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2) ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุดลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.4.3 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล โดยใช้การบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ โดยมีทั้งหมด 8 แผนการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเป็น 16 ชั่วโมง

1.4.4 สถานที่

โรงเรียนสารคามพิทยาคม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

1.4.5 ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจผสมผสานเข้ากับ นาฏศิลป์พื้นฐาน ทำให้ผู้เรียนสามารถประดิษฐ์ท่ารำและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก โดยบูรณาการตามตัวชี้วัดของ สาระนาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะช่วยให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมองภาพแบบองค์รวมและนำความรู้ที่ได้มาผสมผสานสัมพันธ์กัน เพื่อเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึงมีกระบวนการเรียนรู้ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป โดยผู้สอนจะมีเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จากค่าเฉลี่ยของการประเมินภาคปฏิบัติย่อยท้ายแผน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมิน หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ด้วยการทดสอบหลังเรียน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คือความรู้ของผู้เรียนต่อการเรียนด้วย“กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประเมินได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ต่อการเรียนการสอนที่แสดงออกของนักเรียนหลังการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale) 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2 และ 1 เป็นพึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุดตามลำดับ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์)

1.6.2 เป็นสารสนเทศนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ในระดับอื่น ๆ ของโรงเรียนต่อไป

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์)
2. ความเป็นมาและความสำคัญการแสดงนาฏศิลป์ลำเพลินสะเวินใจ
3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. ระสิทธิภาพของการเรียนรู้
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. ความพึงพอใจของการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในการวางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และ การศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.1.2 หลักการ

2.1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

2.1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2.1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3.2 มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.1.3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

2.1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.1.4 สมรรถนะของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.1.4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถใน การรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหา ความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลัก เหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.1.4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

2.1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

2.1.5.3 มีวินัย

2.1.5.4 ใฝ่เรียนรู้

2.1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง

2.1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

2.1.5.7 รักความเป็นไทย

2.1.5.8 มีจิตสาธารณะ

2.1.6 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่จะสามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ

2.1.6.1 เรียนรู้อะไรในศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงาน ทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการ ของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 ดนตรี

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรี ในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรียะ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2.1.6.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อธิบายการบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง	ศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง - แสง สี เสียง - ฉาก - เครื่องแต่งกาย - อุปกรณ์
	2. สร้างสรรค์การแสดงโดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์และการละครอากัปกิริยาของผู้คนในชีวิตประจำวันและในการแสดง	หลักและวิธีการสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์และการละคร
	3. วิเคราะห์การแสดงของตนเองและผู้อื่น โดยใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสม	หลักและวิธีการวิเคราะห์การแสดง
	4. เสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงการแสดง	วิธีการวิเคราะห์ วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ และการละครรำวงมาตรฐาน
	5. เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	ความสัมพันธ์ของนาฏศิลป์หรือการละครกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ	นาฏศิลป์พื้นเมือง - ความหมาย - ที่มา - วัฒนธรรม - ลักษณะเฉพาะ
	2. ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย ละครพื้นบ้านหรือมหรสพอื่น ที่เคยนิยมกันในอดีต	รูปแบบการแสดงประเภทต่าง ๆ - นาฏศิลป์ - นาฏศิลป์พื้นเมือง - ละครไทย - ละครพื้นบ้าน
	3. อธิบายอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อเนื้อหาของละคร	การละครสมัยต่าง ๆ

หมายเหตุ. ตัวชี้วัดชั้น ม.2, ปรับปรุงจาก *กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* (น.43), โดย กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ตัวชี้วัดที่ 2 ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย ละครพื้นบ้านหรือมหรสพอื่น ที่เคยนิยมกันในอดีต

2.2 ความเป็นมาและความสำคัญการแสดงนาฏศิลป์ลำเพลินสะเวินใจ

ลำเพลินสะเวินใจ เป็นนาฏศิลป์อีสานชุดหนึ่งประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์

2.2.1 ความหมายของนาฏศิลป์

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์ ดังนี้

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2543, น. 12) ได้กล่าวถึงความหมายของนาฏศิลป์ เป็นศิลปะการฟ้อนรำทั้งที่เป็นระบำรำเต้น รวมทั้งละครรำโขนหนังใหญ่ และอื่น ๆ ปัจจุบันมักมีคนคิดชื่อใหม่ให้ดูทันสมัย คือ นาฏกรรม สังคีตศิลป์ วิพิธทัศนา และศิลปะการแสดง ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน เพราะเป็นคำที่ครอบคลุมศิลปะแห่งการร้องการรำ และการบรรเลงดนตรี

เรณู โกศินานนท์ (2544, น. 51) ได้กล่าวถึง นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลป์แห่งการฟ้อนรำอันเป็นพื้นฐานที่แสดงถึงอารยธรรมความรุ่งเรืองของชาติที่รุ่งเรือง หรืออารยธรรมที่เก่าแก่ย่อมมีวัฒนธรรมทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ของตนเอง

ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ (2552, น. 34) ได้กล่าวถึง นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการฟ้อนรำ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความงดงามมีแบบแผน ให้ความบันเทิงอันโน้มน้าวอารมณ์ และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม ศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรี และการขับร้องเข้าร่วมด้วยเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น แต่ความหมายที่เข้าใจทั่วไป คือ ศิลปะของการร้องรำทำเพลง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551 (2552, น. 879) ได้กล่าวถึง ความหมายของนาฏศิลป์ คือ ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

อมรา กล่ำเจริญ (2552, น. 3) ได้กล่าวถึงความหมายของนาฏศิลป์ คือ เป็นการร้องรำทำเพลงให้เกิดความบันเทิงใจ อันประกอบด้วยความโน้มเอียง และความรู้สึก ส่วนสำคัญส่วนใหญ่ของนาฏศิลป์อยู่ที่การละครเป็นเอกหากแต่ศิลปะประเภทนี้จำต้องอาศัยดนตรี และการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้นตามสภาพหรืออารมณ์ต่างกัน

จึงสรุปได้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่ว่าด้วยการฟ้อนรำที่เกิดจากลอกเลียนแบบธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่โดยนำมาปรับให้มีความสวยงามตามจารีตแบบแผน

2.2.2 ความหมายของนาฏยประดิษฐ์

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของนาฏยประดิษฐ์ ดังนี้

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2543, น. 3) ได้กล่าวถึงความหมายของนาฏยประดิษฐ์ เป็น “การคิดการออกแบบ และการสร้างสรรค์ แนวคิด รูปแบบ กลวิธีของนาฏศิลป์ชุดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีต นาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนด

ดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย ฉาก และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญในการแสดงทำให้นาฏยศิลป์ชุดหนึ่ง ๆ สมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้”

พีรพงศ์ เสนไสย (2546, น. 3) ได้กล่าวถึงความหมายของนาฏยประดิษฐ์ เป็นกระบวนการคิดและการกระทำ โดยการกำหนดขั้นตอนการประดิษฐ์สร้างสรรค์งานให้เป็นไปตามความต้องการของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ กัน

ธีรวัฒน์ ช่างสาน (2551) ได้กล่าวถึงความหมายของนาฏยประดิษฐ์ เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นทางการแสดงการฟ้อนรำ ที่จะสร้างสรรค์ความพึงพอใจความเพลิดเพลินอารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นตามอย่างธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีหรือสิ่งรอบข้างอื่น ๆ และอาจเป็นชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นให้อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ แต่ต้องไม่ขัดกับความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในโลกมนุษย์

จึงสรุปความหมายของนาฏยประดิษฐ์ได้ว่า นาฏยประดิษฐ์เป็นการประดิษฐ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่สร้างสรรค์จากกระบวนการคิด วิเคราะห์ อย่างมีขั้นตอน เป็นการทำขึ้นมาใหม่โดยศึกษาข้อมูลจากสิ่งรอบข้าง ประเพณีวิถีชีวิต วัฒนธรรมนำมาสร้างเป็นนาฏยประดิษฐ์

2.2.3 ความสำคัญของนาฏศิลป์

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ ดังนี้

สุมิตร เทพวงษ์ (2541, น. 2–3) กล่าวถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ว่า เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าศิลปะแขนงอื่น ๆ ความสำคัญของนาฏศิลป์ มีดังนี้

1. นาฏศิลป์แสดงความเป็นอารยประเทศ บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองด้วยดี ก็ด้วยประชาชนมีความเข้าใจศิลปะ เพราะศิลปะเป็นสิ่งที่มีค่าเป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์โดยเฉพาะศิลปะการละครเป็นสิ่งสำคัญมากสามารถกล่อมเกลาจิตใจโน้มน้าวไปในทางที่ดีย้อมอารมณ์ให้แช่มชื่นผ่องใสเป็นทางนำให้คิดและให้กำลังใจในทางที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองสืบไป

2. นาฏศิลป์เป็นแหล่งรวมศิลปะคือเอาศิลปะประเภทอื่น ๆ มาเกี่ยวเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกันเช่นศิลปะการเขียนการก่อสร้างการออกแบบเครื่องแต่งกายและวรรณคดีศิลปะแต่ละประเภทได้จัดทำด้วยความประณีตสุขุมทั้งนี้ก็เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชาติมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต้องมีศิลปะเป็นของตนไว้ประจำชาตินับแต่โบราณจนถึงทุกวันนี้รวมความว่านาฏศิลป์มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกันทั้งสิ้นสร้างความเป็นแก่นสารให้แก่บ้านเมืองด้วยกันทั้งนั้น

กรมวิชาการ (2545, น. 19) กล่าวไว้ว่า การสอนดนตรีและนาฏศิลป์ในโรงเรียน เพื่อต้องการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ดังเห็นได้ว่า ดนตรีและนาฏศิลปะช่วยในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาบุคลิกภาพ การได้มีโอกาสแสดงออกด้านความสนุกสนานอย่างร่าเริง แจ่มใส ดนตรีและนาฏศิลปะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านการแสดง การทำจังหวะและร้องเพลงอย่างเสรี

แม้ว่าบางครั้งจะมีแบบแผน แต่ถ้าได้ปฏิบัติจนถูกต้องก็สามารถเกิดความเชื่อมั่น ในตนเองและแสดงออกต่อหน้าสาธารณชนได้อย่างไม่เคอะเขิน จะพบว่าเด็กบางคนเมื่อมีกิริยาเคอะเขินจะมีอาการห่อตัว ก้มหน้าและเดินไม่ตรงทาง ซึ่งถ้าปล่อยจนเป็นนิสัยจะทำให้บุคลิกภาพเสียได้

2. พัฒนาอารมณ์ การแสดงออกด้วยการร้องรำทำเพลงที่ทำจังหวะอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมและทำโดยสม่ำเสมอ จะช่วยให้เด็กเป็นคนร่าเริงและเปิดเผย บางครั้งจะสามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกได้ดี ถ้าได้ฝึกการควบคุมจังหวะและลีลาการเดิน กระโดด การใช้เสียงในการ้องเพลง ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ได้ในที่สุด

3. พัฒนาสังคม เมื่อได้โอกาสแสดงออกร่วมกันกับผู้อื่นในทางดนตรีและนาฏศิลป์ย่อมจะฝึกให้เด็กรู้ว่าเมื่อใดตนจะเป็นผู้นำกลุ่มและเมื่อใดตนจะเป็นผู้ตาม และควรจะทำตนอย่างไรจึงจะ สามารถเข้าร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กรู้จักการยอมรับความสามารถของผู้อื่นและ พร้อมที่จะยอมรับผิด

4. พัฒนาเจตคติ ถ้าการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์เป็นไปอย่างถูกต้อง จะสามารถพัฒนาเจตคติความคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของเด็กได้มาก ในสมัยก่อนเคยมีคำกล่าวว่า ร้องเพลงนั้นเป็นเรื่องของการเต้นกินรำกินเท่านั้น แต่ปัจจุบันดนตรีและนาฏศิลป์ช่วยให้รู้จักศิลปวัฒนธรรมของชาติดียิ่งขึ้น

บังอร อนุเมธากูร (2542, น. 81-82) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ไว้หลายประการ คือ

1. เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่นำประโยชน์ในชีวิตประจำวัน คือ ช่วยผ่อนคลาย ความตึงเครียด บำบัดโรคภัยไข้เจ็บ

2. เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของชาติแต่ละชาติโดยใช้ท่าทาง ท่ารำ ร้อง จังหวะ ให้เห็นนิสัยและความเป็นอยู่ของมนุษย์

3. เป็นการถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ซึ่งแสดงให้เห็นอารมณ์โกรธ รัก ยินดี ยกย่อง เกลียด ฯลฯ

จึงสรุปความสำคัญของนาฏศิลป์ได้ว่า นาฏศิลป์นับเป็นการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์และคุณค่าของประเทศชาติ และยังเป็นสิ่งที่ใช้เพื่อผ่อนคลาย เพิ่มความสุนทรีย์ให้กับมนุษย์เมื่อได้รับชม ทั้งยังเป็นการส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ดนตรีและนาฏศิลป์จะช่วยในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนา ด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ เป็นต้น

2.2.4 นาฏยศัพท์และภาษาท่านาฏศิลป์

2.2.4.1 นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้ในการแสดงท่าทางทางนาฏศิลป์ไทย เป็นชื่อลักษณะท่ารำของไทย ซึ่งศัพท์เหล่านี้เป็นศัพท์เฉพาะทางนาฏศิลป์ไทยเท่านั้นนาฏยศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำไทยนั้นมีมากมาย ถ้าแยกตามลักษณะของการใช้จะแบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ

1. หมวดนามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือชื่อท่าที่บอกอาการการกระทำของผู้นั้น เช่น วง จีบ สลัดมือ ม้วนมือ คลายมือ กรายมือ ฉายมือ ปาดมือ กระทบ กระดก ยกเท้า ก้าวเท้า ประเท้า ตบเท้า กระทุ้ง กะเทาะ จรดเท้า แตะเท้า ซอยเท้า ขยั่นเท้า ฉายเท้า สะดุดเท้า รวมเท้า โยกตัว ยักตัว ตี ไหล่ และกล่อมไหล่ เป็นต้น

2. หมวดกิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยา เป็นการเรียกท่ารำ ที่จะทำให้รำได้งดงาม เช่น ทรงตัว ลดวง สองมือ ดึงมือ ดึงเอว ตึงไหล่ กดไหล่ กดคาง ชักส้น หลบเข่า เปิดคาง เปิดส้น หักข้อ หลบศอก ถีบเข่า และแข็งเข่า เป็นต้น

3. หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์นอกเหนือไปจาก นามศัพท์และกิริยาศัพท์ เช่น จีบยาว จีบสั้น ลักคอ เดินมือ เอียงทางวงคืนตัว อ่อนเหลี่ยม เหลี่ยมล่าง แม่ท่า ขึ้นท่า ยืนเข่า ทลายท่า นายโรง นายโรง พระใหญ่ พระน้อย นางกษัตริย์ นางตลาด ผู้เมีย ยืนเครื่อง และศัพท์แทน เป็นต้น

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของนาฏยศัพท์ ไว้ดังนี้

อรวรรณ ชมวัฒนา (2530) ได้ให้ความหมายของนาฏยศัพท์ว่า หมายถึง ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อใช้ในการแสดงโขนและละคร

อมรา กล่ำเจริญ (2535) ได้ให้ความหมายของนาฏยศัพท์ว่า หมายถึง ศัพท์เฉพาะในทางนาฏศิลป์ เป็นลักษณะของท่ารำไทย นาฏยศัพท์ที่ใช้กันเกี่ยวกับท่ารำไทยนั้นมีมาก แยกตามลักษณะการใช้

จึงสรุปได้ว่านาฏยศัพท์คือคำศัพท์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้เรียกในการฝึกหัดกระบวนการท่ารำในการแสดงต่าง ๆ โดยแยกออกเป็น หมวดนามศัพท์ หมวดกิริยาศัพท์ หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด

2.2.4.2 ลักษณะของนาฏยศัพท์

โมฬี ศรีแสนยงค์ (2544, น. 48) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้นาฏยศัพท์ต้องอาศัยการเรียนโดยการปฏิบัติประกอบด้วยจึงจะได้ผลดีที่สุด ในที่นี้จะขอกล่าวถึงนาฏยศัพท์ที่ใช้ในลักษณะการรำเบื้องต้นพอสังเขป โดยแบ่งตามอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ใช้ในการรำ ดังนี้

1. ส่วนศีรษะ

1.1 เอียง คือ การเอียงศีรษะ ซึ่งจะต้องกลมกลืนกับไหล่และลำตัว ให้เป็นเส้นโค้งมิใช่เส้นหัก ถ้าเอียงซ้ายหน้าควรเบือนไปทางขวาเล็กน้อย ถ้าเอียงขวาหน้าก็เบือนไปทางซ้ายเล็กน้อยแต่ไม่ถึงกับบิดคางจนเส้นเอ็นที่ลำคอขึ้น

1.2 ลักคอ คือ เอียงคนละข้างกับไหล่ที่กดลง

2. ส่วนแขน

2.1 วง คือ ส่วนโค้งของลำแขนงอศอกเล็กน้อย ไม่ทำให้ศอกแหลม โดยทั่วไปแล้วเมื่อพูดถึงวงก็หมายถึง มือแบ แต่อาจทำมือในลักษณะอื่นก็ได้วงแบ่งเป็น

2.1.1 วงบน ยกแขนไปข้างลำตัวทอดศอกโค้งมือแบตั้งปลายนิ้วขึ้น

2.1.2 วงกลาง ลดระดับความสูงของวงลง ปลายนิ้วสูงระดับไหล่

2.1.3 วงล่าง ลดมือลงมาอยู่ตรงหน้าท้อง วงพระต้องกันศอกให้ห่างตัวมากกว่าวงนาง ตั้งปลายนิ้วขึ้น หรือจีบหงายก็ได้

2.1.4 วงหน้า ยกแขนมาข้างหน้า วงพระผายกว้างกว่าวงนาง ปลายนิ้วอยู่ระดับแก้ม วงนางแคบกว่าและปลายนิ้วอยู่ระดับปาก

2.1.5 วงบัวบาน คือ ยกแขนขึ้นข้างๆตัว ให้ศอกสูงกว่าระดับไหล หักศอกให้แขนท่อนล่างพับเข้าหาตัว ตั้งฉากกับแขนทอนบน มือแบหงาย ปลายนิ้วชี้ไปข้าง ๆ ตัว วงนางแคบเข้าเล็กน้อย เช่น ท่าพรหมสี่หน้า สอดสูง

3. ส่วนมือ

3.1 มือแบ นิ้วชี้กลาง นาง ก้อย ติดกัน ตึงนิ้ว หักหัวแม่มือ กาง หลบไปทางฝ่ายมือ หักข้อมือไปทางหลังมือเสมอ แต่อาจมีบางท่าที่หักข้อมือไปทางฝ่ามือ เช่นท่าป้องหน้า

3.2 มือจีบ จีบ คือ การกรีดนิ้ว โดยเอานิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือจรดกัน ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อแรกของนิ้วชี้ ตึงนิ้ว นิ้วกลาง นาง ก้อย กรีดห่างกัน ตึงนิ้ว หักขอมือไปทางฝ่ามือ จีบมี 5 ลักษณะ เรียกชื่อตามลักษณะและตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 จีบหงาย หงายข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้น

3.2.2 จีบคว่ำ คว่ำข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ลง

3.2.3 จีบหลังหรือจีบส่งหลัง ส่งแขนไปข้างหลัง ตึงแขน พลิกข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้น ส่งแขนให้สูงห่างตัว

3.2.4 จีบปรกหน้า คือ วงหน้า แต่มือจีบ

3.2.5 จีบปรกข้าง คือ วงบน แต่มือจีบ

3.3 ชี้นิ้ว คือ ใช้นิ้วหัวแม่มือแตะปลายนิ้วก้อย นาง กลาง นิ้วชี้ตึง แยกห่างจากนิ้วอื่น ๆ ระดับมืออยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ กัน แล้วแต่ความหมาย

3.4 ม้วนมือ คือ จีบหงายแล้วม้วนข้อมือ คลายจีบเป็นแบ คว่ำข้อมือตั้งปลายนิ้วขึ้น

4. ส่วนลำตัว

4.1 กดไหล่ คือ ทาพร้อมกับการเอียงศีรษะ จะเอียงศีรษะโดยไม่กดไหล่ไม่ได้ การกดไหล่ต้องลงเฉพาะไหล่อย่าให้สะโพกเอียงไปด้วย

4.2 ตีไหล่ คือ การกดไหล่แล้วบิดไหล่ข้างที่กดไปข้างหลัง

4.3 กล่อมไหล่ คือ กดไหล่แล้วบิดไหล่ข้างที่กดมาข้างหน้า

5. ส่วนขาและเท้า

5.1 จรด คือ อาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่วางอยู่ข้างหน้า การจรดเท้าน้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง เท้าหน้าจะใช้เพียงปลายจมูกเท้าแตะเบา ๆ ไว้กับพื้น

5.2 ประ คือ อาการสืบเนื่องมาจากการจรดเท้า โดยยกจมูกเท้าขึ้น ใช้ส้นเท้าวางกับพื้น ย่อเข่าลงพร้อมทั้งแตะจมูกเท้าลงกับพื้น แล้วยกเท้าขึ้น

5.3 การยกเท้า คือ การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า สืบเนื่องมาจากการประเท้าการยกเท้าทางนาฏศิลป์จะต้องเชิดปลายเท้าขึ้น สำหรับตัวพระจะต้องกันเข่าออกไปข้าง ๆ ส่วนสูงอยู่ ระดับเข่าข้างที่ยืน ตัวนางไม่ต้องกันเข่า ส่วนสูงอยู่ต่ำกว่าเข่าข้างที่ยืนเล็กน้อย ชักส้นเท้าและเชิด ปลายนิ้วทั้งตัวพระและตัวนาง

5.4 กระทุ้ง คือ อาการของเท้าที่วางอยู่ข้างหลังด้วยจมูกเท้า แต่เป็นการยกข้างหลัง โดยใช้ส่วนของจมูกเท้าที่วางอยู่กับพื้น กระแทกลงบนพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้นกระดก เป็นอาการของการยกเท้าที่อยู่ข้างหลัง สืบเนื่องจากการกระทุ้งเท้า วิธีกระดกต้องย่อเข่าข้างหนึ่งแล้วส่งเข่าที่ยกไปข้างหลังมาก ๆ หักข้อเท้าลง ให้ปลายนิ้วเท้าชี้ลงล่าง ตัวพระต้องกันเข่าออกข้าง ๆ ส่วนตัวนาง เพียงแต่ดันเข่าไปข้างหลัง วิธีนี้เรียกว่า กระดกหลัง ถ้าย้ายส่วนขาที่กระดกมาไว้ด้านข้างเรียกว่า กระดกเสี้ยว และสอดคล้องกับ (kunkritkhema Dante, 2015, p. 18) ได้กล่าวถึง นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับลักษณะท่ารำ ที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อแสดงโขน ละคร เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย กันได้ทุกฝ่ายในการแสดงต่าง ๆ “นาฏย” หมายถึง งานเกี่ยวกับการฟ้อนรำเกี่ยวกับการแสดงละคร “ศัพท์” หมายถึง เสียง คำ คำยากที่ต้องแปล เรื่อง เมื่อนำคำสองคำมารวมกัน ทำให้ได้ความหมายขึ้นมา

จากที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของนาฏยศัพท์จะเรียงตามส่วนต่าง ๆ ของอวัยวะร่างกายตั้งหัวจรดเท้า เป็นคำที่ใช้พูดในการฝึกหัดกระบวนการท่ารำของการแสดงนาฏศิลป์ สามารถสื่อความหมายเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

2.2.4.3 ภาษาท่าทางนาฏศิลป์

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ดังนี้

อมรา กล่ำเจริญ (2535) ได้ให้ความหมายของภาษาท่านาฏศิลป์ไว้ว่า ภาษาท่าทางนาฏศิลป์เสมือนเป็นภาษาพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมาแต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทางเป็นสื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้และถ้าได้มีการแนะนำในการใช้ท่าทางต่าง ๆ ก่อนบ้างพอสมควร

แล้วยิ่งจะทำให้รู้เรื่องราวความเข้าใจเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น พื้นฐานของการใช้ภาษาท่านาฏศิลป์นี้ส่วนมากจะนำมาจากท่าธรรมชาติแต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้มีความอ่อนช้อย และความสวยงามกิริยาท่าทางที่แสดงออกมาเป็นภาษาท่านาฏศิลป์

รุจี ศรีสมบัติ (2547, น. 39) ได้ให้ความหมายของภาษาท่าไว้ว่า ภาษาท่า หมายถึง กิริยาอาการที่ผู้กระทำใช้เป็นสื่อให้ผู้ดูทราบว่าตนกำลังทำอะไร มีความหมายว่าอย่างไร โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อแสดงออกมาเป็นท่าทาง ซึ่งผู้ดูควรจะมีความรู้ ความเข้าใจในภาษานาฏศิลป์ จึงจะสนุกสนาน เพลิดเพลิน และชื่นชมในศิลปะแขนงนี้ได้ดี ภาษาท่านี้จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. กิริยาที่ใช้แทนคำพูด เช่น การรับ ปฏิเสธ สั่ง เรียกเข้า ฯลฯ
2. เป็นกิริยาอาการหรือ อิริยาบถ เช่น ยืน เดนิ นั่ง นอน เคารพ ฯลฯ
3. กิริยาที่แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า รัก ฯลฯ

จึงสรุปความหมายของภาษาท่าได้ว่าภาษาท่าทางนาฏศิลป์เสมือนเป็นการนำ กิริยาอาการ ความรู้สึก วิถีชีวิตการเป็นอยู่ มาสื่อให้เป็นภาษาท่าเพื่อใช้ในการแสดงของนาฏศิลป์ เพื่อทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความหมายของท่าทางที่แสดงขึ้นในการแสดง

2.2.5 นาฏศิลป์พื้นบ้าน ลำเพลินเพลินสะเวินใจ

2.2.5.1 หมอลำเพลิน

ลำเพลิน เป็นหมอลำที่พัฒนามาจากหมอลำหมู่

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2520, น. 40-41) ได้กล่าวว่า หมอลำประเภทนี้เกิดขึ้นภายหลังหมอลำหมู่แบบลำพื้นเวียง เป็นรูปแบบการแสดงหมอลำที่ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากทั้งในด้านทำนองดนตรีที่ใช้ประกอบและการแต่งกาย หมอลำเพลินจะใช้ ทำนองลำที่มีจังหวะเร็วคึกคักและเพลิดเพลิน ดนตรีที่ใช้ประกอบจะมีแคนและดนตรีสากล เซ่นกลอง ชุดกีตาร์ ออร์แกน เบส แซกโซโฟน เป็นต้น ทำนองการฟ้อนรำก็จะไม่อ่อนช้อยเหมือนลำเรื่อง ผู้แสดง จะใช้วิธีเต้นคล้ายกับการเต้นรำในจังหวะเร็วสนุกสนาน มือที่ฟ้อนก็จะแข็งเพราะผู้แสดงไปเน้นที่การเต้น และย่ำเท้าให้เข้าจังหวะสมัยใหม่ ทำนองลำก็จะคล้ายกับทำนองเพลงลูกทุ่งที่กำลังนิยมในขณะนั้น การแต่งกายผู้แสดงฝ่ายหญิงจะบุ่งกระโปรงสั้น ๆ เพื่อล่อตาล่อใจผู้ชม

ไพบูลย์ แพงเงิน (2534, น. 100-172) ได้กล่าวว่า หมอลำเพลินได้รับความนิยมมากในช่วงประมาณปี 2515 - 2520 หลังจากนั้นได้ ซบเซาลงไป มีหมอลำที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเป็นลำดับหลายคนด้วยกัน

จึงสรุปได้ว่า หมอลำเพลินเป็นมหรสพของชาวอีสานที่มีการเปลี่ยนมาจากหมอลำหมู่ ซึ่งจะเน้นการแสดงที่มีจังหวะรวดเร็วสนุกสนาน ผู้แสดงจะใช้วิธีเต้นคล้ายกับการเต้นรำในจังหวะเร็วเพลินเพลิด มีการประยุกต์นำเอาเครื่องดนตรีทางตะวันตกเข้ามาเพื่อทันสมัยมากขึ้น

2.2.5.2 ลำเพลินสะเวินใ**จ**

ชุด ลำเพลินสะเวินใจ เป็นการแสดงในรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอผลงานที่เกี่ยวกับความเป็นเอกลักษณ์ของหมอลำเพลิน วิวัฒนาการของหมอลำเพลิน ความสวยงามของ การแต่งกายหมอลำเพลิน ลำเพลินสะเวินใจมีท่ารำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นที่ทันสมัย แต่ยังคงแบบแผนการฟ้อนมีจังหวะสนุกสนานมีคุณค่าทางด้านร่างกาย (Physical Values) คุณค่าทางสังคม (Social Values) คุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural Values) และคุณค่าทางด้านนันทนาการ (Recreational values) ลำเพลินสะเวินใจเป็นการนำเสนอในรูปแบบฟ้อนลำเพลินอีสานที่เกิดจากพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของคนอีสาน จากวลีที่ว่า “เปิดผ้าม่านกั้ง” จัดเป็นหนึ่งในการแสดงเปิดฉากหรือเปิดตัวหมอลำในการแสดงหมอลำเพลิน ซึ่งเป็นหนึ่งมหรสพที่ราบสูงประเภทหมอลำที่มีพัฒนาการต่อเนื่องยาวนานนับพันปี หมอลำเพลินจึงเป็นหนึ่งปรากฏการณ์ของสังคมอีสานที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์อีสานทั้งในด้านปรัชญาความคิด ทัศนคติ รสนิยม วัฒนธรรมอีสาน และยังเป็นสื่อสะท้อนโลกทัศน์ของคนอีสานที่มีพัฒนาการยาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.2.5.3 องค์ประกอบของลำเพลินสะเวินใจ

องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ลำเพลินสะเวินใจ มีดังนี้

1) เครื่องดนตรี

ลำเพลินสะเวินใจ เป็นการใช้ดนตรีพื้นบ้านร่วมสมัยกับดนตรีสากลซึ่งประกอบด้วยเครื่องดีด สี ตี เป่า ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1.1) แคน

1.2) กลองทอม

1.3) กลองชุด

1.4) พิณ

1.5) เบส

1.6) ฉิ่ง

1.7) คีย์บอด

2) บทร้องและทำนองเพลง

ลำเพลินสะเวินใจ ประพันธ์บทร้องขึ้นใหม่โดย นายภัทร บุญมา เรียบเรียงดนตรีโดย นายภัทร บุญมา และ ศิลป์อีสาน 58

(เกริ่น) ล่ะจั่งว่าเปิดผ้าม่านกั้ง แจ้งสว่างสีนวล ๆ
ว่าสิชวนพี่มาฟัง เสียงอีนางเด้อลำร้อง
เกริ่นทำนองโอ่ขึ้น ยายความเบิ่งสาเกิ่น
หมอลำเพลินว่านี้ มีเรื่องดอกที่มา

ตามหลักฐานได้กล่าวว่า คือหมอลำหมู่แต่เก่าใด๋
ได้ประยุกต์กันมา จนว่าฮอดสู่มื้อนี้ ทั้งการฟ้อนและการลำ
เด้ล่ะแฟน..เออ...เอย...ล่ะนา

(เดิน) โอ่ยเดชาย ฟังเสียงร้องอีนางน้องเด้อพี่ ฟังเสียงร้องอีนางน้องเด้อพี่
จังหวะลำเพลินนี้ ทำนองลำเพลินนี้ บ่มีมื้อเสื่อมสูญ
พุ้น แต่พุ้น แต่ครูบาอาจารย์ แต่สมัยโบราณ ผู้พาเฮ็ดพาสร้าง
ยังคงไว้งานศิลป์งานม่วน เอกลักษณ์ล้วน ๆ อีสานนี้ม่วนเพลิน
(เพลง) เดินๆกลอน บทสุนทรพื้นบ้านของเฮา
เสียงแคนหย่าว เบิ่งกกขาขาว ผู้หางเครื่องลำเพลิน

(ลำ) เชิญลุกฟ้อนนำกันให้มันม่วน ให้มันม่วน ให้มันม่วน ซั่นเด้ชายเอย
อย่าสิเสยเตยเวยลุกมาฟ้อนนำกัน
(เพลง) หมอลำดีนี่ล่ะหมอลำเพลิน ตุ้มเต๊อะตุ้มเติ่นสะเวินในหัวใจ
ไผได้ฟังเพลงหมอลำเพลิน พออยากเชิ่นไปเดิ่นหน้าเวที

(ลำ) คักปานนี้ ปานนี้ล่ะเสน่ห์ลำเพลิน ฟังยามใด๋กะม่วน
ว่าแล้วชวนกันแอ๋แอ่นฟ้อน โย๋ย้อนใส่ลำ
ศิลป์ค่าล้ำ อีสานม่วนเสียงลำ
นำไปตามวิถี ฮีตคองเมืองบ้าน

(ลำ) โอ่ยเด้ชาย ยามวาดฟ้อนออนซอนท่วงท่า
ยามวาดฟ้อนออนซอนท่วงท่า พัฒนาเรื่อย ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม
เสริมท่าฟ้อนคิดใหม่ใส่นำ สมัยใหม่ดั้งเดิมผสมกันงามแท้

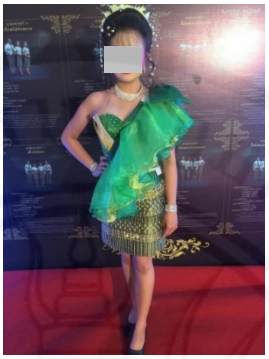
(เพลง) แบบนี้แหมสาวงามลำเพลิน นุ่งเขิน ๆ เชิ่นไปเชิ่นมา
ย่ำถกขาไปตามเสียงกลอง ท่วงทำนองพาม่วนพาหย่าว

(ลำ) จ้าวเอ้าจ้าว เด้อจ้าว สาวหมอลำเพลินผู้รวยล้นเสน่ห์
ชุดกะงามเหลียวเบิ่งเครื่องเอ้ สมัยนี้คักหลาย
ตกแต่งไว้แต้มแต่งงามสม ตามสมัยนิยมคนอีสานเฮานี้

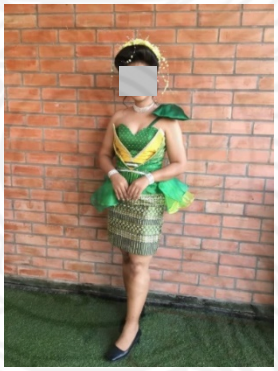
(ลำ) โอ่ยเดชาย มีหลายล้นเด้อเสน่ห์ลำเพลินแม่นหลายปีเลยผ่าน
ลูกอีสานแม่นไปอยู่ต่างบ้านบ่เคยถิ่มเสียงลำ
คิดอ้ำล้ำนำฮ่องความหลัง
แฮ่งได้ยินเสียงลำ แฮ่งคิดเห็นทางบ้าน
เทศกาลลางานโค้งอ่วย แต่งโตสวยทั้งผู้หนุ่มกะเท่ห์เมือยามบ้านถิ่นเนา
นี่ล่ะเจ้าคือเนื้อหน่อหมอลำ ฝังอยู่หัวใจไทอีสานเฮานี้
ม่วนนำกันเด้อ...พี่น้องเอย

3) เครื่องแต่งกาย (Costumes)

เครื่องแต่งกายจะเป็นชุดลำเพลินโดยเป็นการเปลี่ยนชุดทั้งหมด 3 ชุดภายในชุดเดียว โดยในแต่ละชุดที่เปลี่ยนจะแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของลำเพลินในแต่ละสมัยที่ผ่านมา

ภาพที่ 2.1 เครื่องแต่งกายชุดลำเพลิน ในช่วงที่ 1

ภาพที่ 2.2 เครื่องแต่งกายชุดลำเพลิน ในช่วงที่ 2

ภาพที่ 2.3 เครื่องแต่งกายชุดลำเพลิน ในช่วงที่ 3

4) กระบวนท่ารำ

การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะการแสดง ชุด ลำเพลินสะเวินใจ เป็นการนำเสนอในรูปแบบฟ้อนลำเพลินอีสานที่เกิดจากพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของคนอีสาน

ภาพที่ 2.4 กระบวนการท่ารำ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลำเพลินสะเวินใจ เป็นการแสดงในรูปแบบหนึ่งต้องการนำเสนอผลงานที่เกี่ยวกับความเป็นเอกลักษณ์ของหมอลำเพลิน วิวัฒนาการของหมอลำเพลิน ความสวยงามของ การแต่งกายหมอลำเพลิน โดยแบ่งเป็น 3 รูปแบบตามยุคสมัย ลำเพลินสะเวินใจมีท่ารำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นที่ทันสมัยแต่ยังคงแบบแผนการฟ้อนมีจังหวะสนุกสนานมีคุณค่าทางด้านร่างกาย คุณค่าทางสังคม คุณค่าทางวัฒนธรรม และคุณค่าทางด้านนันทนาการ ลำเพลินสะเวินใจเป็นการนำเสนอในรูปแบบฟ้อนลำเพลินอีสานที่เกิดจากพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของคนอีสาน

2.3 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์

2.3.1 ความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์

เต็มสิริ บุญยสิงห์ และเจือ สตะเวทิน (2514, น. 192) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกและทราบหลักการชมละครชนิดต่าง ๆ สามารถวิจารณ์แสดงความคิดเห็นได้ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยให้รักในศิลปะแขนงนี้

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2525, น. 297) ได้สรุปความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ไว้ดังนี้

1. เพื่อแสดงออกเกี่ยวกับการสร้างสรรค์อย่างเสรี ด้วยการร้องรำ เขียนประดิษฐ์และแสดง

2. เพื่อความเข้าใจ และสนุกสนานเกี่ยวกับนาฏศิลป์

3. เพื่อการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของวิชา

4. เพื่อร่วมกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์

5. เพื่อส่งเสริมและก่อให้เกิดความสามารถ ความชำนาญและเจตคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์

นอกจากนี้ เรณู โกศินานนท์ (2524, น. 7) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ดังนี้

1. เพื่อให้มีโอกาสได้แสดงออก

2. เป็นการสันทนาการที่ดี แม้จะไม่แสดงเองแต่ถ้าทราบหลักไว้บ้างก็จะช่วยให้การชมเกิดอรรถรสมากยิ่งขึ้น และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ถูกต้อง

3. เพื่อเป็นการร่วมมือในการรักษาการร่ายรำของไทย ให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าประจำชาติ

4. ปลูกฝังมีนิสัยรักในศิลปะแขนงนี้

5. ให้มีความคิดอ่านหรือสติปัญญาจากการชมหรือการแสดง

6. ช่วยในการสร้างความถนัดของผู้เรียน ถ้ามีใจรักการแสดงสามารถยึดเป็นอาชีพ

7. ได้ฝึกหัดการประสานงานต่าง ๆ ในการทำงานเป็นหมู่คณะ

8. ช่วยในการสร้างเสริมบุคลิกภาพ และช่วยในการออกกำลังกายที่ดี

จากความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ สรุปได้ว่า วิชานาฏศิลป์ไม่เพียงแต่จะมีบทบาทเฉพาะการร่ายรำเท่านั้น กิจกรรมต่าง ๆ ยังมุ่งให้ผู้เรียนได้รู้ซึ้งในคุณค่าแห่งศิลปะได้จากการฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความรู้ความชำนาญ สามารถชมการแสดงและวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นการพัฒนาเจตคติต่อวิชานาฏศิลป์ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป

2.3.2 การสอนนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่เน้นทักษะในการปฏิบัติและการฝึกฝนที่ถูกแบบ เพื่อฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นในการวางรากฐานของการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูผู้สอนจึงต้องรู้จักเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์และตรงกับจุดมุ่งหมาย รวมทั้งสร้างความนิยม และความมีสุนทรียภาพให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนด้วย อย่างไรก็ตามการสอนนาฏศิลป์ยังคงยึดถือวิธีการสอนแบบเดิม นั่นคือ ครูจะเป็นแม่แบบในการถ่ายทอดความรู้ และผู้เรียนต้องสังเกต จดจำและเลียนแบบท่าทางตามที่ครูสอนให้ถูกต้องที่สุด

ดุษฎี บริพัตร (2522, น. 3) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า วิธีการสอนนาฏศิลป์และดนตรีนั้นครูผู้สอนมักจะมุ่งมั่นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงขั้นประกอบอาชีพได้ ครูผู้สอนจึงต้องให้วิธีการสอนในลักษณะครูบอกเด็กจำครูทำเด็กตามเป็นพื้น ครูขับเคี่ยวขู่เข็ญและหมายมั่นปั้นมือให้ลูกศิษย์มีความสามารถดีเด่นใกล้เคียงหรือเท่าเทียมตน โสภา กิมวังตะโก (2533, น. 3) ได้กล่าวว่า สภาพการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์เน้นการเรียนรู้จากครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยในอดีต

มีความเชื่ออยู่เสมอว่า การสอนโดยครูจะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง สวยงามครูเป็นผู้มีความรู้ดี มีความชำนาญ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมด ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่ายเพราะจำเจในวิธีสอน ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เจตคติไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจเรียนเนื่องจากวิธีการดังกล่าวไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน สอดคล้องกับ บุญสม สุขุมาลพงษ์ (2536, น. 82) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนนาฏศิลป์พอสรุปได้ว่าครูผู้สอนยังคงยึดถือรูปแบบการสอนดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา คือ การสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนด้วยการปฏิบัติตามขั้นตอน การเลียนแบบจากครูผู้สอน และใช้การสังเกตจดจำรวมทั้งการมีขั้นตอนในการฝึกหัดที่เหมือนกัน ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนเพราะขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์และการแสดงความคิดเห็นเพราะต้องปฏิบัติตามผู้สอนทุกอย่าง เช่นเดียวกับ ชนัย วรรณะลี (2539, น. 2) ที่กล่าวว่าการสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือซักถามรวมทั้งการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และอติพร สุขสมนิตย์ (2543, น. 2) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ว่า ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์นั้นยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ โดยการบอกกฎเกณฑ์ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้ผู้เรียนดู ทำให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะเกรงว่าจะผิดจากแบบแผนที่ครูสอน เช่นเดียวกับ อุษา สบฤกษ์ (2536, น. 31) ได้กล่าวว่า การสอนนาฏศิลป์นั้น ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่าที่ได้รับแบบอย่างสืบต่อกันมา คือ

1. ใช้วิธีสอนโดยการให้ปฏิบัติเลียนแบบครูเป็นหลักครูรำให้ดูเป็นตัวอย่าง ผู้เรียนจะต้องอาศัยการสังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคของการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนจดจำได้ขึ้นใจและสามารถปฏิบัติเองได้

2. อธิบายท่ารำในขณะที่ปฏิบัติ โดยครูจะต้องบอกท่ารำล่วงหน้าก่อนที่จะถึงจังหวะเพลงของท่ารำนั้น ๆ จนกว่าผู้เรียนจะสามารถจำท่ารำได้ รวมถึงจะต้องอธิบายนาฏยศัพท์ คือคำศัพท์เฉพาะที่เรียกกิริยาของการทำท่านาฏศิลป์ไปด้วย นอกจากนี้ในขณะที่สอนครูผู้สอนจะต้องจับท่ารำของผู้เรียนให้ทำท่าได้ถูกต้องสวยงามตรงตามความต้องการของครูอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ได้เสนอแนวทางวิธีการสอนนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้ อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2525, น. 305) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่าควรมีลำดับขั้น ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนนั้น ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการแสดงชุดนั้น ๆ

2. ให้ผู้เรียนฟังทำนองของเพลงที่จะเรียนจากสื่อ เช่น ระนาด ฉิ่ง หรือจากแถบบันทึกเสียง เป็นต้น

3. แนะนำอุปกรณ์การแสดง หรือวิธีการใช้ เช่น โคมหรืออาวุธที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นต้น

4. บรรยายท่ารำ ท่าเต้น หรือการแปรแถวให้ทราบ และสาธิตท่ารำให้ผู้เรียนดู

5. ในขณะดำเนินการสอน ครูผู้สอนจะต้องรำนำหน้าหรือรำประจันหน้ากับผู้เรียน ถ้าเป็นบทเรียนที่มีการร้องประกอบ จะต้องสอนให้ผู้เรียนร้องเพลงให้ได้ก่อน

นอกจากนี้ จรูญศรี วีระวานิช (2524, น. 10) ได้กล่าวถึงวิธีสอนนาฏศิลป์ว่า ครูผู้สอนควรดำเนินการสอนเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นทบทวน และขั้นวัดผล โดยเฉพาะในขั้นสอนถือว่า การสาธิตท่ารำเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนนาฏศิลป์ โดยยึดหลักในการสาธิตท่ารำดังนี้

1. สาธิตท่ารำตามจังหวะดนตรีที่ใช้ประกอบ

2. ถ้าจะมีการสาธิตซ้ำ หัดท่ารำให้ช้าโดยไม่ต้องใช้ดนตรี ขณะเดียวกันก็อธิบายท่ารำไปตามขั้นตอนของท่าที่มีติดต่อกันตามลำดับ

3. เมื่อครูสาธิตท่ารำช้าลง คำร้องจังหวะดนตรีครูก็ร้องแทนแบบช้า ๆ เพื่อให้สัมพันธ์กับท่ารำ

4. เมื่อสาธิตแบบช้า ๆ จนผู้เรียนเข้าใจดีแล้วก็สาธิตให้ดูอีกครั้งตามจังหวะและท่าทางการเคลื่อนไหวให้เป็นไปตามเพลงประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าจะต้องปฏิบัติตามให้ได้

5. ในขณะที่ผู้เรียนเริ่มปฏิบัติ ครูควรรำนำหน้าด้วย

อมรา กล่ำเจริญ (2535, น. 35 - 38) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า ในการฝึกปฏิบัตินั้น ครูจะต้องเป็นผู้นำในการสาธิตท่าทางประกอบเพลง และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอน และจะต้องกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามด้วยความมั่นใจ

รังสี เกษมสุข (2535, น. 52) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาไว้ว่าในระดับประถมศึกษา เนื้อหาทฤษฎีทางนาฏศิลป์ควรเลือกสรรเฉพาะที่จำเป็น และสอดคล้องกับกิจกรรมภาคปฏิบัติ โดยเน้นการเรียนภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี การจัดให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมนาฏศิลป์จะเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกลุ่มก็ตามไม่ควรเน้น หรือมุ่งฝึกฝนให้มากหรือซับซ้อนเกินไป และในการสอนควรคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของเด็กที่จะเรียนรู้ด้วย เพื่อให้การสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรมวิชาการ (2536, น. 38-40) ได้กล่าวถึงหลักการที่ควรปฏิบัติในการสอนดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติก่อน แล้วช่วยกันสรุปเป็นหลักการ โดยครูอาจใช้วิธีการแนะนำหรือสาธิตให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม แล้วผู้เรียนช่วยกันอภิปรายเพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการสรุปเป็นหลักการ ครูมีหน้าที่ช่วยป้อนคำถามหรือชี้แนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

2. สอนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ครูต้องให้โอกาสผู้เรียนในการคิดหรือการแสดงออกในกิจกรรมนาฏศิลป์บ่อย ๆ เช่น การให้คิดท่าทางประกอบเพลงประเภทต่าง ๆ

3. จัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานกัน ในการสอนแต่ละครั้งครูไม่ควรมุ่งเน้นเนื้อหาหรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่ควรจัดให้ผสมกลมกลืนกันไปกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การร้องหรือกิจกรรมเน้นจังหวะ เพราะเด็กจะร้องเพลงได้ก่อนมิฉะนั้นก็ไม่สามารถกำหนดท่าทางได้ถูกต้อง

4. สอนให้เชื่อมโยงกับวิชาอื่น ครูสามารถใช้กิจกรรมนาฏศิลป์เป็นแกนในการเชื่อมโยงวิชาอื่น ๆ หรือบูรณาการได้ เช่น ครูสอนเพลงนก เมื่อผู้เรียนร้องเพลงนกได้รู้จังหวะของเพลงทำท่าบินแบบนกได้แล้วครูอาจโยงต่อไปถึงความรู้เรื่องนกชนิดอื่น ๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด วิธีการสอนในลักษณะการบูรณาการดังนี้มีผลต่อผู้เรียนในการช่วยให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อันมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันและช่วยให้การเรียนการสอนมีความหมายต่อชีวิตมากขึ้น

5. การสอนโดยเน้นลักษณะนิสัย จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษามิได้มุ่งหมายเพียงให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อนาฏศิลป์เท่านั้นแต่มีจุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่ง คือ มุ่งสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ผู้เรียนจะพัฒนาลักษณะนิสัยได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และความเอาใจใส่ของครู ครูจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ในเรื่องนี้ไปพร้อม ๆกับการให้ความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วย ลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่ครูต้องเอาใจใส่ เช่น มารยาทในการฟังหรือการชมการแสดง สมาธิในการฟังหรือชม ความอดทน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี รวมทั้งความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ทิศนา แขมมณี (2550, น. 113-115) ได้เสนอแนวทางในการสอนนาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

1. ครูควรเน้นหนักในแง่ความเข้าใจศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ อันเป็นวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไปมิได้มุ่งให้เป็นถึงขั้นศิลปิน

2. ในการสอน ครูควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

3. ถ้าเป็นไปได้ครูควรจัดชุมนุมนาฏศิลป์ขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านนี้

4. ครูควรปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ให้ผู้เรียนด้วย เช่น การยอมรับความสามารถของผู้อื่น การแสดงออก การปรับปรุงอารมณ์และบุคลิกภาพของตน เป็นต้น

สมจิตต์ อินทสระ (2531, น. 168) ได้กล่าวถึง แนวการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ว่าควรยึดหลักปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ยึดความสามารถเฉพาะบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบตามความถนัดและความสนใจ ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย เช่นวิธีสอนแบบสาธิต วิธีสอนแบบเรียนปนเล่น วิธีสอนแบบสร้างจิตนาการ วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ และวิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองเป็นต้น

วาสนา เพิ่มพูน (2542, น. 228-231) ได้กล่าวถึง แนวการสอนนาฏศิลป์ว่า แนวการสอนนาฏศิลป์ที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนการปลูกฝังลักษณะ

นิสัยที่ดีเป็นที่พึงประสงค์แก่สังคมนั้น เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและวัยของผู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนมี ดังนี้

1. การสอนแบบนาฏการ หมายถึง การแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการถ่ายทอด หรือสื่อความหมายให้ผู้ดูเข้าใจ โดยให้การแสดงท่าทางต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ตามประสบการณ์ที่มีอยู่หรืออาจสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสภาพการณ์ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเข้าใจและความสนุกสนาน จัดว่าเป็นการแสดงที่ใช้ทักษะทางภาษา และทักษะทางความคิด

2. การสอนแบบสาธิต การสอนแบบนี้เป็นการแสดงตัวอย่างที่ถูกต้องให้ผู้เรียนดู ซึ่งเป็นการสอนที่ให้ผลมาก แบ่งออก 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นอธิบายและสาธิต สามารถกระทำได้ 3 แบบ คือ ครูเป็นผู้สาธิต ผู้เรียนเป็นผู้สาธิต หรือครูและผู้เรียนร่วมกันสาธิต ขั้นฝึกหัด ขั้นใช้ โดยการนำทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนมาทดลองให้เกิดประโยชน์ และขั้นสรุปและปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า แนวทางในการสอนนาฏศิลป์นั้นจะเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี และในการฝึกปฏิบัติถือว่าการสาธิตท่ารำโดยครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญของ การสอน ดังนั้นครูจึงมีความสำคัญในฐานะแม่แบบในการสาธิตท่ารำ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบด้วย การสังเกตจดจำและฝึกปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าจะมีผู้สอนแนะแนวทางในการสอนไว้หลายแนวทางก็ตาม ดังเช่น การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์และแสดงออกตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมในการเรียนของเด็กเป็นสำคัญ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งทางด้านการคิด สร้างสรรค์ และการปฏิบัติตาม แต่การเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังคงใช้วิธีการสาธิตโดยครูผู้สอนเป็นแม่แบบ เช่นเดิม โดยมิได้คำนึงถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ไม่ชอบไม่สนใจเรียนอันเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจวิธีการ

2.3.3 จัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์และทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

2.3.3.1 วิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ในประเทศไทย การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ภาคปฏิบัติมีลักษณะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับแบบอย่างมาจากครูรุ่นก่อนที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา คือ สอนตามลำดับขั้น สอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสอนตามความสามารถของผู้เรียน การสอนวิชานาฏศิลป์ในสมัยโบราณเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามผู้สอนโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือความขัดแย้งทางการทำงานทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ผู้สอนนอกจากจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนแล้วยังต้องสามารถวิเคราะห์ท่ารำ พร้อมทั้งชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมาขึ้น โสภา กิมวังตะโก (2533, น. 69)

นอกจากนี้การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ของอุษา สบฤกษ์ (2536, น. 136) ได้สรุปเกี่ยวกับเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยไว้ ดังนี้

1. การแก้ไขข้อบกพร่องให้นักศึกษาด้วยการจับท่ารำให้นักศึกษาขณะฝึกหัดปฏิบัติ

2. การอธิบายประกอบการสาธิตอย่างละเอียดซ้ำ ๆ ในจุดบกพร่องของนักศึกษาแต่ละคน

3. การบอกหลักในการจดจำท่ารำ จากยากให้เป็นง่าย

4. การฝึกหัดเบื้องต้นก่อนการสอนทุกครั้ง

5. การให้ดูตัวอย่างจากวีดีทัศน์

6. การสร้างความเป็นกันเองและความใกล้ชิดประดุจพ่อแม่ของนักศึกษาเพื่อเป็นการสร้างแรงเสริมในการเรียน

2.3.3.2 วิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะปฏิบัติในต่างประเทศ

1) การสอนนาฏศิลป์ของมหาวิทยาลัยชาร์ลส

การสอนนาฏศิลป์ของมหาวิทยาลัยชาร์ลส (Charles Sturt University, 2000) จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสร้างสรรค์ในลักษณะ ดังนี้

1. สื่อการรับรู้ทางสุนทรียะ อาจจะเป็นสิ่งของที่รูปร่างต่าง ๆ เป็นข้อความหรือเป็นสิ่งเร้าที่ผู้เรียนเลือกและนำมาพัฒนาเป็นลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวตามรูปแบบที่ต้องการหรืออารมณ์ที่ได้รับ

2. สิ่งกระตุ้นจากการฟังเสียง เช่น เสียงดนตรี เครื่องประกอบจังหวะ คำพูด เสียงอื่น ๆ การร้องเพลง โคลงกลอน นำมาใช้เป็นแรงจูงใจในการเคลื่อนไหว การสร้างจินตนาการและนำไปสู่การสร้างสรรค์ท่ารำ

3. สิ่งเร้าจากการได้เห็น โดยการสังเกตหรือการรับรู้ จากรูปภาพ รูปปั้น รูปสลักในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งจากการได้เห็นท่าทางของมนุษย์ตามธรรมชาติ

4. สิ่งเร้าจากแนวคิด เป็นการให้แรงจูงใจที่ได้รับจากแนวคิดทั้งจากเรื่องราวหรือความคิดของบุคคล ซึ่งนักประดิษฐ์ท่ารำอาจจะได้แนวคิดนี้มาจากสภาพแวดล้อม อารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกมาเป็นการกระทำหรือเป็นการวาดภาพ

5. สิ่งเร้าที่ได้จากการสัมผัสที่ให้ความรู้สึกต่าง ๆ ความราบเรียบ การหมุนตัว การยืดตัว เช่น ความรู้สึกเมื่อใส่กระโปรงยาวแล้วหมุนตัว เป็นต้น

สรุปได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ภาคปฏิบัติยังคงยึดแนวการจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนยังเป็นผู้รับการถ่ายทอดโดยการเลียนแบบ หรือปฏิบัติตามแบบครูเป็นหลัก ไม่มุ่งเน้นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและแสดงความเห็นโดยอิสระ อย่างไรก็ตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้

นาฏศิลป์ในปัจจุบัน ได้มีการนำเนื้อหาเกี่ยวกับการคิดประดิษฐ์ท่ารำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรภาคปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนด้านนาฏศิลป์สามารถประดิษฐ์ท่ารำและนำออกแสดงเป็นผลงานแนวสร้างสรรค์

2.3.4 แนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำของสุรพล วิรุฬรักษ์

การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เกี่ยวกับการประดิษฐ์ท่ารำ เป็นหลักการที่นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการประดิษฐ์ท่ารำโดยเฉพาะ ซึ่งสุรพล วิรุฬรักษ์ (2543, น. 217) ให้ความหมายของการประดิษฐ์ท่ารำโดยใช้คำว่านาฏยประดิษฐ์ หมายถึงการคิด การออกแบบและการสร้างสรรค์แนวคิด รูปแบบ กลวิธีใน การสร้างสรรค์การแสดงชุดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคนทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีตนาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย ฉาก และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญในการทำให้นาฏยศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้ และได้กำหนดขั้นตอนการทำงานของนาฏยประดิษฐ์ ในโอกาสต่าง ๆ

1. การคิดให้มีนาฏยศิลป์ คือ เหตุผลที่เกิดการประดิษฐ์นาฏยศิลป์ในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่การปรับปรุงการแสดง เนื่องจากเป็นพิธีการที่ต้องการการแสดงชุดใหม่ที่เหมาะสมกับโอกาสนั้น ๆ การจัดการแสดงเพื่อส่งเสริมกิจกรรมหรือสอดแทรกในการแสดงละคร

2. การกำหนดความคิดหลัก มี 2 ระดับ คือ ระดับเป้าหมายและระดับวัตถุประสงค์

3. การประมวลข้อมูล คือ การรวบรวมข้อมูลมาเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ข้อมูลมีสองลักษณะคือ ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงคือความรู้ต่าง ๆ ที่สืบค้นได้และข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจมักเป็นผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ

4. การกำหนดขอบเขต คือ การกำหนดว่านาฏยศิลป์ครอบคลุมเนื้อหาสาระอะไรบ้าง

5. การกำหนดรูปแบบ มีวิธีกำหนดได้หลายแนวทาง ได้แก่ กำหนดให้อยู่ในแบบแผนของนาฏศิลป์ หรือการกำหนดให้เป็นแบบผสม

6. การกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ผู้แสดง รูปแบบเครื่องแต่งกาย ฉาก เพลง แสง เสียง เป็นต้น

7. การออกแบบนาฏยศิลป์ มีลักษณะคล้ายกับการออกแบบทัศนศิลป์ ซึ่งสามารถนำทฤษฎีทางทัศนศิลป์ และทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหวมาใช้ขั้นตอนในการออกแบบนาฏยศิลป์ ประกอบด้วยการกำหนดโครงสร้างโดยรวมการแบ่งช่วงการแสดงออกด้านอารมณ์ ท่าทางและทิศทางการเคลื่อนที่ของผู้แสดงบนเวที การลงรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ

2.3.5 แนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำของเฉลย ศุขะวณิช

เฉลย ศุขะวณิช ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงและผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย ได้กล่าวถึงการคิดประดิษฐ์ท่ารำพอสรุปได้ว่า พจน์มาลย์ สมรรคบุตร (2538, น. 80) เป็นลักษณะของการตีบทหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ในท่ารำของไทย ที่เป็นแบบแผนมาตั้งแต่เดิม คือกลอนตำรารำและบทรำเพลงช้า เพลงเร็ว โดยใช้กลวิธีที่จะประดิษฐ์ให้ได้ท่ารำที่เหมาะสมสวยงาม ผู้ประดิษฐ์ท่ารำจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. จังหวะและทำนองเพลง เชื่องช้าหรือรวดเร็ว มีลักษณะอ่อนหวาน เศร้าหรือคึกคัก สนุกสนาน

2. จังหวะและทำนองของเพลงที่มีสำเนียงต่างชาติ ก็ต้องเอาลีลาท่ารำของชาตินั้น ๆ มาประดิษฐ์ให้กลมกลืนกันเป็นลีลาของนาฏศิลป์ไทย

3. เมื่อรู้ทำนองและจังหวะของเพลงจึงกำหนดท่ารำให้เข้ากับลีลาของเพลงโดยยึดหลักความสัมพันธ์ของทำนองเพลงกับท่ารำ และความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของบทร้องกับท่ารำ

4. ลักษณะเพศชาย (ตัวพระ) หรือเพศหญิง (ตัวนาง) เช่น ตัวพระในพม่ารำขวานลีลาท่ารำจะต้องมีลักษณะกระฉับกระเฉงเข้มแข็งตามท่วงทำนองของนักรบ ส่วนตัวนาง ได้แก่ ฟ้อนม่านมงคล ลีลาท่ารำจะต้องมีลักษณะอ่อนโยน นุ่มนวล เป็นต้น

5. การประดิษฐ์ระบำพื้นเมือง ต้องศึกษาท่ารำที่เป็นแม่ท่าหลักของท้องถิ่นแล้วนำมาประดิษฐ์ลีลาเชื่อมท่ารำให้ครอบคลุมความหมายของเนื้อหาในระบำชุดนั้น ๆ โดยคัดเลือกแม่ท่าหลักมาใช้ให้เหมาะสม

6. ไม่ควรไปลอกเลียนแบบลีลาท่ารำของภาคอื่น ๆ มาปะปนในผลงานการประดิษฐ์ท่ารำ เช่น ไปนำเอาลีลาท่ารำของภาคใต้มาบรรจุในภาคเหนือหรือนำลีลาท่ารำของภาคเหนือมาบรรจุในเซิ้งต่าง ๆ ของภาคอีสาน

7. การคิดประดิษฐ์ท่ารำให้คำนึงถึง จุดมุ่งหมายของระบำ รำ ฟ้อนในชุดนั้น ๆ ด้วยเช่น ระบำชุดนี้มีจุดมุ่งหมายให้เป็นผู้หญิงล้วน (ตัวนาง) ก็ต้องหลีกเลี่ยงท่ารำที่มีการยกเท้า แบะเหลี่ยมกันเข่า ซึ่งเป็นลีลาท่าทางของตัวพระโดยสิ้นเชิงการเชื่อมท่ารำ สามารถทำได้หลายวิธี คือ การเล่นเท้าในขณะที่มีบทเอื้อนทำนองยาว ๆ การวิ่งแปรแถว การตั้งซุ้ม การยืนพักท่านิ่ง การใส่ลีลาเชื่อมท่าและยืนตั้งแม่ท่ายืดยุบตามจังหวะอยู่กับที่

2.3.6 แนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำของสถาพร สนทอง

สถาพร สนทอง ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ กรมศิลปากร กล่าวว่า ผู้ที่จะเป็นนักคิดประดิษฐ์ท่ารำที่ดีควรจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ พจน์มาลย์ สมรรคบุตร (2538, น. 82)

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชานาฏศิลป์อย่างลึกซึ้ง

2. เป็นผู้มีนิสัยเป็นนักคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา

3. เป็นผู้คิดค้นและพัฒนาในด้านการแสดงให้มีสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. ต้องมีความรู้เกี่ยวกับดนตรีและทำนองเพลงต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

5. มีความรู้ ความคิด ความสามารถ ในเรื่องการออกแบบเครื่องแต่งกาย

6. เป็นผู้มีความรู้เรื่องอารมณ์ต่าง ๆ ของการแสดง

7. ต้องศึกษาพัฒนาความรู้ให้กว้างขวางทั้งในด้านวรรณคดี ในด้านภูมิศาสตร์และในด้านประวัติศาสตร์ด้วย

8. ต้องเป็นผู้มีสุนทรียะ รู้จักเลือกใช้แม่ท่าที่สวยงาม ไปใช้ในการคิดประดิษฐ์ท่ารำโดยหลีกเลี่ยงท่ารำที่ซ้ำ ๆ กัน การเชื่อมท่ารำ การเชื่อมท่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะส่งผลให้ผู้คิดประดิษฐ์ท่ารำนำประสบการณ์ที่ได้ฝึกปฏิบัติมาไปใช้ในการสร้างผลงานที่แปลกใหม่ให้มีคุณภาพที่ถูกต้องได้โดยอัตโนมัติ นอกจากนี้แล้วการเชื่อมท่ารำสามารถใช้กับการแสดงรำเดี่ยว และการแสดงที่มีลักษณะเป็นหมู่คณะด้วย

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การคิดประดิษฐ์ท่ารำต้องให้สื่อความมุ่งหมายของการแสดงได้อย่างชัดเจน ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ในด้าน ท่าทาง เพลงดนตรีเกี่ยวกับสำเนียง ภาษา บทร้อง เครื่องแต่งกาย อารมณ์ที่แสดงออกและวิญญาณของการแสดงโดยอาศัยการเชื่อมโยงประสบการณ์การปรับปรุงท่ารำที่มีอยู่ วิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ภาคปฏิบัติยังคงยึดแนวการจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนยังเป็นผู้รับการถ่ายทอดโดยการเลียนแบบ หรือปฏิบัติตามแบบครูเป็นหลัก ไม่มุ่งเน้นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและแสดงความเห็นโดยอิสระ อย่างไรก็ตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในปัจจุบัน

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.4.1 ความหมายของการบูรณาการ

จากการศึกษาถึงความหมายของการบูรณาการ มีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ ความหมายที่น่าสนใจและชัดแจ้งไว้ดังนี้

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548, น. 6) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการ เชื่อมโยงองค์ความรู้และประสบการณ์ทุกอย่างในสาระวิชาการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้านคือความรู้ทางด้านพุทธิพิสัย ความรู้ทางด้านทักษะพิสัย และความรู้ทางด้านจิตพิสัย มารวมเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้อย่างสมดุลและยืดหยุ่น จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2549, น. 1) ได้ให้ การความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการทำให้สมบูรณ์ คือการท่าให้หน่วยย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสาน เป็นหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างกลมกลืนและสมบูรณ์ที่สุดในตัวของมันเอง

อรัญญา สุธาสิโนบล (2545, น. 22) ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริง หลักการและพฤติกรรมชีวิตของคนได้อย่างสมบูรณ์ในทุกด้านทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับชีวิตจริงและสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2549, น. 64) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการ จัดการเรียนรู้ที่หลอมรวมทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมายต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน

วิเศษ ชิณวงศ์ (2544, น. 28) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการจัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงและผสมผสานกระบวนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนที่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้พร้อมกับการสร้างคุณธรรมให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

ชวนีย์ พงศาพิชญ์ และคณะ (2551, น. 65) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการจัดการเรียนรู้ที่นำเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันมารวมเป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจที่เป็นความรู้องค์รวมได้และสามารถนำความรู้ไปปรับ ใช้ในชีวิตประจำวันได้

พาณี เรืองวิลัย (2549, น. 24) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึง การนำความรู้ทางด้านศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาเชื่อมโยงผสมผสานความรู้ให้เป็นเรื่องเดียวกัน โดย เน้นเนื้อหาที่เป็นองค์รวมมากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา

เอกราช ดีเลิศ (2552, น. 9) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการ หมายถึง การนำความรู้ทางด้านศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ศาสตร์ขึ้นไปมาเชื่อมโยงให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันซึ่งอาจเป็นเนื้อหาหรือกระบวนการก็ได้

สรุปความหมายของการบูรณาการ หมายถึงการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในศาสตร์สาขา วิชาต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ศาสตร์ขึ้นไปที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันมาจัดกระทำให้เป็นเนื้อเรื่อง เดียวกันจนเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางและครอบคลุมความรู้ทั้งสามด้านคือพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และสามารถนำความรู้นั้นไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2.4.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ในเรื่องของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหรือการสอนแบบบูรณาการ มีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนดังนี้

วารุณี คงมั่นกลาง (2553) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึงการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้จากศาสตร์ในสาขาต่าง ๆที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความสามารถ ความสนใจ และความต้องการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา ทักษะ และจิตใจ สามารถนำความรู้ ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

สุพจน์ แก้วบูดดี (2551) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละวิชาและเน้นถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งมีความสำคัญกว่าการบอกเนื้อหาของครู ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม สาระการเรียนเอาจมีการผสมผสานกันหลายวิชา การประเมินผล จะประเมินตามสภาพจริงทั้งในส่วนการสอบความรู้และปฏิบัติกิจกรรม

หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ งานบริการการศึกษา คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2551) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน มาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถนำความรู้ ทักษะและเจตคติ ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ดารุวรรณ วงศ์นิคม และสมสักด บุญสาธร (2555, น. 9) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาของแต่ละวิชาให้เป็นความรู้ องค์รวมที่กลมกลืนกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ประสบการณ์ และความสามารถที่หลากหลาย โดยเน้นการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พิศเพลิน เขียนหวาน และวิชิต บุญสนอง (2553, น. 10) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานของศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ที่เป็นองศ์รวมซึ่งเป็นประสบการณ์โดยตรงของผู้เรียน ที่เน้นความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจริยธรรม

ทับทิม กันทะจักร์ (2549, น. 25) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองศ์รวมโดยการเชื่อมโยง และ ผสมผสานเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน และสามารถนำความรู้หรือ ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์ (2554, น. 19) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันภายในรายวิชานั้น ๆ มาทำเป็นเรื่องเดียวกัน โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ต้องมีการจัดลำดับของเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในลักษณะองศ์รวม สามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ในบริบทใหม่ได้

สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มี การผสมผสานเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ โดยการเชื่อมโยงให้เป็นความรู้ในลักษณะองค์รวมที่มี ความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน

กับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความ เข้าใจอย่างเป็นระบบจากการได้ใช้ความคิดที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

2.4.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

มีนักวิชาการศึกษาที่ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2549, น. 64) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบูรณาการหลักสูตร และการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่าการเรียนรู้ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในชีวิตคนเราทุกสิ่งทุกอย่างจะเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ หลักสูตรบูรณาการจะมีความสัมพันธ์กับชีวิต ของนักเรียนมากกว่า และนักเรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าหลักสูตรแบบแยกรายวิชา

2. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการแก้ปัญหานักเรียนจะต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในเวลาเดียวกัน

3. เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนโดยตรงอย่างมีจุดหมายและมีความหมาย ต่อนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน และช่วยสร้างความเข้าใจให้นักเรียนได้อย่างลึกซึ้ง

4. เพื่อตอบสนองความสนใจของนักเรียนแต่ละคนโดยการเรียนรู้ตามเอกัดภาพออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่ต้องการจะรู้ บรรยากาศในชั้นเรียนจะไม่เครียด สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเรียนอย่างสนุกสนานและบรรลุผลในการเรียนมากขึ้น

5. มีการถ่ายโอนและค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระ ความคิด ทักษะ และ เจตคติ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดที่เรียนได้อย่างถึกซึ้ง เป็นระบบ และถ่ายโอนความ เข้าใจจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่งได้ดี

6. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน ให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง'ของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

7. ช่วยพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการทำงาน วินัยในตนเอง ส่งเสริมความสามารถในการทำงาน และการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

8. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการแสดงออกทางด้านศิลปะ ดนตรี ไปพร้อม ๆ กับทางด้านความรู้ เนื้อหาสาระ อีกทั้งให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมในสังคม

กาญจนา เกียรติประวัติ (2542, น. 153) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและความพึงพอใจ โดยพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและการยอมรับผู้อื่น

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน

3. ช่วยพัฒนาค่านิยม โดยส่งเสริมบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาจริยธรรม มาตรฐานการทำงานมาตรฐานของกลุ่ม ความซาบซึ้งในการทำงานและความซื่อสัตย์

4. ช่วยพัฒนาวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมความสามารถในการควบคุมการทำงานและ อารมณ์ของผู้เรียน

5. ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์โดยพัฒนาการแสดงออกด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะ ดนตรี การละคร เช่นเดียวกับทางสังคม วิทยาศาสตร์ และวรรณคดี

6. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในสังคม โดยครูพยายามใช้โอกาสต่าง ๆ พัฒนาความเต็มใจที่จะร่วมมือกันของกลุ่มเพื่อทำความดี

7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้ โดยการแนะนำวิธีการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและกลุ่ม

จากการที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถสรุปได้ว่าในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย กว้างขวาง มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิชาที่เรียนได้จนสามารถเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เหล่านั้นได้ดี สามารถที่จะใช้ความรู้ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และ มีวินัยในตนเอง ช่วยพัฒนาค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม และมาตรฐานในการทำงาน

2.4.4 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

มีนักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548, น. 7-8) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเป็นการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างประเด็นหลักหรือหัวข้อเรื่อง แล้วนำความรู้จากหน่วยต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับหัวข้อนั้นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง คือลักษณะสำคัญโดยรวม ดังนี้

1. การบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับบ้าน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนในโรงเรียนกับชีวิตประจำวันที่บ้าน เมื่อเรียนครบล้วนแล้วผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อแสดงถึง คุณค่าแก่การเรียนอย่างแท้จริง

2. การบูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนนี้มีความสนใจมากที่สุด โดยให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพื่อตอบความสนใจนั้น แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

3. การบูรณาการระหว่างความรู้กับการกระทำ ในการแสวงหาความรู้เพื่อการเรียนรู้นั้น ต้องมีการลงมือปฏิบัติ คือ รู้แล้วด้องลงมือทำ เพราะการเรียนทฤษฎีอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะเมื่อปฏิบัติแล้วอาจมีข้อขัดข้อง มีปัญหาที่ต้องแก้ไขก็ได้ ดังนั้นการบูรณาการข้อนี้เน้นที่ทักษะนิสัย

4. การบูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้กับพัฒนาการจิตใจ นอกจากการแสวงหาความรู้ เรียนรู้แล้วปฏิบัติ มีทักษะนิสัยแล้วก็ต้องมีจิตนิสัย หรือคุณลักษณะแฝงอยู่ด้วยคือ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพ ครูต้องมีความอ่อนโยน เอื้ออาทร หวังดีและห่วงใยในตัวผู้เรียนจึงจะพัฒนาการจิตใจได้ผล

5. การบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เป็นการบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อหล่อหลอมให้เกิดความหลากหลายในชีวิต และการบูรณาการนี้ต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2549, น. 65) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. การบูรณาการเชิงเนื้อหา เป็นการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระหรือองค์ความรู้ในลักษณะของการหลอมรวมกัน โดยตั้งเป็นหน่วย (Unit) หรือหัวข้อเรื่อง (Theme) เนื้อหาที่มา รวมกันจะมีลักษณะคล้ายกัน หรือต่อเนื่องกันแล้วเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน

2. การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี ใช้สื่อการเรียนการสอนแบบสื่อประสม ใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติกิจกรรม อย่างสัมพันธ์กันให้มากที่สุด

3. การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ เป็นการมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนพัฒนาวิธีการแสวงหาความรู้และการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่ต้องการ กระบวนการ เรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ตกตะกอนติดตัวนักเรียนไว้ใช้ได้ตลอดไป กระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการ แสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด หรือกระบวนการคิด

4. การบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่มักเน้นไปที่ด้านองค์ความรู้มากกว่าด้านคุณธรรม บุคคลใดที่จะได้รับคำชมว่าเก่งต้องเด่นในด้านความรู้ โดย หลักการแล้วควรให้ความสำคัญแก่ความรู้และคุณธรรมเท่าเทียมกัน จึงเป็นโอกาสดีที่ครูจะจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยบูรณาการความรู้ ความคิด และคุณธรรมเข้าด้วยกัน อาจเป็น การสอนเนื้อหาสาระโดยใช้วิธีการต่าง ๆ และใช้เทคนิคการสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปโดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว จนกระทั่งเกิดความซึมซาบอย่างเป็นธรรมชาติ

5. การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะเมื่อเวลาผ่านไปอาจลืมความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้นั้นได้ แต่ถ้าความรู้นั้นเชื่อมโยงไปกับการ ปฏิบัติจะทำให้ความรู้นั้นติดตัวไปจนยาวนานไม่ลืมง่าย เช่น การเรียนรู้พวงมาลัยควบคู่กับการปฏิบัติการร้อยพวงมาลัย จะท่าให้นักเรียนเข้าใจลึกซึ้ง ไม่ลืมง่าย

6. การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของนักเรียน ความรู้ เป็นสิ่งที่ครูทุกคนปรารถนาให้เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียน แต่ความรู้นั้นไม่ควรเป็นสิ่งที่แปลกแยกกับชีวิตจริง เพราะจะทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่า ไม่มีความหมาย และไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ แก่ตัวนักเรียน ดังนั้น สิ่งที่ครู สอนในโรงเรียนควรมีการเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณลักษณะของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความหมายของสิ่ง ที่เรียน อีกทั้งเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

ธำรง บัวศรี (2532, น. 156) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

1. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบันปริมาณความรู้มีมากเป็นทวีคูณ รวมทั้งมีความซ้ำซ้อนมากขึ้นตามลำดับ การเรียนการสอนด้วยวิธีการเดิม ๆ เช่น การบรรยาย การบอกเล่า การท่องจำ อาจไม่เพียงพอที่จะให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนควรจะเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนว่าในองค์ความรู้ที่หลากหลายนั้นอะไรคือสิ่งที่ตน สนใจอย่างแท้จริง ผู้เรียนควรแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้อย่างไร เพียงใด และด้วยกระบวนการเช่นไร ซึ่งแน่นอนว่ากระบวนการเรียนการสอนลักษณะนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลมิใช่น้อย

2. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ นั่นคือให้ความสำคัญแก่จิตพิสัย คือ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพ แก่ผู้เรียนในการแสวงหา ความรู้ด้วย มิใช่เป็นเพียงแต่องค์ความรู้ หรือพุทธิพิสัยเพียงอย่างเดียว อันที่จริงการทำให้ผู้เรียนเกิด ความซาบซึ้งเสียค่อนที่จะลงมือศึกษานั้น นับได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งสำหรับจูงใจให้เกิด การเรียนรู้ขึ้นทั้งแก่ผู้สอนและผู้เรียน

3. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำความสัมพันธ์ของบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำในข้อนี้ก็มีนัยแห่งความสำคัญ และความสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ได้ กล่าวไว้แล้วในข้อที่ 2 เพียงแต่เปลี่ยนจิตพิสัยเป็นทักษะพิสัยเท่านั้น

4. เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนคือ การตระหนักถึงความสัมพันธ์แห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนว่าเมื่อได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว สิ่งที่เรียนสิ่งที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมายมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการ ดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือการตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรกระทำในขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสรุปได้ว่า เป็นการบูรณาการระหว่าง ความรู้กับสาระวิชาต่าง ๆ กระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน บูรณาการกับสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากห้องเรียนโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับในชีวิตประจำวันของผู้เรียน บูรณาการที่รวมถึงสาม ด้านคือพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย บูรณาการพร้อมการปฏิบัติการกระทำ และบูรณาการ ความรู้กับความคิดคุณธรรม

2.4.5 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

วิเศษ ชิณวงศ์ (2544, น. 29) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนมีสองประเภท คือ บูรณาการภายในวิชาและบูรณาการระหว่างวิชา โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Models of Integration) ระหว่างวิชามี 4 รูปแบบดังนี้

1. การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) เป็นการสอนที่ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นเข้าไปในการสอนของตน เป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยครูคนเดียว

2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการสอนที่ครูตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่สอนต่างวิชากัน ต่างคนต่างสอน แต่มาวางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวเรื่องความคิดรวบยอด ปัญหาเดียวกัน (Theme/Concept/Problem) ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่องความคิดรวบยอด ปัญหานั้นๆอย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานที่มอบหมายนักเรียนจะแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชาแต่อยู่ภายใต้หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหา เดียวกัน

3. การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) การสอนแบบ นี้คล้ายกับการสอนแบบคู่ขนาน กล่าวคือ เป็นการสอนที่ครูตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่สอนต่างวิชากัน ใช้หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างสอน แต่มีการมอบโครงการ หรือโครงงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ครูทุกคนต้องวางแผนร่วมกันในการสร้าง โครงการเหมือนกันและแบ่งโครงการย่อยให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละวิชา

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา (Trans disciplinary Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้ ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ จะมาร่วมกันสอนเป็นคณะหรือทีม ร่วมกันวางแผน ปรึกษาหารือกัน กำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหาร่วมกัน แล้วดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

อรัญญา สุธาสิโนบล (2545, น. 23) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนแบบบูรณาการมี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การสอนบูรณาการแบบครูผู้สอนเพียงคนเดียว หรือแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) เป็นการสอนโดยครูผู้สอนจะสอดแทรกเนื้อหาสาระอื่นๆให้เข้ากับหัวข้อเรื่องหรือ สาระที่กำหนดขึ้นมา ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจาก เนื้อหาสาระที่กำหนด

2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการสอนโดยครูผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่สอนวิชาต่างกัน ต้องวางแผนร่วมกันในการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) สาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด (Concept) และปัญหา (Problem) เดียวกัน เมื่อวางแผนร่วมกันแล้วครูแต่ละคนก็จะวางแผนการสอนของแด่ละคนซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชา

3. การสอนบูรณาการแบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) เป็นรูปแบบการสอนที่มีลักษณะคล้ายกับการสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน โดยครูผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปได้ ร่วมกันวางแผนในการกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด และปัญหาร่วมกัน แล้วแต่ละคนก็สอน ตามลักษณะวิธีการของตน จากนั้นครูผู้สอนก็จะมีการกำหนดงานหรือโครงการให้นักเรียนปฏิบัติ โดยกิจกรรมในโครงการนั้นจะต้องเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา หรือการสอนเป็นคณะ(Trans disciplinary Instruction) เป็นการสอนที่ครูผู้สอนในวิชาต่างๆกันร่วมกันวางแผนเป็นคณะ (Team) โดยร่วมกัน วางแผน ปรึกษากันในการกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด และปัญหาร่วมกัน และดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2549, น. 67) ได้กล่าวถึงวิธีการบูรณาการที่มีหลายรูปแบบ ซึ่งมี ทั้งบูรณาการตั้งแต่น้อยไปจนถึงมาก คือบูรณาการตั้งแต่ภายในกลุ่มสาระเดียวไปจนถึง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้และแม้กระทั่งการบูรณาการที่สมบูรณ์สูงสุดด้วย ซึ่งเป็นวิธีการบูรณาการตามรูปแบบ ของ Robin Fogarty (2002) ได้เสนอวิธีการบูรณาการ 10 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบ Cellular หรือ Fragmented เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยบูรณาการในลักษณะการเรียงลำดับหัวข้อตามความเหมาะสม เช่น เรียงลำดับจากเรื่องที่ง่ายไปหายาก เรื่องที่มีความซับซ้อนน้อยไปหาเรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น หรือเรียงลำดับจากเรื่องที่ ต้องเรียนก่อนเป็นพื้นฐานไปหาเรื่องที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันยากขึ้นและกว้างขวางขึ้น ในการสอนจะ สอนตามหัวข้อที่กำหนดเมื่อจบหัวข้อหนึ่งก็ขึ้นหัวข้อใหม่ต่อไป การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ นิยมสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนจำนวนมากๆเพราะผู้สอนสามารถเสนอเนื้อหาสาระที่ หลากหลายให้แก่ผู้เรียนได้อย่างชัดเจน โดยส่วนใหญ่มักสอนในมหาวิทยาลัยซึ่งมีนักศึกษาต้องการ ศึกษาความรู้ให้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อครูในการเตรียม การสอนว่าต้องการเน้นจุดใด และจะจัดเนื้อหาให้สมบูรณ์เพียงใด

2. รูปแบบ Connected เป็นวิธีการบูรณาการเนื้อหาสาระภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่นเดียวกับรูปแบบที่ 1 แต่การสอนมีการเชื่อมโยงหัวข้อหรือความคิดรวบยอดถึงกัน เชื่อมโยง ความคิดต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน เชื่อมโยงจากหัวข้อหนึ่งไปยังหัวข้อหนึ่งทำให้เห็นความต่อเนื่องหรือ เกี่ยวข้องกันของเนื้อหาที่เรียนในหัวข้อต่างๆ

3. รูปแบบ Nested เป็นวิธีการบูรณาการเนื้อหาสาระภายในกลุ่มสาระเดียวกันอีกรูปแบบหนึ่ง แต่เพิ่มความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากขึ้น คือ มีการเชื่อมโยงบูรณาการทักษะหลาย ๆ ทักษะ หลายกระบวนการเข้าในเนื้อหาสาระที่เป็นเป้าหมายหลัก ทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการคิดคำนวณ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการออกแบบ ทักษะการแสดงความ คิดเห็น ทักษะการจัดข้อมูล

4. รูปแบบ Sequenced รูปแบบนี้เริ่มการบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ 2 กลุ่ม โดยการนำหน่วยการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระที่ใช้สอนกันอยู่มาพิจารณาความคิดรวบยอด ทักษะ หรือเจตคติว่ามีหน่วยใดคล้ายกันบ้างแล้วจัดลำดับหน่วยใหม่ เพื่อนำมาสอนในช่วงเวลาเดียวกัน โดยที่ทั้งสองกลุ่มครูยังคงต่างคนต่างสอน เป็นการสอนเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระทั้งสองคู่ขนานกันไป

5. รูปแบบ Shared เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 กลุ่มโดยเนื้อหาที่สอนทั้งสองกลุ่มนั้นมีสาระความรู้ หรือความคิดรวบยอด หรือทักษะบางส่วนคาบเกี่ยวหรือมีการเหลื่อมล้ำกันอยู่ สิ่งที่เหลื่อมล้ำกันอยู่นั้นก็นำมาบูรณาการร่วมกันในการสอน ส่วนที่คาบเกี่ยวกัน อาจจัดสอนเป็นหัวข้อร่วมกัน หรือทำโครงการร่วมกันโดยครูสอนเพียงคนเดียว และส่วนที่ไม่คาบเกี่ยวกันนั้นครูแยกกันสอนตามปกติ และสำหรับงานที่ทำร่วมกันนั้นให้ครูประเมินทั้งสองกลุ่ม โดย ประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มที่ตนสอนหรือรับผิดชอบ

6. รูปแบบ Webbed การบูรณาการแบบนี้เรียกอีกอย่างคือ แบบใยแมงมุม ซึ่งเป็นวิธีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หลายกลุ่ม เริ่มต้นจากการกำหนดหัวข้อเรื่องขึ้นมาแล้วเชื่อมโยงไปยังกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันคล้ายคลึงกันหรือต่อเนื่องกันที่จะสามารถนำมาจัดรวมเป็นหัวข้อเรื่องเดียวกันเพื่อที่จะได้จัดสอนร่วมกันไปอย่างกลมกลืน การบูรณาการแบบนี้บูรณาการที่กลุ่มสาระก็ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดหรือทักษะ การบูรณาการ แบบนี้อาจเรียกได้ว่าสมบูรณ์ที่สุด เพราะสามารถบูรณาการเนื้อหาสาระได้หลายกลุ่มสาระ เช่น วิธีการสอน เทคนิค หรือทักษะ นอกจากนี้ยังมีสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนและทำให้นักเรียนเห็นความหมายของการเรียนรู้มากที่สุด

7. รูปแบบ Threaded เป็นวิธีการบูรณาการที่ต้องใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งที่ต้องการฝึกเป็นหลัก เช่น ทักษะการคาดเดา ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา หรือทักษะการวิเคราะห์ แล้ว กำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับทักษะที่ กำหนด ซึ่งอาจจะเป็นกี่กลุ่มสาระก็ได้ และควรเลือกทักษะที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระด้วย รูปแบบ นี้เป็นการทำงานร่วมกัน

แบบข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูต้องปรึกษาหารือร่วมกันคิดเกี่ยวกับ ทักษะที่มุ่งหวัง จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือปฏิบัติได้ เมื่อคิดได้แล้วให้เขียนทำเป็นบัญชีไว้ ก่อนแล้วจึงเลือกทักษะที่ต้องการเน้น ซึ่งควรสอดคล้องกับกาลเวลาด้วยแล้วจึงร้อยเรียงไปฝึกทักษะนั้นในการสอนตามเนื้อหาสาระของกลุ่มการเรียนรู้ต่าง ๆ

8. รูปแบบ Integrated เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการที่นำเอาสาระความรู้ความคิดรวบยอด หรือทักษะที่คาบเกี่ยวหรือเหลื่อมล้ำกันอยู่ในกลุ่มสาระต่างๆมาวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และช่วยสร้างความเข้าใจได้ดี ในการสอนส่วนที่คาบเกี่ยวนั้นครูอาจสอนร่วมกันเป็นทีม หรือครูคนใดคน หนึ่งหรือสองคนรับหน้าที่เป็นผู้สอนก็ได้ให้นักเรียนทำงานชิ้นเดียวกันและประเมินผลร่วมกัน

9. รูปแบบ Immersed รูปแบบนี้เป็นวิธีการบูรณาการของนักเรียนแต่ละคนการใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเรียนรู้เนื้อหาสาระจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และมีความสนใจใน เนื้อหาสาระด้านใดด้านหนึ่งเพิ่มเติม โดยนักเรียนใช้ความรู้เนื้อหาสาระนั้นในการศึกษาค้นคว้าเป็นการเติมเต็มการเรียนรู้เนื้อหาสาระจากหลักสูตรทั้งหมด เป็นการบูรณาการที่เกิดจากภายในตัว นักเรียนเองและบูรณาการตามชีวิตจริงของนักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนการใช้แว่นขยายในการขยาย ประสบการณ์ของตนเอง สร้างประสบการณ์ของตนเองให้กว้างขวางขึ้น

10. รูปแบบ Networked เป็นการบูรณาการที่กลั่นกรองความรู้ทั้งจากตัวของนักเรียนและได้เรียนรู้จากครู ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการใช้เครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ องค์ความรู้จะขยายกว้างขวาง แล้วนำมากลั่นกรองความคิดเพื่อให้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญมากขึ้น หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการให้นักเรียนทำโครงการ

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการมีทั้งหมด 4 รูปแบบคือ การสอนบูรณาการแบบครูผู้สอนเพียงคนเดียว หรือ แบบสอดแทรก (Infusion Instruction) การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนบูรณาการแบบพหุวิทยาการและการสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา หรือการสอนเป็นคณะ (Trans Disciplinary Instruction)

2.4.6 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหา

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์วิชาหลักและวิชารองที่จะนำมาบูรณาการ และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อเรื่องนั้น ๆ เพื่อการวัด และประเมินผล

3. กำหนดเนื้อหาย่อย เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อย ๆ สำหรับการเรียนรู้ให้สนองกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. วางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยการเขียนแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไป นั่นคือ สาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

5. ปฏิบัติการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนเของผู้เรียน ความสอดคล้องคันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผลสำเร็จของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ โดยมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยไว้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนา

6. การประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา เป็นการนำผลที่ไต้จากการบันทึกรวบรวมไว้ ในขณะปฏิบัติการสอนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการให้มีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อัญชลี สารรัตนะ (2542, น. 29-31) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างบทเรียนและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ ดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกันเพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาในการสอน หรืออาจกำหนดเรื่องที่จะสอนจากการเลือกจุดประสงค์รายวิชา 2 รายวิชาขึ้นไปและนำมาสร้างเป็น หัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาในการสอน

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน สำหรับหัวเรื่องที่กำหนดให้ในขึ้นที่ 1 โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่ การจัดกิจกรรมและการประเมินผล

3. วางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการสอนซึ่งอาจจัดในรูปแผนการสอนรายวิชาและแผนการสอนรายคาบ รวมทั้งระบุ ทรัพยากร แหล่งความรู้ อุปกรณ์หรือวัสดุอื่นที่ต้องใช้

4. ปฏิบัติการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดขึ้นในขั้นที่ 3 รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์โดยมีการบันทึกจุดเด่นจุดด้อยของกิจกรรมไว้สำหรับการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

5. การประเมินผล เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เช่น การสังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจผลงาน ทดสอบและสัมภาษณ์

วิเศษ ชิณวงศ์ (2544, น. 31) ได้กล่าวถึงการสร้างบทเรียนแบบบูรณาการมี 2 ลักษณะคือ การสอนบูรณาการตามรูปแบบที่ 1 และ 2 และการสอนบูรณาการตามรูปแบบที่ 3 และ 4 การสอนบูรณาการตามรูปแบบที่ 1 แบบสอดแทรก และ 2 แบบคู่ขนาน มี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 เลือกหัวเรื่อง (Theme) ก่อนแล้วดำเนินการพัฒนาหัวเรื่องให้สมบูรณ์ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้ชัดเจน กำหนดแหล่งข้อมูลหรือทรัพยากรที่จะใช้ในการ ค้นคว้าและเรียนรู้ แล้วจึงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เลือกหัวเรื่อง (Theme) โดยมีวิธีการต่อไปนี้

1.1 ระดมสมองของครูและนักเรียน

1.2 เน้นให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

1.3 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 กำหนดหัวเรื่องให้แคบลง โดยให้สัมพันธ์กับชีวิตจริงตามความสนใจของผู้เรียน

2. พัฒนาหัวเรื่องดังนี้

2.1 เขียนวัตถุประสงค์โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการที่จะให้เกิดกับผู้เรียน เขียนวัตถุประสงค์ให้เชื่อมโยงระหว่างวิชาให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่กิจกรรม

2.2 กำหนดเวลาสอนให้เหมาะสมกับกำหนดการต่าง ๆ ใช้เวลามากน้อยแค่ไหน

2.3 เตรียมสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรม

3. ระบุทรัพยากรที่ต้องการ ควรคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น หาง่าย ประหยัด

4. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

4.1 กำหนดกิจกรรมที่จะเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่น

4.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน

4.3 เลือกวิธีที่ครูวิชาต่างๆจะทำงานร่วมกัน

4.4 เลือกวิธีสอนที่เหมาะสม

4.5 จัดทำเอกสารแนะนำการปฏิบัติกิจกรรม

4.6 ครูเตรียมสื่อ วัสดุ ล่วงหน้าได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน แบบบันทึก แบบประเมิน แบบทดสอบ และอื่น ๆ

5. ดำเนินกิจกรรมตามรายการที่วางไว้อย่างเคร่งครัด มีการตรวจสอบและร่วมมือกับครูคนอื่นอยู่เสมอ เพื่อความก้าวหน้าของกิจกรรม

6. ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

7. ประเมินกิจกรรมการสอน หาจุดเด่นจุดด้อย เพื่อนำมาปรับปรุง

8. แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูด้วยกัน

วิธีที่ 2 เลือกจุดประสงค์รายวิชาจาก 2 วิชาขึ้นไปแล้วนำมาสร้างเป็นหัวเรื่องร่วมกัน ระหว่างจุดประสงค์ที่เลือกไว้ กำหนดแหล่งข้อมูลหรือทรัพยากรที่จะใช้ในการค้นคว้าและเรียนรู้ แล้วจึงพัฒนาการเรียนการสอนตามลำดับ โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้จาก 2 รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กัน
2. นำจุดประสงค์ตามขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นหัวเรื่อง
3. ระบุทรัพยากรที่ต้องการ
4. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
7. ประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน
8. แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูด้วยกัน

สำหรับการบูรณาการตามรูปแบบที่ 3 แบบสหวิทยาการ และรูปแบบที่ 4 แบบข้าม วิชา หรือสอนเป็นคณะ ที่เน้นงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหามากกว่า 1 สาขาวิชา ดังนั้น วิธีการสร้างบทเรียนบูรณาการในขั้นที่ 4 การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน จึงสร้างเป็นงาน กิจกรรมหรือโครงงานให้นักเรียนทำ เพราะจะส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงและนำความรู้ ความสามารถจากหลายวิชามาสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการได้อย่างดี

จากขั้นตอนการจัดการเรียน!แบบบูรณาการจึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียน! แบบบูรณาการมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดและเลือกหัวเรื่องที่จะสอน
2. การพัฒนาหัวเรื่องโดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
3. การกำหนดเนื้อหาย่อย
4. การวางแผน เตรียมสื่อ ทรัพยากร สำหรับการเรียนรู้
5. การดำเนินกิจกรรมปฏิบัติการสอน
6. การประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนา

2.4.7 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548, น. 39) ได้กล่าวถึง การประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเป็นกระบวนการเก็บข้อมูลความก้าวหน้าในทางการเรียน โดยประเมินไปพร้อม ๆ กับการเรียน!ของ ผู้เรียนระหว่างปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ครูผู้สอนจะสามารถมองเห็นพฤติกรรมความแตกต่างที่ เกิดขึ้นระหว่างเรียน ทำให้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตน อย่างเต็มศักยภาพ สามารถรู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเองประเมินตนเองได้ และรู้จุดบกพร่องที่ควร แก้ไข ผลงานที่สำเร็จออกมาจะมีคุณค่า มีความหมายต่อผู้เรียนมาก เพราะได้มีการแก้ไขปรับปรุง ตลอดเวลา ซึ่งตรงกับ

ชีวิตจริงที่ว่าคนเราต้องมีการพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ผู้เรียนจะรู้จักการแก้ปัญหาสามารถหาทางออกได้หลายทางไม่อับจนปัญญาจนหาทางออกไม่ได้จากปัญหาที่เกิดขึ้น ในสังคมปัจจุบันลักษณะการประเมินสภาพจริง มีคุณสมบัติที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ประเมินการปฏิบัติ เกิดจากการที่ผู้เรียนนำความรู้มาบูรณาการให้เกิดการปฏิบัติและได้ผลงานระหว่างปฏิบัติ ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความตั้งใจในการทำงาน การให้ความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน

2. ประเมินจากการปฏิบัติในข้อแรก ผู้เรียนสามารถนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เติมหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่

3. ประเมินจากการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบร่วมมือคิดอย่างเป็นอิสระ ปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ ปฏิบัติเต็มตามศักยภาพ

4. ประเมินจากการบูรณาการ กระทำได้ 3 ลักษณะคือ

4.1 การบูรณาการภายในวิชาเดียวกัน โดยประเมินในภาพรวม

4.2 การบูรณาการต่างวิชากัน แต่ละวิชาประเมินวิชาของตนเอง

4.3 การบูรณาการแบบผสมผสาน ประเมินภาพรวมแล้วเฉลี่ยตามอัตราส่วนเนื้อหา

5. ประเมินจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนร่วมมือกัน แสดงความคิดเห็น สาธิตปฏิบัติการทำงานกลุ่มการปฏิบัติเพื่อแสดงความเป็นประชาธิปไตย ความยืดหยุ่น และการประนีประนอมในการทำงานร่วมกัน

วิเศษ ชิณวงศ์ (2544, น. 32) กล่าวถึงการประเมินผลในการเรียนการสอนแบบบูรณาการซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้จากการได้คิด และปฏิบัติจริงตามความสนใจและความถนัดของตนเองอย่างมี ความสุข เรียนรู้จากกลุ่มและเพื่อนเรียนรู้อย่างเป็นองศ์รวม (บูรณาการเข้าด้วยกัน) และเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนดังกล่าวต้องมีความ สอดคล้องกับสภาพจริง คือ การประเมินความสามารถที่เริ่มตั้งแต่ประเมินการคิด การวางแผน กระบวนการทำงาน คุณธรรมจริยธรรมระหว่างการทำงาน ความตั้งใจ ใส่ใจ จนสำเร็จเป็นชิ้นงานตามเป้าหมาย

วิธีการประเมินต้องมีความหลากหลายต่อเนื่องโดยมีการประเมินตลอดเวลาตาม กิจกรรมการเรียนรู้ใช้วิธีการสังเกต ตรวจสอบรายการ บันทึกการปฏิบัติงาน การให้ความร่วมมือ ภายในกลุ่มประเมินชิ้นงาน หรือบางครั้งอาจจะมีการประเมินด้านความรู้ควบคู่กันไปด้วย

นอกจากนี้ควรมีการประเมินแบบอิงการปฏิบัติ (Performance-base) และการประเมินแบบอิงการสังเกต (Observation-base) ซึ่งจะช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถบูรณาการการเรียนการ สอนกับการประเมินผลเข้าด้วยกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ การสอน

กับการประเมินจะไม่แยกจากกัน ทั้งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสอนและการประเมินจึงทำให้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสัมพันธ์กับชีวิตจริงมากที่สุด

จากการประเมินที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกระบวนการเก็บข้อมูลความก้าวหน้าของการจัดการเรียนรู้โดยประเมินผลไปพร้อม กับผู้เรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม แนวปฏิรูปที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับสภาพจริง คือ การประเมินความสามารถที่เริ่มตั้งแต่ประเมินการคิด การวางแผน กระบวนการทำงาน คุณธรรม จริยธรรม ระหว่างการทำงาน ความตั้งใจ ใส่ใจ จนสำเร็จเป็นชิ้นงาน ตามเป้าหมาย

2.4.8 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

อรัญญา สุธาสิโนบล (2545, น. 25) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้สามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

2. นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการเรียนเพราะได้เรียนรู้อย่างรอบด้าน

3. นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากศาสตร์ต่าง ๆ และได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและสัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของตนเองได้

4. ผู้เรียนสามารถแกทักษะต่างๆควบคู่กันไป

5. ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน

6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ เช่น ภาษา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น

สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูแห่งประเทศไทย (2547, น. 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

1. ใช้วิธีการและศาสตร์ที่หลากหลายมาช่วยแก้ปัญหาชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ไม่ได้จำกัดว่าเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การเกิดอุทกภัยซึ่งเป็นเหตุการณ์เดียวแต่ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการ อาทิ บ้านเรือน ไร่นาเสียหาย ธุรกิจหยุดชะงัก ก่อให้เกิด ความเดือดร้อนหลายประการ ในการแก้ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ จากหลาย ๆ สาขาวิชามาร่วมกันแก้ปัญหา การเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในลักษณะเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาและความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นกับชีวิตจริง

2. เกิดความคิดรวบยอดซึ่งช่วยเสริมความเข้าใจในบทเรียนได้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายในการเรียน การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษา หรือสังคมศึกษา สาระและกระบวนการเรียนรู้ในวิชาหนึ่งอาจช่วย ให้นักเรียนมีความเข้าใจในวิชาอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

3. ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การสอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากหลาย ๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกันมีประโยชน์หลายอย่างที่สำคัญที่สุดคือ ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Ttansfer Learning) การจัดกระบวนการเรียนแบบบูรณาการจะช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ และในทางกลับกันก็จะสามารถเชื่อมโยงชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียนได้ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์หรือนำไปใช้ได้จริง

4. ช่วยแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาและลดภาระงาน หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประโยชน์ในการขจัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและลดภาระงานของผู้เรียนเพราะงานหนึ่งชิ้นสามารถส่งเข้าประเมินได้ในหลายสาระวิชา

5. ช่วยให้นักเรียนเป็น “นักจัดการ-ประสานประโยชน์” การที่ครูสอนให้นักเรียนมีความคิดแบบองค์รวม เข้าใจและมีวิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการก็จะช่วยสร้างศักยภาพของนักเรียนทางด้านการเป็นนักจัดการ รู้จักการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมจากประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถสรุปได้คือ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่มีความสัมพันธ์กันได้จากศาสตร์ต่าง ๆ หลายสาขาวิชา โดยวิธีการใดวิธีการ หนึ่งที่สามารถเชื่อมโยงแบบบูรณาการเข้าด้วยกันกับชีวิตจริงได้และสามารถที่จะใช้องค์ความรู้ ดังกล่าวแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีความคิดที่สร้างสรรค์ในด้านอื่น ๆ จนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังช่วยแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาต่าง ๆ และช่วยให้นักเรียนเป็น “นักจัดการ-ประสาน ประโยชน์” เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของตัวนักเรียน

จึงสรุปได้ว่าในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย กว้างขวาง มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิชาที่เรียนได้จนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์เหล่านั้นได้ดี สามารถที่จะใช้ความรู้ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างมีเหตุผล ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก และ การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชานำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้

2.4.9 แผนการจัดการเรียนรู้

2.4.9.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

พรพิมล พรพีรชนม์ (2550, น. 220) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการเตรียมกิจกรรมและข้อมูลที่จะต้องใช้ในการสอนของผู้สอนล่วงหน้าอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550, น. 2) ได้ให้ความหมายว่า แผนการจัดการเรียนรู้คือแนวการดำเนินการและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ซึ่งมีส่วนสำคัญประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา (สาระการเรียนรู้) วิธีการจัดกิจกรรม (กระบวนการเรียนรู้) สื่อการเรียนรู้ (แหล่งการเรียนรู้) และการประเมินผลผู้เรียน (กระบวนการวัดและการประเมินผล)

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, น. 213) ได้ให้ความหมายว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความหมายเช่นเดียวกับแผนการสอนกล่าวคือ เป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, น. 281) ได้ให้ความหมายว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่าคือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าแผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการทำให้ผู้สอนทราบว่าจะสอนเนื้อหาใดเพื่อจุดประสงค์ใดสอนอย่างไรใช้สื่ออะไรและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

ชวลิต ชูกำแพง (2553, น. 94) ได้ให้ความหมายว่า แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึงเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งโดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

จึงสรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้คือแนวการดำเนินการและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ทำให้ผู้สอนทราบว่าจะสอนเนื้อหาใดเพื่อจุดประสงค์ใดสอนอย่างไรใช้สื่ออะไรและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

2.4.9.2 ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ประภาพร สุขพูล (2544, น. 49) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการสอน ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม

2. ครูได้เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า

3. อำนวยความสะดวกแก่ครูที่ไม่มีประสบการณ์ด้านการสอน

4. ให้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทน เมื่อติดธุระหรือลา

5. ทำให้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

6. เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำหรือนิเทศการเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ (2549, น. 58) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดีวิธีเรียนที่ดีที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้าด้วยตนเองและทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไรด้วยวิธีใดสอนทำไมสอนอย่างไรจะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไรและจะวัดผลและประเมินผลอย่างไร

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ทั้งเรื่องหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนรู้จะจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้

6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อการศึกษา

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนสำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

ฆนัท ธาตุทอง (2552, อ้างถึงใน เอมมิกา สุวรรณหิตาทร, 2558, น. 21) และชนาธิป พรกุล (2554, น. 134) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ทำให้การจัดการการสอนมีความหมายยิ่งขึ้น

2. ทำให้ครูมีคู่มือการสอนที่ดี

3. ทำให้ครูมีผลงานที่มีศักยภาพเป็นครูมืออาชีพ

4. ครูคนอื่นสามารถสอนแทนได้

5. ทำให้จัดการเรียนการสอนได้ตามสภาพที่เป็นจริง

6. ทำให้การเรียนรู้แบบองค์รวมที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้หลายอย่างในขณะเดียวกัน

7. ทำให้ขยายขอบเขตการศึกษาไปได้อย่างไม่จำกัด โดยมีความเกี่ยวข้องกับวิชาอื่น ๆ ได้อย่างกลมกลืน

8. ช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

9. ส่งเสริมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ครบถ้วน โดยไม่จำกัดระยะเวลา

สุวิทย์ มูลคำ (2554, น. 58) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งยังช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดประเมินผลอย่างไร นอกจากนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ยังส่งเสริมให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดประเมินผล และยิ่งไปกว่านั้นแผนการจัดการเรียนรู้ยังสามารถใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้ ใช้เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญ ความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ทั้งนี้แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วยังมีประโยชน์ต่อวงการศึกษาอีกด้วย

จึงสรุปความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ทำให้เป็นแนวทางในการแนะนำหรือนิเทศการเรียนการสอน ช่วยให้ครูผู้สอนทราบทิศทางการสอนของตนหรือทราบว่าจะสอนอะไร สอนด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อการสอนอะไร ใช้แหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดประเมินผลอย่างไร อีกทั้งส่งผลให้การเรียนการสอนมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

2.4.9.3 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2552, น. 86) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. เรื่องและเวลาที่ใช้สอน
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (จุดประสงค์การเรียนรู้)
3. สาระสำคัญ เนื้อหา (สาระ)
4. กิจกรรมการเรียนรู้ (สื่อการเรียนการสอน)
5. การวัดและประเมินผล

ไสว ประภาศรี (2553, น. 224) ได้ศึกษาและสรุปองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนชื่อเรื่อง ประกอบด้วย ชื่อกลุ่มสาระ ชั้น ภาคเรียน ชื่อแผน และเวลา
2. ส่วนขององค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย สาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หรือเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล แหล่งเรียนรู้ หรือสื่อการเรียน กิจกรรมเสนอแนะ หรือบันทึกหลังสอน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2557, น. 87) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ มี 4 ประการหลัก คือ

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. สาระ/เนื้อหา

3. กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ขั้นตอนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้

4. การประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในการวางแผนงานใดก็ตาม องค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผน คือ 5W และ 2H ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

W1 (Why) หมายถึง สอนไปทำไม (วัตถุประสงค์การเรียนรู้)

W2 (What) หมายถึง สอนอะไร (เนื้อหา/สาระ)

W3 (Who) หมายถึง สอนใคร (ใครสอน/สอนใคร)

W4 (Where) หมายถึง สอนที่ใด

W5 (When) หมายถึง สอนเมื่อใด

H1 (How) หมายถึง สอนอย่างไร (กิจกรรมการเรียนรู้)

H2 (How) หมายถึง ประเมินอย่างไร (ประเมินการเรียนรู้)

เอมมิกา สุวรรณหิตาทร (2558, น. 81-82) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้มี 6 องค์ประกอบสำคัญ คือ

1. สาระสำคัญ

2. ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

6. การวัดและประเมินผล

สมาน เอกพิมพ์ (2560, น. 385) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วย 8 องค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. สาระสำคัญ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

3. สาระการเรียน (เนื้อหา)

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6. การวัดและประเมินผล

7. กิจกรรมเสนอแนะ (อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้)

8. บันทึกหลังการสอน และ

9. ภาคผนวกของแต่ละแผน (ถ้ามี)

จึงสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ 1) ส่วนชื่อเรื่อง ประกอบด้วย ชื่อกลุ่มสาระ ชั้น ภาคเรียน ชื่อแผน และเวลา 2) มาตราฐาน/ตัวชี้วัด 3) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) การประเมินผลการเรียนรู้ 8) กิจกรรมเสนอแนะ 9) บันทึกหลังการสอน

2.4.9.4 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2552, น. 86) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างเหมาะสมผู้สอนสามารถตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งความถูกต้องนั้น หมายถึง ข้อความในแต่ละองค์ประกอบมีความถูกต้องตามลักษณะขององค์ประกอบนั้น และความสอดคล้อง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องอย่างสมเหตุสมผลเป็นเรื่องเดียวกัน

ชวลิต ชูกำแพง (2553, น. 93) ได้สรุปลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

1. มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน

2. กิจกรรมการสอนชัดเจน นำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. บทบาทและพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมมีความชัดเจน

4. สื่อมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้

5. วิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และมีความหลากหลาย

สุวิทย์ มูลคำ (2554, น. 59) อธิบายลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอะไร หรือด้านใด)

2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้ชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)

3. กำหนดสื่ออุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่ออุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)

4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น)

5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่สามารถจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)

6. ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่

7. สามารถแปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้ที่นำไปใช้จะต้องสามารถเข้าใจ และใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้จัดทำแผน

8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้ และวิธีการจัดการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จึงสรุปองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้คือ 1) ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ 2) มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน 3) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน 4) มีสื่ออุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน และ 5) ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ

2.4.9.5 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538, น. 19) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือแผนการสอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรฯและเอกสารค้นคว้าต่าง ๆ
2. วิเคราะห์คำอธิบายของแต่ละทักษะที่หลักสูตรกำหนด
3. กำหนดจุดประสงค์ย่อย
4. วิเคราะห์จุดประสงค์ในคู่มือครู
5. กำหนดหน่วยการเรียนและคาบเรียน
6. กำหนดจุดประสงค์ในแต่ละหน่วยการเรียน
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
8. การกำหนดสื่อและอุปกรณ์
9. การวัดและประเมินผล

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรืองและคณะ (2545, น. 74-81) กล่าวว่าการเขียนแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนเป็นงานสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับครูเพราะเป็นการเตรียม

การช่วยแหลือในการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพในการเขียนแผนการเรียนรู้ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, น. 288) กล่าวไว้ว่า การเขียนแผนการสอนเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของผู้เป็นครูเพราะเป็นการเตรียมการสอนที่สมบูรณ์ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริงในการเขียนแผนการสอนผู้สอนต้องศึกษาเอกสารหลักสูตรเป็นเบื้องต้นก่อนที่จะลงมือเขียนโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอน

1.1 จุดประสงค์ประจำวิชา

1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.3 คำอธิบายรายวิชา

1.4 โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

1.6 แผนการเรียนรู้

2. ศึกษาแนวการสอนของกรมวิชาการเพื่อ

2.1 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละช่วงระดับและระดับระดับว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพื่อเพิ่มเติมอีกให้สมบูรณ์

2.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่ถ้าไม่สอดคล้องควรปรับและนำมาเขียนในแผนการสอนให้ชัดเจนต่อไป

2.3 นำกิจกรรมในแนวการสอนมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเขียนแผนการสอนต่อไป

3. ขั้นเขียนแผนการสอน เป็นขั้นสำคัญซึ่งผู้เขียนต้องวางแผนอย่างรอบคอบโดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริงกำหนดสื่อการสอนและการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนอย่างไรก็ตามควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นกระบวนการและใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่มกระบวนการแก้ปัญหากระบวนการ 9 ประการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จึงสรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะต้องเริ่มจากการศึกษาเอกสารหลักสูตรฯและเอกสารค้นคว้าต่าง ๆ ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอนและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพโดยแผนมีองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ 1) ส่วนชื่อเรื่อง ประกอบด้วย ชื่อกลุ่มสาระ ชั้น ภาคเรียน ชื่อแผน และเวลา 2)

มาตราฐาน/ตัวชี้วัด 3) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) การประเมินผลการเรียนรู้ 8) กิจกรรมเสนอแนะ 9) บันทึกหลังการสอน

2.5 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

มีวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงวิธีการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมวิจัย ดังนี้

เผชิญ กิจระการ (2544, น. 45-51) อธิบายถึงวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) ไว้ว่า วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมายการหา ประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน ระหว่างเรียนหรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงค่าเป็นตัวเลข 2 ตัวเช่น E_1/E_2 = 80/80 , E_1/E_2 = 85/85 , E_1/E_2 = 90/90 เป็นต้นเกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลาย ลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง E_1/E_2 = 80/80 ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของ กระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือว่าเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียน ทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียนโดยเทียบกับคะแนนที่ ทำได้ก่อนการเรียน

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำ แบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวน ไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าสื่อไม่มีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมี ข้อบกพร่อง)

2.5.1 วิธีการหาประสิทธิภาพทางเหตุผล

ประสาท เนืองเฉลิม. (2554, น. 81-87) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือมีกระบวนการที่สำคัญอยู่ 2 วิธี ได้แก่ การหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) และการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach)

1.วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผลกระบวนการนี้ เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของนวัตกรรมการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่าซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร

$$CVR= \frac{2\text{-}N_e}{N} \text{-}1 \qquad (2\text{-}1)$$

เมื่อ CVR แทน ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล

N_1 แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นในลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินของแต่ละคนไปแทนค่าในสูตรสำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไปคือค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ถึง 5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏในตารางตามจำนวนของผู้เชี่ยวชาญจึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์วิธีนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือเช่น แผนการการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ เป็นต้นส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากร้อยละของ กระบวนการเรียนการสอน โดยแสดงค่าเป็นตัวเลข 2 ตัว เช่น E_1/E_2 = 75/75, E_1/E_2 = 80/80 E_1/E_2 = 85/85 เป็นต้น

เกณฑ์ 75/75 ในความหมายที่ 1 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการส่วนตัวเลข 75 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือว่าเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์เกณฑ์ 75/75

เกณฑ์ 75/75 ในความหมายที่ 2 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนร้อยละ 75 ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 75 ทุกคน ส่วนตัวเลข 75 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75

เกณฑ์ 75/75 ในความหมายที่ 3 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ส่วนตัวเลข 75 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียนโดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนการเรียน

เกณฑ์ 75/75 ในความหมายที่ 4 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 75 ทุกคน ส่วนตัวเลข 75 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 75 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 75 แสดงว่านวัตกรรมการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับขอนั้นมีข้อบกพร่อง) การยอมรับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 75/75 ดังนี้

1. สูงกว่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1/E_2 ไว้แล้วได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น ตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้ 75/75 แล้วคำนวณค่าประสิทธิภาพบทเรียนสำเร็จรูปได้ 80/80

2. เท่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1/E_2 ไว้แล้วได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เช่น ตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้ 75/75 แล้วคำนวณค่าประสิทธิภาพบทเรียนสำเร็จรูปได้ 75/75

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1/E_2 ไว้แล้วได้ค่าประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 2.5

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือหรือนวัตกรรมการเรียนการสอน (E_1/E_2) เป็นขั้นตอนทำการจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้ว การที่จะสรุปได้นำนวัตกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพหรือไม่จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณา และยอมรับความผิดพลาดได้ไม่เกินร้อยละ 2.50

2.5.2 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

ปิยะธิดา ปัญญา (2562, น.53) กล่าวว่า หลักการของการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม โดยมีเกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพของนวัตกรรม ดังนี้

1. ถ้าประสิทธิภาพด้านการบวนการและด้านผลลัพธ์ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ

2. ถ้าประสิทธิภาพด้านการบวนการและด้านผลลัพธ์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ไม่เกิน 2.5 สรุปได้ว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกัน ในที่นี้จะยกตัวอย่าง E_1/E_2 =80/ 80 ดังนี้

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือคะแนนที่ได้จากคุณลักษณะ/พฤติกรรม/การทดสอบระหว่างเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 (E_2) คือคะแนนที่ได้จากคุณลักษณะ/พฤติกรรม/การทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1/E_2 ใช้สูตร ดังนี้

การหาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100 \qquad (2.2)$$

การหาประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100 \qquad (2.3)$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ
E_2 แทน ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์
$\sum X$ แทน คะแนนกิจกรรมกลุ่มร่วมมือและแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียนของนักเรียนแต่ละคน
$\sum F$ แทน คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน
N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรืองาน
B แทน คะแนนเต็มของผลการสอบหลังเรียน

จึงสรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพเป็นขั้นตอนทำการจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้ว การที่จะสรุปได้นำนวัตกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้นำ เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จากค่าเฉลี่ยของการประเมินภาคปฏิบัติย่อยท้ายแผน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป 80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุดลำเพลินสะเวินใจ ด้วยการทดสอบหลังเรียน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

Good (1973, p. 7) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ คือ การทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางด้านการกระทำในลักษณะที่กำหนดให้หรือด้านความรู้ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงการเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) ที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบให้หรือทั้งสองอย่าง

ปราณี กองจินดา (2549, น. 42) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือ ผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

มนชิดา เรืองรัมย์ (2556, น. 44) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ทั้งหมดที่เกิดจากการเรียนรู้ เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

Mehrens (1976, p. 73) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อการเรียนแต่ละวิชา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จึงสรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือความรู้ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อการเรียนแต่ละวิชา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักวิชาการอธิบายเกี่ยวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

สมนึก ภัททิยธนี (2551, น. 73–97) ได้กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทที่ครูสร้างมีหลายแบบแต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay Test) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรีเขียนบรรยายตามความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบถูก–ผิด (True-False Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก–ผิดใช่–ไม่ใช่จริง-หรือไม่จริงเหมือนกัน–ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยคหรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้นั้นเพื่อให้ได้ใจความและถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (Short Answer Test) เป็นข้อสอบคล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นเป็นคนเขียนตอบคำถามที่ต้องการสั้น ๆ และกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบโดยมีคำถามหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุดแล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะจับคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) จะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวงและคำถามแบบเลือกตอบที่ดีนิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกันดูเผิน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

สมนึก ภัททิยธนี (2551, น. 67–71) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึงลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำความเที่ยงตรงจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการทดสอบ

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึงลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้คงที่คงวาไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะทำการสอบใหม่กี่ครั้งก็ตาม

3. ความยุติธรรม (Fair) หมายถึงลักษณะของแบบทดสอบที่ไม่เปิดโอกาสให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบในกลุ่มผู้เข้าสอบด้วยกันและไม่เปิดโอกาสให้ทำข้อสอบได้โดยการเดา

4. ความลึกของคำถาม (Searching) หมายถึงข้อสอบแต่ละข้อนั้นจะต้องไม่ถามผิวเผินหรือถามประเภทความรู้ความจำแต่ต้องให้นักเรียนนำความรู้ความเข้าใจไปคิดดัดแปลงแก้ปัญหาแล้วจึงตอบได้

5. ความยั่วยุ (Exemplary) หมายถึงแบบทดสอบที่นักเรียนทำด้วยความสนุกเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย

6. ความจำเฉพาะเจาะจง (Definition) หมายถึงข้อสอบที่มีแนวทางหรือทิศทางการถามตอบชัดเจนไม่คลุมเครือไม่แฝงกลเม็ดให้นักเรียนงง

7. ความเป็นปรนัย (Objective) โดยมีสมบัติ 3 ประการ ได้แก่ ตั้งคำถามให้ชัดเจนทำให้ผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจความหมายตรงกัน ตรวจให้คะแนนได้ตรงกันแม้ว่าจะตรวจหลายครั้ง และแปลความหมายของคะแนนให้เหมือนกัน

8. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงแบบทดสอบที่มีจำนวนข้อสอบมากพอประมาณใช้เวลาสอบพอเหมาะประหยัดค่าใช้จ่ายจัดทำแบบทดสอบด้วยความประณีตตรวจให้คะแนนได้รวดเร็วรวมถึงสิ่งแวดล้อมในการสอบที่ดี

9. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึงความสามารถในการจำแนกผู้เข้าสอบแบบทดสอบที่ดีจะต้องมีอำนาจจำแนกสูง

10. ความยาก (Difficulty) ขึ้นอยู่กับทฤษฎีที่เป็นหลักยึดเช่นตามทฤษฎีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ข้อสอบที่ดีคือข้อสอบที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปหรือมีความยากพอเหมาะส่วนทฤษฎีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์นั้นความยากง่ายไม่ใช่สิ่งสำคัญสิ่งสำคัญอยู่ที่ข้อสอบนั้นได้วัดในจุดประสงค์ที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ถ้าวัดได้จริงก็นับว่าเป็นข้อสอบที่ดีได้แม้ว่าจะเป็นข้อสอบที่ง่ายก็ตาม

2.6.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นแนวในการสร้างแบบทดสอบ

Bloom (1956, pp. 219, อ้างถึงใน วารี ถิระจิตร, 2534, น. 220-221) ซึ่งจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นเรื่องที่ต้องการรู้ ว่าผู้เรียนระลึกได้จำข้อมูลที่จำเป็นข้อเท็จจริงได้เพราะข้อเท็จจริงบางอย่างมีคุณค่าต่อการเรียนรู้

2. ความเข้าใจ (Compreh Ension) แสดงถึงระดับความสามารถการแปลความการตีความ และขยายความในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การจับใจความได้ อธิบายความหมายและเนื้อหาได้

3. การนำไปใช้ (Application) ต้องอาศัยความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการช่วยตีความของข้อมูล เมื่อต้องการทราบว่าข้อมูลนั้นมีประเด็นสำคัญอะไรบ้างต้องอาศัยความรู้จากเปรียบเทียบแยกแยะ ความแตกต่างพิจารณานำข้อมูลไปใช้โดยให้เหตุผลได้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นทักษะทางปัญญาในระดับที่สูง จะเน้นการแยกแยะข้อมูลออกเป็นส่วนย่อย ๆ และพยายามมองหาส่วนประกอบว่ามีความสัมพันธ์และการจัดรวบรวม Bloom ได้แยกจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับ คือ การพิจารณาหรือการจัดประเภท

องค์ประกอบต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นและควรคำนึงถึงหลักการที่ได้รวบรวมไว้แล้ว

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) การนำเอาองค์ประกอบต่างๆ ที่แยกแยะกันอยู่มารวมเข้าด้วยกัน ในรูปแบบใหม่ ถ้าสามารถสังเคราะห์ได้ก็สามารถประเมินได้ด้วย

6. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานเพื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายที่ต้องการ นั้นบรรลุหรือไม่ การที่ให้นักเรียนสามารถประเมินค่าได้ต้องอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นแนวทางในการตัดสินคุณค่าการตัดสินใดๆ ที่ไม่ได้อาศัยเกณฑ์ น่าจะเป็นลักษณะความคิดเห็นมากกว่าการประเมิน

ชวลิต ชูกำแพง (2553, น. 91) กล่าวว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิยมวัดตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) ของ Bloom ที่ปรับปรุงใหม่โดยเดวิทแครทโวลท์ จำแนกเป็น 6 ขั้นดังนี้

1. จำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ แสดงข้อความระบุได้ บอกความรู้ที่ตนได้ศึกษามาด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ เช่น นักเรียนบอกได้ว่าพยัญชนะตัวใดเป็นอักษรกลางอักษรสูงหรืออักษรต่ำ

2. เข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมาย ตีความหมาย หรือขยายความข้อมูล เช่น การอธิบายความหมายของสำนวนสุภาษิตต่าง ๆ

3. ประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจที่ตนมีไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิมได้ เช่น เลือกปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกผักที่บ้านได้เหมาะสม

4. วิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบ อธิบายบอกจุดเด่นจุดด้อย เช่น เรียนบอกความแตกต่างของพืช 2 ชนิดได้

5. ประเมิน (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ วิจารณ์ตัดสิน เช่น บอกได้ว่าอาหารจานนั้นมีคุณค่าอย่างไร เพราะเหตุใด

6. คิดสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง ความสามารถในการออกแบบ (Desing) วางแผนการผลิต เช่น นักเรียนสร้างชิ้นงานที่แปลกใหม่

จึงสรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้นักเรียนเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นคำถามที่วัดทั้งหมด 6 ด้าน คือ จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมิน คิดสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวการประเมินและสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.7 ความพึงพอใจของการเรียนรู้

2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

มีนักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

วินัย ไชยทอง (2547, น. 73-74) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจในงานถือเป็นเจตคติพื้นฐาน ของคนที่มีต่องานที่ตนทำซึ่งสามารถทราบได้โดยง่ายด้วยการใช้คำถามเป็นเครื่องมือวัดบุคคลนั้น ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งจะให้คำตอบต่าง ๆ เช่น “ผมรักงานที่ทำมาก แต่เกลียดนาย” หรือ “งานที่นี่จ่ายค่าจ้างถูกจัง แต่เพื่อน ๆ ร่วมงานทุกคนยอดเยี่ยมมาก เป็นต้น จากผลงานวิจัย พบว่า เจตคติที่เกี่ยวกับงานส่วนใหญ่ ประกอบด้วยประเด็นแง่มุมต่อไปนี้ ตัวงานเอง (Work Itcel) ค่าจ้าง (Pay) โอกาสก้าวหน้า (Promotion)ได้รับการยอมรับ (Recognition) ผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ (Benefits) เงื่อนไขการทำงาน (Working Conditions) คุณภาพ (Co-Workers) และนโยบายบริษัท(Organizational Policy)นอกจากการมองความพึงพอใจใน งานโดยแยกเป็นประเด็นแง่มุมต่าง ๆ ดัง พึงพอใจต่องานเป็นภาพรวม เช่น คำกล่าวที่ว่า โดยรวม แล้วผมชอบงานนี้มาก แม้จะมีจุดต้องปรับปรุงอยู่ 2 เรื่องก็ตามเป็นคำกล่าวที่บ่งชี้ลักษณะของ ความพึงพอใจโดยรวมที่มาจากค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่องานในประเด็นแง่มุมต่างๆ นั้นเอง โดยสรุป ความพึงพอใจจึงหมายถึง ผลโดยรวมของเจตคติของบุคคลที่เกี่ยวกับงานที่ตนทำนั้นเอง ซึ่งแสดงออกด้วยอารมณ์ความรู้สึก ความนึกคิดและ พฤติกรรม ดังกล่าวแล้วที่มากับค่าเฉลี่ย

ธนวรรณ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2550, น. 68) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ว่า ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) เป็นสภาพความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่พนักงานมีทัศนะต่อการทำงาน หรือ ทัศนคติของพนักงานที่เอื้อประโยชน์ต่องานของเขา ความพึงพอใจได้รับอิทธิพลจาก 1) ปัจจัยด้านองค์การ (Organization Factor) 2) ปัจจัยของกลุ่ม (Group Factor) 3) ปัจจัยของบุคคล (Personal Factor) ปัจจัยเหล่านี้เป็นสาเหตุของความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงาน ถ้า พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานจะ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน และมีอัตราการ ลาออกและการขาดงานในระดับต่ำ

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2551, น. 98) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพอใจในงาน (Job Satisfaction) หมายถึงทัศนคติเกี่ยวกับงานของพนักงาน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อม

ในงานของเขา เช่น ค่าตอบแทน โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง ความก้าวหน้า หัวหน้างาน ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมี อิทธิพลต่อการรับรู้ในงานของบุคคล ความพอใจในงานยังเกิด ขึ้นจากปัจจัยแวดล้อมของงาน ได้แก่ รูปแบบการบริหาร นโยบายและขั้นตอนการทำงาน กลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมการทำงาน ตลอดจนประโยชน์และผลตอบแทน อย่างไรก็ดี มีข้อมูลสนับสนุน ว่า ความพอใจในงานจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในบุคคลมากกว่าเป็นผลจากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยมีการศึกษาว่าพันธุกรรมมีส่วนเกี่ยวข้องกับความพอใจในงานของบุคคล

นิติพล ภูตะโชติ (2556, น. 170) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกที่ดี ของพนักงานต่องานที่เขาทำ อันเป็นผลมาจากสิ่งดี ๆ ที่ พวกเขาได้รับจากการทำงาน เช่น ค่าตอบแทนที่ดี เพื่อนร่วมงาน ลักษณะการทำงาน สภาพแวดล้อม ในการทำงาน ระบบการบริหารจัดการ การบังคับบัญชา ฯลฯ ผลจากการที่พนักงานเกิดความพึงพอใจ ในการทำงาน

จึงสรุปได้ว่า ความหมายของความพึงพอใจคือเจตคติพื้นฐานหรือทัศนคติของคนที่มีต่องานที่ตนทำ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น รูปแบบการบริหารจัดงานของงาน นโยบายและขั้นตอนการทำงาน กลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมการทำงาน ตลอดจนประโยชน์และผลตอบแทนที่ได้รับ

2.7.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ดังนี้

Maynard and Shelly (1975, p. 9) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ และสรุปไว้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึก แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้ เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ นอกจากนี้ได้มีผู้ศึกษาและแสดงทัศนะ เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ พอสรุปได้ดังนี้

Herzberg (1970, pp. 113-115, อ้างถึงใน สุนทร หลักคำ, 2547, น. 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีส่วนทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

Vroom (1964, อ้างถึงใน วสันต์ เตชะฟอง, 2549, น. 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นผลจากบุคคลนั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเข้าไปรับรู้แล้วเกิดความพอใจโดยความหมายของความพึงพอใจสามารถทดแทนความหมายของทัศนคติได้ บางที เรียกว่าทฤษฎี V.I.E. มีองค์ประกอบทฤษฎีที่สำคัญ คือ ความพึงพอใจ (Valence) เครื่องมือ หรือวิถีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ (Instrumentality) และความคาดหวัง (Expectancy) ภายในตัวบุคคลมีความต้องการ และมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนอง ความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามที่ตั้งความหวังหรือที่คาดหวังเอาไว้นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจและในขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไป อีกเรื่อย ๆ สรุปเป็นสมการได้ดังนี้

แรงจูงใจ=ผลของความพึงพอใจ+ความพึงพอใจ

ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นแรงจูงใจที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติต่อครูผู้สอน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวม ตลอดจนความคาดหวังที่ผู้เรียนคาดหมายไว้ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรมเป็นไปตามที่คาดหมายไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูง แต่ในทางกลับกันถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่อการเรียนรู้ กิจกรรมนั้น ๆ และการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพอใจก็จะต่ำไปด้วย (สมหมาย เปียถนอม, 2551, น. 7)

วิชัย เหลืองธรรมชาติ (ม.ป.ป., อ้างถึงใน สมหมาย เปียถนอม, 2551, น. 4) อธิบายว่า ความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ คือ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ที่ใดย่อมมีความต้องการขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน และแน่งน้อย พงษ์สามารถ อธิบายว่า หมายถึง ท่าทีทั่ว ๆ ไปที่เป็นผลมาจากท่าทีที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกิจกรรม ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล และ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม จากทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดความพึงพอใจในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ มีนักการศึกษากล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ดังนี้

1. ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ MacClenland (1978, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัย-สุโขทัยธรรมาธิราช, 2540, น. 141-144) กล่าวว่า ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ MacClenland (1978) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศตามมาตรฐาน เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ 2) ความต้องการสัมพันธภาพ (Needs for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น 3) ความต้องการอำนาจ (Hierarchy of needs) เป็นความต้องการที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต้องการควบคุมผู้อื่น

2. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970, อ้างถึงใน จันทร์เพ็ญ ภูโสภา, 2558, น. 225-226) กล่าวว่า ความต้องการ (Needs) เป็นภาวะที่เกิดจากอินทรีย์สูญเสียสมดุลทางร่างกายหรืออารมณ์ การขาดอาจถึงขั้นขาดแคลนหรือมีบ้างแต่ไม่เพียงพอ เช่น ภาวะที่ร่างกายขาดน้ำ อาหาร หรือ การที่เด็กคนหนึ่งรู้สึกว่าพ่อแม่รักตนน้อย จึงพยายามดิ้นรนหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเติมให้เต็ม อันเป็นการตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตของคนเรามีการกระทำหลายอย่างที่เกิดจากความต้องการเป็นแรงผลักดัน ซึ่งทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาธรรมชาติความต้องการ คือ ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้น ของ Maslow (1987) ที่แบ่งความต้องการของคนเราไว้เป็นลำดับขั้น ดังนี้ 1) ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของร่างกายให้ชีวิตดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค รวมไปถึงความต้องการทางเพศ 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการให้ร่างกายและอารมณ์มีความมั่นคงปลอดภัย เป็นอิสระจากความกลัว ปราศจากการถูกบังคับข่มขู่เข็ญห่างไกลจากอันตรายและความเจ็บปวดไม่เกิดการสูญเสียตำแหน่งการงาน รวมทั้งทรัพย์สินเงินทอง 3) ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วม (Belonging and Needs) เป็นความปรารถนาดีที่จะให้ตนเองเป็นที่รักของคนอื่น ต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอยากให้คนในกลุ่มรับตนเข้าเป็นสมาชิก 4) ความต้องการที่จะรู้สึกตนเองมีค่า (Esteem Needs) เป็นความต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าเห็นความสำคัญของตน ยกย่องให้เกียรติตน ตลอดจนปรารถนาให้ผู้อื่นคิดถึงตนในแง่ดี ซึ่งในการดำเนินชีวิตทุกคนต้องการประสบความสำเร็จต้องการเป็นคนที่มีความสามารถ เมื่อประสบความสำเร็จตามที่ต้องการก็จะเกิดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตัวเองมีค่า แต่หากไม่ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการอาจมองโลกในแง่ร้าย เพราะเกิดความรู้สึกว่าตนมีปมด้อยไร้ความสามารถ 5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาตามศักยภาพ (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่ต้องการจะรู้จักตนเองตามสภาพแท้จริง กล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเองปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ทั้งทางสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึก พร้อมที่จะยอมรับตนเองทั้งส่วนดีและไม่ดี มีสติที่จะยอมรับว่าตนใช้กลไกการป้องกันตนเองในการปรับตัว จึงพร้อมที่จะเผชิญกับความเป็นจริงของชีวิต มองสิ่งใหม่รอบตัวเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมายเพื่อให้ตนเองได้พัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อันเป็นการพิสูจน์ความสามารถของตนเอง

2.7.3 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย และเครื่องมือวัด ดังนี้

อพันตรี พูลพุทธา (2558, น. 95-96) สรุปได้ ธรรมชาติของการวัดความพึงพอใจ ดังนี้

1. เป็นการวัดความรู้สึกของบุคคลจึงไม่มีผิดหรือถูก ดังนั้นเทคนิควิธีการที่นำมาใช้ต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างแท้จริง

2. เป็นการวัดทางอ้อม ในทางการวัดผลถือว่าเป็น Typical Performance คือ ให้ผู้ถูกวัดแสดงความรู้สึกออกมาว่าชอบหรือไม่ชอบ หรือรู้สึกอย่างไร อยากทำสิ่งนั้นหรือไม่ โดยการใช้สถานการณ์จำลองเป็นเงื่อนไขในการวัดหรือเป็นสิ่งเร้าในการกระตุ้น และอาศัยการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกมา เช่น การพูด หรือการเขียน ซึ่งคาดว่าเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ของบุคคลแล้วจึงสรุปถึงจิตพิสัยหรือคุณลักษณะที่วัดนั้นว่าบุคคลเป็นอย่างไร

3. เป็นการวัดที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องมาจากจิตพิสัยเป็นเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกของบุคคล ที่มีลักษณะไม่คงที่ หรือไม่คงเส้นคงวาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ เวลา วุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้ถูกวัด บางครั้งผู้ถูกวัดอาจมีการเสแสร้งและบิดเบือนคำตอบ ตอบไม่ตรงความคิดหรือความรู้สึกที่แท้จริง หากทราบว่าคำตอบของตนมีส่วนได้ส่วนเสียอย่างใดอย่างหนึ่ง

4. เป็นการวัดที่มักจะได้รับคำตอบของผู้ถูกวัดในลักษณะเป็นไปตามที่สังคมมุ่งหวัง ผู้ตอบทราบว่าสังคมต้องการหรือคาดหวัง หรือยกย่องสิ่งใด ก็มีแนวโน้มในการตอบไปในทิศทางที่พึงประสงค์ทั้งที่จริงแล้วอาจไม่ได้มีแนวโน้มว่าจะปฏิบัติเช่นนั้น

นอกจากนี้ยังได้สรุปหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยไว้ว่า ประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. วัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัด เนื่องจากบุคคลมีอารมณ์ความรู้สึกเดียวกันแต่อาจแสดงออกไม่เหมือนกัน หรือบุคคลที่แสดงออกเหมือนกันอาจมาจากอารมณ์ความรู้สึกที่ต่างกัน ดังนั้นในการวัดจึงต้องกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมให้ชัดเจน และสร้างเครื่องมือวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมนั้น ๆ

2. วัดหลาย ๆ ครั้ง ด้วยเทคนิคการวัดหลายวิธี เนื่องจากความรู้สึกของบุคคลไม่คงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ จึงไม่ควรวัดเพียงครั้งเดียวหรือสถานการณ์เดียว เนื่องจากบางสถานการณ์อาจเหมาะกับวิธีการวัดอย่างหนึ่ง อีกสถานการณ์เหมาะกับวิธีการวัดอีกอย่างหนึ่ง

3. วัดผลอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและวิธีการหรือเทคนิคที่นำมาวัดนั้นจะต้องช่วยให้ผู้ถูกวัดมีความสบายใจ ไม่เครียดและมั่นใจในการให้ข้อมูลว่าไม่มีผลใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ทราบคุณลักษณะที่แท้จริงในด้านจิตใจ อันเป็นลักษณะถาวรของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่ถูกวัดเป็นอย่างดี จึงจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

4. ใช้ผลการวัดให้ถูกต้อง เพราะการวัดด้านจิตพิสัยเป็นการวัดความรู้สึกที่ไม่มีผิดหรือถูกเหมือนด้านพุทธิพิสัย ผลการวัดจึงไม่ได้เน้นที่การตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน แต่ข้อมูลที่ได้จากการวัดนำไปใช้เพื่อการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หรือเป็นข้อมูลสำหรับการช่วยเหลือผู้เรียน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธีเป็นการวัดความรู้สึกของบุคคลว่ามีความชอบ มีความสนใจ หรือไม่ชอบก็ได้ จึงไม่มีผิดหรือถูกถาม ใช้เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ที่จะต้องการวัด เป็นการบอก ถึงความชอบความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด สามารถวัดได้หลายวิธีทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีแบบสอบถามความคิดเห็นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามต้องมีความกระชับ อ่านง่าย เข้าใจง่าย โดยเลือกใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2 และ 1 เป็นพึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุดตามลำดับ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

มัญชุสา สุขนิยม (2560, น. 59) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ โรงเรียนดอนบอสโกวิทยา ตำบลหมกแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะกับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 85 นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของเดวีส์ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.04/96.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (85/85) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด กลุ่มสาระศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ กับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 85 และมีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 85 คิดเป็นร้อยละ 88.04 และนักเรียนผ่านเกณฑ์ทักษะ ปฏิบัติคีย์บอร์ดร้อยละ 80 ทุกคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรี คีย์บอร์ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

รัศมี ศรีแพงมล (2559, น. 91-92) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเหล่าผักใส่ จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน พบว่ากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรี

และนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน มีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญสถิติ ที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานอยู่ในระดับมากที่สุด

อุมารี นาสมตอง (2559, น. 145) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงไทยสากล (รางวัลของครู) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนการกุศลวัดหนองแวง พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.32/85.04 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนน ระหว่างเรียนของนักเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 81.32 ของคะแนนเต็มและคะแนนเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 85.04 ของคะแนนเต็ม สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

กรรณิการ์ กมลพันธ์ (2561, น. 84-85) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่องเชิ้งกระหยัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาเมืองพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 38 คน พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติเรื่องเชิ้งกระหยัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.63/86.32 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการ ปฏิบัติเพิ่งกระหยังได้ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.02 เมื่อเทียบกับประสิทธิภาพ ของผลลัพธ์ E_2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 86.32 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อ กิจกรรมการเรียนแบบทักษะปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

บุสรินทร์ พาระแพน (2561, น. 109) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 39 คน พบว่าผลพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.51/87.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะ ปฏิบัติของซิมพ์ซัน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.8143 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.43 บุคลิกภาพการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์ พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด

ความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้การแสดง นาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ การปฏิบัติ ท่ารำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด

รสสุคนธ์ เพ็ญเนตร (2561, น. 97-98) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 32 คน พบว่าการจัดกิจกรรมทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.81/80.21 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่ม ร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีค่าเท่ากับ 0.5138 หรือคิดเป็นร้อยละ 51.38 นักเรียนที่เรียน เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค TAIร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่อง นาฏยศัพท์และ ภาษาท่าโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ โดยรวมอยู่ระดับมาก

ปัญญา ไข่พรมราช (2563, น. 68) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแนวคิดการพัฒนา ทักษะของซิมพ์ซัน พบว่าจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง วงอังกะลุง ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.60/84.73 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง วงอังกะลุง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันมี ค่าเท่ากับ 0.7746 คิดเป็นร้อยละ 77.46 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง วงอังกะลุง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ที่เปิดโอกาสให้ซักถามร่วมแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือนักเรียนชอบที่ได้แสดงความคิดริเริ่ม และนักเรียนชอบที่ได้เรียนผ่าน การพูด ฟัง และปฏิบัติ ตามลำดับ

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Chun (2000, p. 3883-A) ได้ศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนการเต้นรำพื้นเมืองได้เปลี่ยนไปโดยเพาะลักษณะเด่นของผู้เต้น เกิดจากบุคลิกภาพของผู้เต้นผู้ศึกษาตองการรักษารูปแบบการเต้นพื้นเมืองและพัฒนายุทธศาสตร์การเต้นรำพื้นเมืองจึงศึกษาการเคลื่อนไหวของมนุษย์กับการเต้นรำ

แล้วได้นาไปทดลองใช้กับคณะวิชาเต้นรำ ในมหาวิทยาลัย เซของการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาร่างกายมีส่วนกับการฝึกปฏิบัติการเต้นรำ

Burdon (2001, p. 635) ได้วิจัยทำการสำรวจกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่ เป็นการฝึกฝนปฏิบัติงานจริงในสตูดิโอของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของผู้เข้าร่วมในการ วิจัยที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 6 คน หลังจากที่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริง ในสตูดิโอ ณ ห้องแสดงภาพ National Gallery of Canada ประเทศแคนาดา การวิจัยได้ทำการอภิปราย และวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับ ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมในพิพิธภัณฑ์และทฤษฎีด้านการจัดการศึกษารวมถึงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ทฤษฎีด้านการ เรียนรู้แบบเผชิญ ประสบการณ์ตรงและความคงทนในการจำด้วย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างของ นักศึกษาผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อได้รับโอกาสให้เข้าไปทำการศึกษาหาความรู้โดยการ สัมผัสจับต้องและฝึกปฏิบัติโดยใช้วัสดุจริงการเชื่อมโยงกบงานศิลปะที่เป็นต้นแบบ โดย ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสตูดิโอ คือตัวเร่งให้นักศึกษามุ่งที่จะทำการสืบเสาะและค้นหาโอกาสในการเรียนรู้ที่มากยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ยิ่งไป กว่านั้นยังพบด้วยว่าเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำให้มีแนวโน้มที่เป็นได้สูงว่าผู้เรียนมี ความคงทนในการจำจากประสบการณ์ทุกอย่างที่ได้รับ

Denise and Renzuli (2002, p. 376-386) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมฝึกอบรมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอเนกนัยและความสามารถในการรู้คิดด้วยตนเองของห้องเรียนที่มีการใช้ภาษา 1 ภาษา และ 2 ภาษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาผล ของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีแนะนำสิ่งใหม่ในความคิดสร้างสรรค์เพื่อ พัฒนาความสามารถในการคิดอเนกนัยและความสามารถในการรู้คิดด้วยตนเองกับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีการใช้ 1 ภาษา จำนวน 8 คน และห้องเรียน 2 ภาษา จำนวน 6 คน เป็น นักเรียนชาวบราซิลวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกเพื่อศึกษาความต่างและความสามารถใน การคิดอเนกนัยและความสามารถในการรู้คิดด้วยตนเองระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรม และ กลุ่มควบคุมมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนที่มีส่วนร่วมใน โปรแกรมการฝึกอบรมจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่าโปรแกรมฝึกอบรมสามารถพัฒนา ความสามารถในการคิดอเนกนัยและความสามารถในการรู้คิดด้วยตนเองของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดย โปรแกรมการฝึกอบรมได้ค่อนข้างยากและผลจากการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่ม ควบคุม พบว่ามีความสามารถในการรู้คิดด้วยตนเองลดลงและห้องเรียนที่มีการใช้ภาษา 1 ภาษา และ 2 ภาษา ไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการคิดอเนกนัยและความสามารถในการรู้คิดด้วย ตนเองและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะวิเคราะห์ออกเป็น 3 ด้านหลักซึ่งจะช่วยอธิบายโปรแกรม การฝึกอบรม คิดสร้างสรรค์และสภาพแวดล้อมของ

โรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิด อเนกนัยและความสามารถในการรู้คิดด้วยตนเองอย่างไร เพื่อการนำโปรแกรมการฝึกอบรมไปใช้ เพื่อ ยกระดับของนักเรียนบราซิลในการใช้ 2 ภาษา และเพื่อเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม

Lee and et al. (2013, p. 159) ได้กล่าวถึงความเข้าใจในการบูรณาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์สำหรับโรงเรียนมัธยมของครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ซึ่งจะขึ้นอยู่กับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาออนไลน์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเท็กซัสที่มีการบูรณาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการเรียนการสอนแบบสะท้อนกลับ (iSMART) การดำเนินการโปรแกรมการศึกษาในครั้งแรกช่วงฤดูใบไม้ร่วง ปี 2010 จะตอบคำถามสองข้อคือ 1) วิธีการเป็นสมาชิกของทีม iSMART และการศึกษารุ่นแรกที่มีผู้เข้าร่วมเป็นครูที่บูรณาการวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 2) วิธีการเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อโปรแกรมได้หรือไม่ สมาชิกในทีมออกแบบ iSMART และครูการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีมุมมองที่ใช้ร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของการบูรณาการและผลกระทบที่เป็นไปได้ในการสร้างแรงจูงใจของนักเรียน และยังเผยด้วยว่าทั้งสองกลุ่มนี้ได้แสดงให้เห็นถึงบางส่วนที่เป็นจุดแตกต่างจากการบูรณาการของพวกเขา ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะได้รับการแก้ไขโดยโปรแกรมสามเรื่องต่อไปนี้ 1) การออกแบบกิจกรรมการประชุมในช่วงฤดูร้อนที่สอง 2) การเน้นความสำคัญของครูเป็นนักวิจัยและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และ 3) การสนับสนุนการบริหารในความร่วมมือของครู

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ จะเป็นองค์ความรู้ให้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาที่จะนำไปศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 17 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 625 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/15 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีนักเรียนจำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.1.2 ศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียแบบบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆดังนี้

1) จุดประสงค์ประจำวิชา
2) ผลการเรียนรู้
3) คำอธิบายรายวิชา
4) โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา
5) การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
6) แผนการเรียนรู้

3.3.1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์ การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3.3.1.4 ดำเนินการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการ กับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง

ตารางที่ 3.1 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระการเรียนรู้ที่บูรณาการ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เทคนิค/วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
1	ความเป็นมาของนาฏศิลป์พื้นบ้าน	บูรณาการนาฏศิลป์พื้นบ้านกับนาฏศิลป์ไทย -ความเป็นมาของนาฏศิลป์พื้นบ้าน -ประเภทของนาฏศิลป์พื้นบ้าน -ลักษณะการแสดงของนาฏศิลป์พื้นบ้าน	1. อธิบายที่มาของนาฏศิลป์พื้นบ้านได้ (K) 2. มีความกล้าแสดงออกสามารถนำเสนอที่มาของนาฏศิลป์พื้นบ้านได้ (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	1. นักเรียนชมวิดีโอการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน 2. นำเสนอเนื้อหาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ถึงประวัติความเป็นมา 3. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายสรุป	เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน 2. วิดีทัศน์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน 3. ห้องสมุด
2	ความเป็นมาของลำเพลิน	บูรณาการการแสดงลำเพลินกับนาฏศิลป์ไทย -ความเป็นมาของลำเพลิน -องค์ประกอบของลำเพลิน -ลักษณะการแสดงของลำเพลิน	1. อธิบายที่มาของลำเพลินได้ (K) 2. มีความกล้าแสดงออกสามารถนำเสนอที่มาของลำเพลินได้ (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	1. นักเรียนชมวิดีโอการแสดงลำเพลิน 2. นำเสนอเนื้อหาเรื่องลำเพลิน ถึงประวัติความเป็นมา 3. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายสรุป	เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่องลำเพลิน 2. วิดีทัศน์การแสดงลำเพลิน 3. ห้องสมุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระการเรียนรู้ที่บูรณาการ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เทคนิค/วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
3	ความเป็นมาของลำเพลินสะเวินใจ	บูรณาการการแสดงลำเพลินสะเวินใจกับนาฏศิลป์ไทย	1. อธิบายที่มาของลำเพลินสะเวินใจได้ (K) 2. มีความกล้าแสดงออกสามารถนำเสนอที่มาของลำเพลินสะเวินใจได้ (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	1. นักเรียนชมวิดีโอการแสดงลำเพลินสะเวินใจ 2.นำเสนอเนื้อหาเรื่อง ลำเพลินสะเวินใจ ถึงประวัติความเป็นมา 3.ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายสรุป	เก็บคะแนนจาก แบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่อง ลำเพลินสะเวินใจ 2. วิดีทัศน์การแสดงลำเพลินสะเวินใจ 3. ห้องสมุด
4	องค์ประกอบของการแสดงชุดลำเพลินสะเวินใจ	บูรณาการองค์ประกอบของการแสดงชุดลำเพลินสะเวินใจกับนาฏศิลป์และการละคร - บทร้องและทำนองเพลง - เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง - การแต่งกาย	1. อธิบายความหมายองค์ประกอบของการแสดงชุดลำเพลินสะเวินใจ ได้ (K) 2. วิเคราะห์จำแนกองค์ประกอบแต่ละประเภทของการแสดงชุดลำเพลินสะเวินใจได้ (P)	1.สนทนากับนักเรียนเพื่อเป็นการแนะนำกิจกรรมที่จะทำในบทเรียน 2.ครูอธิบายเนื้อหาองค์ประกอบของนาฏศิลป์ให้นักเรียน 3.ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุป	เก็บคะแนนจาก แบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่อง ลำเพลินสะเวินใจ 2. วิดีทัศน์การแสดงลำเพลินสะเวินใจ 3. ห้องสมุด

(ต่อ)

			3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยควา น (A)			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระการเรียนรู้ที่บูรณาการ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เทคนิค/วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
5	รูปแบบการแสดงและกระบวนท่าลำเพลินสะเวินใจ	บูรณาการรูปแบบการแสดงและกระบวนท่าลำเพลินสะเวินใจกับนาฏศิลป์และการละคร - บทร้องและทำนองเพลง - ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์ - รูปแบบการแสดง	1. อธิบายที่มาและความหมายของรูปแบบการแสดงลำเพลินสะเวินใจได้ (K) 2. ฝึกปฏิบัติร้องเพลง ลำเพลินสะเวินใจได้ถูกต้อง (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	1. สนทนากับนักเรียนเพื่อเป็นการแนะนำกิจกรรมที่จะทำในบทเรียน 2. อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟังและแจกใบความรู้ 3. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุป	เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่อง ลำเพลินสะเวินใจ 2. วิดีทัศน์การแสดงลำเพลินสะเวินใจ 3. ห้องสมุด
6	การบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดงลำ	การบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดงลำเพลินสะเวินใจ - ฉาก	1. อธิบายการบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดงลำเพลินสะเวินใจได้ (K)	1. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย 2. ให้นักเรียนชมการแสดงลำเพลินสะเวินใจที่มีองค์ประกอบศิลป์ที่น่าสนใจและโดดเด่น	เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่อง ลำเพลินสะเวินใจ

	เพลิน สะเวินใจ	- การแต่งกาย - บูรณาการแสดง	2. นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงออก (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบ ด้วยความสนุกสนาน (A,	3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการ		2. วิดีทัศน์การแสดงลำเพลินสะเวินใจ 3. ห้องสมุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	หัวข้อเรื่อง	สาระการเรียนรู้ที่บูรณาการ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เทคนิค/วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
7	การบูรณาการแสดงลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	การบูรณาการแสดงลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ การอนุรักษ์นาฏศิลป์ของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ	1. อธิบายการบูรณาการแสดง ลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆได้ (K) 2. นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงออก (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	1. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย 2. นักเรียนชมการแสดงลำเพลินสะเวินใจ จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็น 3. นักเรียนเลือกกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้นนำมาบูรณาการกับการแสดง	เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่องลำเพลินสะเวินใจ 2. วิดีทัศน์การแสดงลำเพลินสะเวินใจ 3. ห้องสมุด
8	ความงามและคุณค่าของการ	ความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์ในการ	1. อธิบายความงามและคุณค่าของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจได้ (K)	1. ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อเป็นการแนะนำกิจกรรมที่จะทำในบทเรียน	เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด	1. ใบความรู้เรื่องลำเพลินสะเวินใจ สะเวินใจ

	แสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ	แสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ การอนุรักษ์นาฏศิลป์ของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ	2. นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงออก (P) 3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	2. นักเรียนรับใบความรู้และอธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง 3. ครูให้คำแนะนำแต่ละกลุ่ม		2. ห้องสมุด

(ต่อ)

3.3.1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำข้อปรับปรุงมาแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง

3.3.1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการพิจารณาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1) รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ (ปร.ด.) สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและนาฏศิลป์

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตติยา โกมินทรชาติ (ศศ.ม.) สาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและนาฏศิลป์

3) ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง (ศษ.ด.) สาขาหลักสูตรและการสอน อาจารย์ประจำหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

4) ว่าที่ร้อยตรีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญ ซุยกระเดื่อง (ปร.ด.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

5) นางฉัตรฉวี พัสดุรีนนท์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

เพื่อพิจารณาประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม ความชัดเจน ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้และพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์เนื้อหาสาระของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.3.1.6 วิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินให้คะแนนความเหมาะสมของแผนแต่ละแผนด้วยแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อเทียบกับเกณฑ์คุณภาพ ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 252)

มีความเหมาะสมมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	ให้ 4 คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

3.51-4.00 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับมาก

2.51-3.00 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

1.51-2.00 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

3.3.1.7 นำผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จาก
ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ความเหมาะสม ซึ่งต้องได้ค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ใช้ได้

ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$= 4.72 , S.D. = 0.10) สามารถนำไปใช้สอนได้ (ภาคผนวก)

3.3.1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้กับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาหาข้อบกพร่องและทดสอบหาเวลาที่เหมาะสมกับแผนการจัดกิจกรรมรู้

3.3.1.9 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังจากการทดลองใช้เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเนื้อหาในหนังสือเรียน วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.2.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระที่ 3 สาระนาฏศิลป์ ดังที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

3.3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบประนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนข้อสอบที่ออก และข้อสอบที่ต้องการใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์

โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เนื้อหาสาระ	พฤติกรรมที่ต้องการวัด						จำนวนข้อสอบ	
	การจำ	การเข้าใจ	การประยุกต์ใ	การวิเคราะห์	การประเมิน	การสร้างสรรค์	สร้าง	ใช้จริง
1. ที่มาของนาฏศิลป์พื้นบ้าน	3	4	-	-	-	-	7	5
2. ที่มาของลำเพลิน	-	3	-	-	-	4	7	5
3. ที่มาของลำเพลินสะเวินใจ	-	-	-	6	-	-	6	3
4. ความหมายองค์ประกอบของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ	-	-	-	-	6	-	6	3
5. ที่มาและความหมายของรูปแบบการแสดงลำเพลินสะเวินใจได้	-	-	6	-	-	-	6	3
6. การบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดงลำเพลินสะเวินใจ	4	-	-	2	-	-	6	4
7. การบูรณาการแสดงลำเพลินสะเวินใจ กับกลุ่มสาระ	3	3	-	-	-	-	6	4

การเรียนรู้อื่น ๆ ได้								

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	พฤติกรรมที่ต้องการวัด						จำนวนข้อสอบ	
	การจำ	การเข้าใจ	การประยุกต์ใ	การวิเคราะห์	การประเมิน	การสร้างสรรค์	สร้าง	ใช้จริง
8. ความงามและคุณค่าของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ	-	4	-	2	-	-	6	3
รวม	10	14	6	10	6	4	50	30

3.3.2.4 กำหนดจำนวนข้อสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่เขียนทั้งหมดและต้องการใช้จริง แล้วเขียนข้อสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อ

3.3.2.5 นำข้อสอบที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

3.3.2.6 วิเคราะห์การประเมินคุณภาพด้านความสอดคล้องเนื้อหาของแบบทดสอบโดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนี้วัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนี้วัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนี้วัดไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.3.2.7 นำผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยหาค่าเฉลี่ยของข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 -1.00 ขึ้นไป

คำนวณค่า IOC มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 (ภาคผนวก ข)

3.3.2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ทางการเรียนที่ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรง และตรวจสอบแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/9 จำนวนนักเรียน 36 คน ที่เคยเรียนรายวิชานาฏศิลป์

3.3.2.9 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อตอบผิด หรือไม่ตอบให้คะแนน 0 แล้วทำการวิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป เพื่อใช้จริงจำนวน 30 ข้อและนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของโลเวทท์ Lovett ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2552, น. 112)

ซึ่งผลการประเมินค่าความยากง่าย พบว่า มีค่าระหว่าง 0.55-0.85 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.22–0.94 และค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งหมดมีค่า 0.97 (ภาคผนวก ข)

3.3.2.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.3.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้

3.3.3.2 ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากหนังสือการวิจัยทางการศึกษา (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 256)

3.3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ ตามวิธี ของลิเคอร์ท (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 252) จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดระดับความพึงพอใจดังนี้

ตารางที่ 3.3 รายการแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์
โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนชอบในเนื้อหาสาระที่มีความน่าสนใจ					

2. นักเรียนชอบเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3. นักเรียนชอบกิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านลำเพลินสะเวินใจ					
4. นักเรียนมีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
5. นักเรียนมีความสนุกกับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
6. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
7. นักเรียนชอบที่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อ					

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
8. นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
9. นักเรียนชอบการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายตรงกับความสนใจของนักเรียน					
10. นักเรียนชอบที่ได้รับการแนะนำหลังการประเมินเพื่อแก่ไขข้อบกพร่องทุกครั้ง					

พึงพอใจมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
พึงพอใจมาก ให้ 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง ให้ 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย ให้ 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

โดยกำหนดระดับความพึงพอใจเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ตามเงื่อนไขค่าเฉลี่ยดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย แปลผล
4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด
3.51 - 4.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมาก
2.51 - 3.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.51 - 2.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3.3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องแบบวัดความพึงพอใจในการเรียน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยรายข้อใช้สูตร IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ซึ่งผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง พบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจ 10 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.60 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก ข)

3.3.3.5 จัดพิมพ์แบบวัดความพึงพอใจเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองการทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัย ได้ดำเนินการทดลองตามแบบวิจัย One Group Pertest Posttest Design ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 แบบแผนการวิจัย One Group Pertest Posttest Design

Pertest	ทดลอง	Posttest
O_1	X	O_2

เมื่อ X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ

O_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน

O_2 แทน การทดสอบหลังเรียน

3.4.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

3.4.2.1 ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงหลักการและเหตุผลในรายละเอียดขั้นตอนและการปฏิบัติให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/15 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 และมีการสอบก่อนเรียน (Pre test) กับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

3.4.2.2 ดำเนินการทดลองด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

3.4.2.3 หลังสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post Test) กับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

3.4.2.4 หลังจากทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ....

3.4.2.5 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยวิเคราะห์ตามสูตรการหาค่า E_1/E_2

3.5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการ กับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ ของคะแนนที่ได้จากนักเรียนทุกคน ที่เป็นคะแนนความคิดเห็นโดยรวมทุกข้อและรายข้อ

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.6.1 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.6.1.1 วิเคราะห์หาค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างคำถามกับตัวชี้วัดโดยการใช้สูตรดังนี้ อรัญ ซุยกระเดื่อง (2557, น. 44)

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \qquad (3\text{-}1)$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.6.1.2 วิเคราะห์หาความยาก โดยใช้สูตร บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 97)

$$P = \frac{R}{N} \tag{3-2}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่าย

R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3.6.1.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (B) ของข้อสอบรายข้อ โดยใช้สูตร B-Index (Discrimination Index B) โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม เป็นเกณฑ์กำหนดผู้รอบรู้และผู้ไม่รอบรู้ ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 92)

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_1} \tag{3-3}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก

U แทน จำนวนผู้ที่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก

L แทน จำนวนผู้ที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก

n_1 แทน จำนวนผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์

n_1 แทน จำนวนผู้ที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์

3.6.1.4 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของโลเวทท์ Lovett ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2552, น. 112)

$$R_{cc} = 1 - \frac{N\sum X_i - \left(\sum X_i^2\right)}{(N-1)\sum\left(X_i - C\right)^2} \tag{3-4}$$

เมื่อ R_{cc} แทน ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบแบบอิงเกณฑ์

N แทน จำนวนข้อสอบ

X_i แทน คะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคน

C แทน คะแนนเกณฑ์อยู่ที่จุดตัดของแบบทดสอบ

3.6.2 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.2.1 การหาค่าประสิทธิภาพของแผนการกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เผชิญ กิจระการ (2545, น. 49-52)

1) การหาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)

$$E_1 = \frac{\sum \frac{X}{A}}{N} \times 100 \qquad (3\text{-}5)$$

2) การหาประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)

$$E_2 = \frac{\sum \frac{Y}{B}}{N} \times 100 \qquad (3\text{-}6)$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์

X แทน คะแนนรวมของแบบฝึกทักษะ

Y แทน คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน

B แทน คะแนนเต็มของการทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3.6.2.2 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$P = \frac{f}{N} \quad (3\text{-}7)$$

เมื่อ P แทน ดัชนีความยากง่าย
f แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกทั้งหมด
N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่เข้าสอบ

3.6.2.3 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (3\text{-}8)$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนที่ได้ของกลุ่มตัวอย่าง
N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum fx^2 - \left(\sum fx\right)^2}{n(n-1)}} \quad (3\text{-}9)$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
f แทน ความถี่ของข้อมูล
x แทน คะแนนแต่ละตัว
n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum$ แทน ผลรวมของคะแนน

3.6.3 สถิติทดสอบสมมติฐาน

3.6.3.1 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้สูตร t-test (Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ตามสูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - \left(\sum D\right)^2}{(n-1)}}} \qquad (3\text{-}10)$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติเปรียบเทียบ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

$\sum D$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง

ดังนั้น สถิติที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลค่าตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อเกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

N แทน จำนวนนักเรียน

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

t แทน สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางก่อนเรียนและหลังเรียน

P แทน ความน่าจะเป็น

df แทน ชั้นความอิสระ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนนักเรียน	คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ
36	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	100	88.50	2.80	88.50
	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	26.58	1.68	88.61
ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.50/88.61					

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประสิทธิภาพของการกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีที่มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.50/88.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) (ภาคผนวก ค)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลปรากฏดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบและระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรีย*น*

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean	t	df	P
ก่อนเรียน	36	30	11.06	2.39	36.85	36.912*	35	.000
หลังเรียน	36	30	26.58	1.68	88.61			

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 (ภาคผนวก ค น.106)

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลปรากฏดังตาราง 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักเรียนชอบในเนื้อหาสาระที่มีความน่าสนใจ	4.55	0.51	มากที่สุด
2. นักเรียนชอบเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.79	0.42	มากที่สุด
3. นักเรียนชอบกิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านลำเพลินสะเวินใจ	4.61	0.56	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4. นักเรียนมีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	4.64	0.60	มากที่สุด
5. นักเรียนมีความสนุกกับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.15	0.83	มาก
6. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.48	0.83	มาก
7. นักเรียนชอบที่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	4.82	0.53	มากที่สุด
8. นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ	4.58	0.61	มากที่สุด
9. นักเรียนชอบการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายตรงกับความสนใจของนักเรียน	4.67	0.69	มากที่สุด
10. นักเรียนชอบที่ได้รับการแนะนำหลังการประเมินเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทุกครั้ง	4.27	0.72	มาก
รวม	4.56	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีค่าเฉลี่ย 4.15 ถึง 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.83 ซึ่งพิจารณาโดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดโดยพิจารณาเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก จำนวน 2 ลำดับดังนี้ เนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}$= 4.79, S.D.=0.42) สื่อการสอนมีความทันสมัย ($\bar{X}$=4.82, S.D.=0.53)

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โดยมีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัยตามลำดับดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.50/88.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80)

5.1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

5.1.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

5.2.1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.50/88.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) นั่นเป็นผลมาจากนักเรียนทำคะแนนจากการสอบท้ายแผนระหว่างเรียน

จำนวน 8 แผน คิดเป็นร้อยละ 88.50 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.61 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบบูรณาการผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ โดยศึกษาหลักสูตร คู่มือครู เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาเทคนิค วิธีการ และหลักการที่เป็นแนวทาง นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอนให้ผู้เรียนผสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์พื้นบ้านกับนาฏศิลป์ไทย ด้วยการอริบายซ้ำๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ถึงการบูรณาการ ยกตัวอย่างให้ผู้เรียนเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพิ่มเทคนิคการสอน ซึ่งตรงกับ อรัญญา สุธาสิโนบล (2545, น. 25) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้สามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งนักเรียนได้รับความสนุกสนานในการเรียนเพราะได้เรียนรู้อย่างรอบด้าน นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากศาสตร์ต่าง ๆ และได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและสัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้สามารถนำ ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของตนเองได้ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ในการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา ดนตรี ศิลปะ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มที่คละความสามารถ ทำให้เกิดกระบวนการในการทำกิจกรรม อย่างเป็นขั้นตอน มีการปรึกษาพิจารณาแนวทางที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนใน ระหว่างเรียนเมื่อนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมแล้วสนุกสนานไม่เบื่อต่อการเรียน มีความสนใจ ตั้งใจทำ กิจกรรมพัฒนาตนเองในการกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก พิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างใคร่ครวญ ด้วยปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยเหตุผล ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย บุสรินทร์ พาระแพน (2561, น.109) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 39 คน พบว่าผลพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.51/87.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อน จึงสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

นั่นเป็นผลมาจากกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้มีการกำหนดเนื้อหาลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียนผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความใส่ใจในนาฏศิลป์พื้นบ้านสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติสร้างความตระหนัก มีจิตสำนึกในการรักษาศิลปวัฒนธรรมในโรงเรียนและชุมชน จึงเป็น รูปแบบที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน นักเรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้จากกระบวนการที่หลากหลาย มีโอกาส แสดงความคิดเห็นจนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนกับสิ่งที่เผชิญอยู่ ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ต้องแสวงหาความรู้และรับรู้เรื่องใหม่ ๆ อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จึงทำให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเมื่อนำไปใช้ในการประเมินแล้ว จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย รสสุคนธ์ เพ็ญเนตร (2561, น. 97-98) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 32 คน พบว่าการจัด กิจกรรมทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14 โดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดโดยพิจารณาเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก จำนวน 2 ลำดับดังนี้ 1) นักเรียนชอบเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) นักเรียนชอบสื่อการสอนมีความทันสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในจากหนังสือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเกณฑ์การวัดและประเมินผลและศึกษาวิธีการสร้างการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้ววิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ และนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ พิจารณาตรวจสอบ

ความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ซึ่ง Vroom (1964, อ้างถึงใน วสันต์ เตชะฟอง, 2549, น. 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นผลจากบุคคลนั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเข้าไปรับรู้แล้วเกิดความพอใจโดยความหมายของความพึงพอใจสามารถทดแทนความหมายของทัศนคติได้ บางทีเรียกว่าทฤษฎี V.I.E. มีองค์ประกอบทฤษฎีที่สำคัญ คือ ความพึงพอใจ (Valence) เครื่องมือ หรือวิถีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ (Instrumentality) และ ความคาดหวัง (Expectancy) ภายในตัวบุคคลมีความต้องการ และมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามที่ตั้งความหวังหรือที่คาดหวังเอาไว้นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจและในขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย รัศมี ศรีแพงมล (2559, น. 91-92) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเหล่าผักใส่ จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน พบว่ากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน มีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญสถิติ ที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนเรียนรู้ ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนที่เป็นสิ่งสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เพื่อเป็นการจัดความพร้อมและสร้างความแปลกใหม่ของห้องเรียน

5.3.1.2 ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนปฏิบัติติแบบ Activities learning และมีการจัดประเมินตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู่วิชานาฏศิลป์พื้นบ้าน เรื่องอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

5.3.2.2 ควรศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยบูรณาการหรือประยุกต์การใช้เทคโนโลยีศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด "การบูรณาการ".* กรุงเทพฯ: การศาสนา กรมการศาสนา.

กรมวิชาการ. (2536). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533).* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กรมวิชาการ. (2545). *การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือประเมินการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กรรณิการ์ กมลพันธ์. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่องเชิ้งกระหยังกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กาญจนา เกียรติประวัติ. (2542). *วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน*. กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช.

กาญจนา อินทรสุนานนท์ และ รุจี ศรีสมบัติ. (2546). *รำวงมาตรฐาน.* กรุงเทพ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ฆนัท ธาตุทอง (2552). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

จรูญศรี วีระวานิช. (2524). *คู่มือครูการสอนและการจัดการแสดง.* กรุงเทพฯ: ชวิน

จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกลาพระนครเหนือ).

ชนัย วรรณะลี. (2539). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อหน่วยการเรียนการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์.* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชนาธิป พรกุล. (2552). *การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี พริ้นท์ (1991) จำกัด.

ชวนีย พงศาพิชณ, นพคุณ สุขสถาน, วิมล เหมือนคิด, และสุนทรี ศักดิ์ศรี. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาตอการเรียนการสอนแบบบูรณาการ :กรณีศึกษาวิชามนุษยสัมพันธ. *วิชาการพระจอมเกลาพระนครเหนือ.* 18 (2),63 –69.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร.* มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2532). *ศิลปะการฟ้อนภาคอีสาน.* มหาสารคาม: ฝ่ายวิชาการ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์. (2551). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). *ผู้เรียนเป็นสาคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: เยลโล่การพิมพ์.

ดารุวรรณ วงศนิคม และสมศักดิ์ บุญสาธร. (2555). *การบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิทยาลัยการอาชีพฝาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา.* (วิทยานิพนธปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงใหม่: วิทยาลัยการอาชีพฝาง).

ดุษฎี บริพัตร. (2522). *หนังสืออุเทศเรื่องวิธีการสอนนาฏศิลป์เบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

เต็มศิริ บุญยสิงห์ และเจือ สตะเวทิน. (2514). *วิชานาฏศิลป์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ทับทิม กันทะจักร. (2549). *ผลการสอนแบบบูรณาการ กลุมสาระวิทยาศาสตร เรื่อง มะระหวาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 4 โรงเรียนบานใหมสันติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 3.* (วิทยานิพนธปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ทิศนา แขมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา* (พิมพครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพคุรุสภาลาดพราว.

ธีรวัฒน์ ช่างสาน. (2551). *ตำรานาฏยประดิษฐ์.* นครศรีธรรมราช: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

นิติพล ภูตะโชติ. (2556). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บังอร อนุเมธางกูร. (2542). *พฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์.* สงขลา: สถาบันราชภัฏราชนครินทร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพ: สุวีริยาสาส์น.

บุญสม สุขุมาลพงษ์. (2536). *พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีตามทัศนะของนักศึกษา.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุสรินทร์ พาระแพน. (2561). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เบญจมาศ อยู่เปนแกว. (2548). *การสอนแบบบูรณาการ* (พิมพครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศูนยพัฒนาการเรียนรู้

ประภาพร สุขพูล. (2544). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องงานประดิษฐ์จากข้าวโพดโดยใช้โครงงาน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2554). *หลักสูตรการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม).* มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปราณี กองจินดา. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา: พระนครศรีอยุธยา.

ปัญญา ไข่พรมราช. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะของซิมพ์ซัน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปิยะธิดา ปัญญา. (2562). *สถิติสำหรับการวิจัย.* มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

เผชิญ กิจระการ. (2545). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,* 8(7), 54-57.

พจน์มาลย์ สมรรคบุตร. (2538). *แนวการคิดประดิษฐ์ท่ารำเซิ้ง*. อุดรธานี: ภาควิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

พรพิมล พรพีรชนม์. (2550). *การจัดกระบวนการเรียนรู้.* สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา.

พาณี เรืองวิลัย. (2549). *ผลการสอนแบบบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 4 โรงเรียนบานตนปลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4.* (วิทยานิพนธปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมนเนจเม้นท์.

พิมพันธ เดชะคุปต และพเยาว ยินดีสุข. (2549). *ทักษะ 5C เพื่อพัฒนาหนวยการเรียนรูและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ* (พิมพครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

พิศเพลิน เขียนหวาน และวิชิต บุญสนอง. (2553). *ผลการจัดการเรียนรูแบบบูรณาการสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ.

พีรพงศ์ เสนไสย. (2547). *สายธารแห่งฟ้อนอีสาน.* ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

มนชิดา เรืองรัมย์. (2556). *การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร

มัญชุสา สุขนิยม. (2560). *การพัฒนาทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

โมฬี ศรีแสนยงค์. (2544). *แผนการสอนรายวิชาสุนทรียทางนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รสสุคนธ์ เพ็ญเนตร. (2561). *การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแฮร์โรว์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รังสี เกษมสุข. (2535). *เอกสารประกอบการสอนวิชา ปถ.423 การสอนดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

รัศมี ศรีแพงมล. (2559). *การพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รุจี ศรีสมบัติ. (2547). *สารานุกรมนาฏศิลป์ไทย.* กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ พ.ศ.พัฒนาจำกัด.

เรณู โกศินานนท์. (2524). *รำไทย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

เรณู โกศินานนท์. (2544). *หลักการแสดงนาฏศิลป์.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

วารุณี คงมั่นกลาง. (2557). *การสอนแบบบูรณาการคืออะไร.* สืบคนจาก https://www.gotoknow.org/posts/400257.

วาสนา เพิ่มพูน. (2542). *พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.* ม.ป.ท.

วิชัย เหลืองธรรมชาติ. (2554). *ความพึงพอใจในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากรหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชประภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วินัย ไชยทอง. (2547). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิเศษ ชินวงศ. (2544). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. *วิชาการ.* 4 (10), 27–33.

สมจิตต์ อินทสระ. (2531). *การสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา.* กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สมหมาย เปียถนอม. (2551). *ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับการบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูแหงประเทศไทย. (2547). *คู่มือหลักสูตรการฝกอบรมสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ "กาวสูครูมืออาชีพ".* กรุงเทพฯ: ศูนยสรางสรรคครูมืออาชีพ.

สมาน เอกพิมพ์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่ปฏิบัติการออกแบบและพัฒนา.* มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน. (2549). *เกาะติดหลักสูตร: การจัดการเรียนรูแบบบูรณาการ. วิชาการ.* 9(1), 63 –71.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2554). *การสร้างแบบฝึก.* ชัยนาท: จักรวาลการพิมพ์.

สุพจน แกวบุดดี. (2551). *ผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการคิดอยางเปนระบบ วิชาพลศึกษา หัวขอเรื่อง โภชนาการสำหรับการออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนัก.* ขอนแกน: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชนนี ขอนแกน.

สุมิตร เทพวงษ์. (2541). *นาฏศิป์ไทย.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุรพล วิรุฬรักษ์. (2543). *นาฏยศิลป์ปริทรรศ์.* กรุงเทพฯ: ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

โสภา มวังตะโก. (2533). *การสร้างหน่วยการเรียนการสอนเรื่องฉุยฉายพราหมณ์สำหรับนักศึกษาครู.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

หนวยสงเสริมและพัฒนาวิชาการ งานบริการการศึกษาคณะเภสัชศาสตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2551). *การจัดการเรียนรู่แบบบูรณาการ.* สืบคนจาก http://www.pharmacy.cmu.ac.th.

อติพร สุขสมนิตย์. (2543). *อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในระดับประถมศึกษาสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อพันตรี พูลพุทธา. (2558). รูปแบบการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อมรา กล่ำเจริญ. (2535). *วิธีสอนนาฏศิลป์.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อมรา กล่ำเจริญ. (2552). *นาฏศิลป์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรวรรณ ชมวัฒนา. (2530). *รำไทยในศตวรรษที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์.* กรุงเทพฯ: โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม

อรัญ ซุยกระเดื่อง. (2557). *หลักการประเมินผล.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อรัญญา สุธาสิโนบล. (2545). การสอนแบบบูรณาการ. *วิชาการ.* 5 (12), 20–26.

อัญชลี สารรัตนะ. (2542). การศึกษาแบบบูรณาการ=Integrative Education *วิชาการ.* 2 (12), 29-31.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4) (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2525). *นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

อุมารี นาสมตอง. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงไทยสากล (รางวัลของครู) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนการกุศลวัดหนองแวง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อุษา สบฤกษ์. (2536). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกราช ดีเลิศ. (2552). *ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โภชนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 4.* (วิทยานิพนธปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

เอมมิกา สุวรรณหิตาทร. (2558). *การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูระดับชั้นมัธยมศึกษา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of educational objectives*. Handbook II: Affective domain. New York: Mckay.

Burdon, L.A. (2001). Learning by Doing: Adult Studio Aetivities in an Art museum. *Masters Abstracts International*, 39(03), 635.

Chun, Mi Hyun. (2000). Developing a Somatic Teaching Method for Korean Traditional Dance. *Dissrtion Abstracts International*, 60(11), 3883-A.

Denise de Souza Fleith and Renzulli. (2002). *Effects of a creativity training program ondivergentthinking abilities and self-concept in monolingual and bilingualclassrooms.* Creative Research Journal, 14(3&4), 373-38.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education.* New York: McGraw-Hill Book.

Herzberg, F. (1970). *Herzberg's theory of motivation and maslow's hierarchy of needs*. New York: John Wiley and Sons.

Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.

McClelland D.C. (1978). *Human Motivation.* New York: Cambridge University. Press.

Shelley, Maynard W. (1975). *Responding to Social Change*. Pennsylvania: Dowden, Hutchison.

Vroom, H Victor. 1964. *Work and Motivation*. Now York: Wiley and Sons Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านชุดลำเพลินสะเวินใจ **เวลาเรียนทั้งหมด 12 ชั่วโมง**

ชื่อเรื่อง การบูรณาการแสดงลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

วันที่สอน.....เดือน.....พ.ศ.....

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ศ.3.1 (5) เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

สาระสำคัญ

การบูรณาการการแสดง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถทำได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้การแสดง ลำเพลินสะเวินใจมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งในการบูรณาการของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายการบูรณาการแสดง ลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ (K)

2. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงออก (P)

3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)

สาระการเรียนรู้

1 การบูรณาการแสดง ลำเพลินสะเวินใจ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2. การอนุรักษ์นาฏศิลป์ของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

1.1 นักเรียนคิดว่าการละครมีความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

ขั้นสอน

2. ให้นักเรียนชมการแสดงลำเพลินสะเวินใจ จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

2.1 นักเรียนคิดว่าละครเรื่องนี้บูรณาการความรู้กับสาระการเรียนรู้อะไรบ้าง และบูรณาการอย่างไร (นักเรียนตอบตามความเข้าใจ)

3. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า การบูรณาการแสดง ลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถทำได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้การแสดงละครมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งในการบูรณาการของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น ๆ

จากนั้นครูสุ่มเลือกตัวแทนนักเรียน 8 คน ออกมาสรุปความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการแสดงลำเพลินสะเวินใจกับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ คนละ 1 สาระการเรียนรู้ โดยครูให้ความรู้เพิ่มเติมในหัวข้อที่ยังไม่ครอบคลุม จากนั้นครูใช้คำถามพัฒนากระบวนการคิดเพื่อสรุปความรู้ ดังนี้

- ในการสร้างฉากที่ใช้ในการแสดง ลำเพลินสะเวินใจสามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดได้บ้าง อย่างไร

- การบูรณาการแสดง ลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นส่งผลให้ละครเป็นอย่างไร

- กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีนำมาบูรณาการกับการแสดง ลำเพลินสะเวินใจได้อย่างไร

- การบูรณาการแสดง ลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร

- ถ้าจะจัดการแสดง ลำเพลินสะเวินใจที่บูรณาการกับเรื่องประเพณีท้องถิ่น นักเรียนจะเลือกประเพณีใด เพราะอะไร

- การบูรณาการละครกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ : ภาษาอังกฤษ มีประโยชน์อย่างไร

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนเลือกกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดก็ได้ที่สนใจมา 1 เล่ม แล้วยกตัวอย่างว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้นั้นนำมาบูรณาการกับการแสดง ลำเพลินสะเวินใจอย่างไร และส่งผลต่อการแสดงลำเพลินสะเวินใจอย่างไร

2. ให้นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ การสร้างสรรค์ละครที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์ สวยงาม และผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่เพิ่มมากขึ้น สามารถเข้าใจถึงการบูรณาการการแสดงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ ทำให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ การบูรณาการละครกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ จึงมีประโยชน์ต่อผู้เรียน

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ลำเพลินสะเวินใจ
2. วิดีทัศน์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน
3. ห้องสมุด

การวัดและการประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
นักเรียนสามารถอธิบายการบูรณาการแสดงลำเพลินสะเวินใจกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ (K)	ประเมินแบบฝึกหัด	แบบประเมินแบบฝึกหัด	ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงออก (P)	ประเมินแบบฝึกหัด	แบบประเมินแบบฝึกหัด	ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)	ประเมินความพึงพอใจ	แบบสอบถามความพึงพอใจ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับวิชาอื่นๆ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนเลือกชมการแสดงนาฏศิลป์ เช่น ระบำ รำ ฟ้อน เชิ้ง โขน ละคร จากนั้นอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับวิชาอื่นๆ ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อการแสดงที่เลือกชม

ตอบ

.....

2. วิชาต่อไปนี้มีความสัมพันธ์กับการแสดงนาฏศิลป์ที่เลือกชมอย่างไร จงอธิบาย

ภาษาไทย	➡
คณิตศาสตร์	➡
วิทยาศาสตร์	➡
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	➡
สุขศึกษาและพลศึกษา	➡
ศิลปะ (ดนตรี)	➡

ศิลปะ (ทัศนศิลป์)	➡
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	➡
ภาษาต่างประเทศ	➡

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(นายชัยวัฒน์ หาญอาษา)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
รายวิชาศิลปะพื้นฐาน (สาระนาฏศิลป์)

****

คำชี้แจง 1.ให้นักเรียนเลือกตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อละ 1 คำตอบ แล้วทำเครื่องหมาย X ลงใน

2. แบบทดสอบแบบปรนัย มีทั้งหมด 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน ใช้เวลาทั้งหมด 40 นาที

1. ข้อใดคือความหมายของการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน
   ก. การแสดงรำที่เป็นเรื่องเป็นราว
   ข. การฟ้อนรำ หรือความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ
   ค. การแสดงระบำ รำ ฟ้อน ของชาวบ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ
   ง. การแสดงออกทางการเคลื่อนไหวร่างกาย
2. ข้อใดคือลักษณะของการแสดงพื้นบ้านอีสาน
   ก. เน้นความประณีตวิจิตรบรรจง ข. มีรูปแบบการแสดงที่เป็นแบบแผน
   ค. สอดแทรกวิถีชีวิตของคนในห้องถิ่น ง. ถูกทุกข้อ
3. การแสดงพื้นบ้านของภาคอีสานเกิดขึ้นจากอะไร
   ก. กิจวัตรประจำวันหรือบุญประเพณี ข. ฐานะทางเศรษฐกิจ
   ค. ความอุดมสมบูรณ์ ง. รักความสนุกสนาน
4. ข้อใดกล่าว **ผิด** เกี่ยวกับที่มาของการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน
   ก. เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ข. เกิดจากวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
   ค. เกิดจากการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ง. เกิดจากการได้รับอิทธิพลจากประเทศเพื่อนบ้าน
5.ลำเพลินเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคใด
   ก.ภาคใต้ ข.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
   ค.ภาคกลาง ง.ภาคเหนือ
6. ลำเพลินมีพัฒนาการมาจากอะไร
   ก. หมอลำหมู่ ข.รำวง
   ค.รำไทย ง.การเล่นดนตรี

7.ข้อใดกล่าว **ผิด** เกี่ยวกับความหมายของการแสดงหมอลำเพลิน

ก.ลำเพลินมีพัฒนาการมาจากลำหมู่ ข.การแต่งกายก็แต่งนุ่งกระโปรงสั้นเห็นท่อนขาขาว

ค.มีท่วงท่ารำที่ช้า ง.การแสดงหมอลำเพลินมีความสนุกสนาน เร้าใจ

8. การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ ได้มีการพัฒนาการมาจากสิ่งใด

ก. การบูชาเทพเจ้า ข. การละเล่นพื้นบ้าน

ค. วรรณกรรมพื้นบ้าน ง. หมอลำหมู่

9.ลำเพลินมีชื่อเรียกอีกอย่างว่าอย่างไร

ก.ลำกกขาขาว ข.ลำซิ่ง

ค.ลำทางสั้น ง.ลำตัด

10. การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีกระบวนท่ารำสื่อถึงอะไร

ก. พลวัตรการเปลี่ยนแปลงของคนอีสาน ข. ความสวยงามของท่า

ค. ความสนุกสนานของท่า ง. ถูกทุกข้อ

11. วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ คือวงดนตรีประเภทใด

ก. วงปีพาทย์ ข. วงดนตรีพื้นบ้านร่วมสมัยกับดนตรีสากล

ค. วงสตริง ง. วงดนตรีสากล

12. องค์ประกอบการแสดงประเภทใดที่ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจการแสดงมากยิ่งขึ้น

ก. ดนตรีประกอบการแสดง ข. บทร้องประกอบการแสดง

ค. เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง ง. อุปกรณ์ประกอบการแสดง

13. องค์ประกอบการแสดงประเภทใดที่มีความสวยงามวิจิตรและบ่งบอกถึงฐานะของตัวละคร

ก. เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า ข. อุปกรณ์ประกอบการแสดง

ค. ดนตรีประกอบการแสดง ง. ลีลาทำรำ

14. “ละพอแต่เปิดผ้าม่านกั้ง” เป็นคำขึ้นต้นของหมอลำใด

ก.หมอลำเพลิน ข.หมอลำซิ่ง

ค.หมอลำหมู่ ง.หมอลำกลอน

15. การแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ ใช้ทำนองใดในการประพันธ์บทร้องประกอบการแสดง

ก. ทำนองลำเพลิน ข. ทำนองลำทางสั้น

ค. ทำนองลำเต้ย ง. ทำนองลำพื้น

16. การสื่อความหมายโดยใช้กิริยาท่าทาง เรียกว่าอะไร

ก. ภาษาทำทางนาฏศิลป์ ข. นาฏยศัพท์

ค. ลีลาทำรำ ง. ภาษาใบ้

17. ท่ารำของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ ส่วนใหญ่ประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ในลักษณะใด

ก. ภาษาท่าที่ใช้แทนอิริยาบถของมนุษย์

ข. ภาษาทำที่เลียนแบบธรรมชาติและสัตว์

ค. ภาษาท่าที่ใช้แสดงอารมณ์

ง. ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด

18. ท่ารำของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอย่างไร

ก. ท่ารำเลียนแบบอิริยาบถของมนุษย์

ข. ท่ารำที่อ่อนช้อยงดงาม

ค. ท่ารำที่กระฉับกระเฉงและสนุกสนาน

ง. ถูกทุกข้อ

19.ภาพใด คือการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ

ก.

ข.

ค.

ง.

20. การแต่งกายของการแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ มีทั้งหมดกี่ชุด

ก. 1 ข. 5

ค. 2 ง. 3

21.

จากรูปภาพข้างบน คือการแต่งกาย การแสดง ลำเพลินสะเวินใจ ลำดับชุดที่เท่าใด

ก. ชุดที่ 2 ข. ชุดที่ 3

ค. ชุดที่ 1 ง. ชุดที่ 4

22. แสง สี เสียง ในการแสดง ลำเพลินสะเวินใจ ให้ความรู้สึกอย่างไร

ก. เศร้า ข. สนุกสนาน เร้าใจ

ค. ตกใจ ง. โกรธ

23. ฉาก ที่ใช่ประกอบการแสดง ลำเพลินสะเวินใจ มีทั้งหมดกี่ฉาก

ก. 5 ข. 4

ค. 2 ง. 1

24. การบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดงมีประโยชน์อย่างไร

ก. ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์ สวยงาม ทันสมัยและมีชื่อเสียงโด่งดัง

ข. ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์ มีความน่าสนใจ ผู้ชมคล้อยตามไปกับการแสดง

ค. ทำให้การแสดงมีความยิ่งใหญ่ อลังการ งดงาม วิจิตร ยิ่งกว่าการแสดงประเภทอื่น

ง. ทำให้การแสดงเป็นที่ประทับใจต่อผู้ชม และทำให้ผู้แสดงมีความสวยงาม แสดงได้เต็มความสามารถ

25. การนำนาฏศิลป์มาบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น มีประโยชน์อย่างไร

ก. ทำให้การแสดงมีความแปลกใหม่ ทันสมัยมากขึ้น

ข. ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์ สวยงาม

ค. ทำให้มีผู้ชมการแสดงเป็นจำนวนมาก

ง. ทำให้การแสดงมีชื่อเสียง เป็นที่นิยม

26. การนับจังหวะ เป็นการบูรณาการนาฏศิลป์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในข้อใด

ก. คณิตศาสตร์ ค. ทัศนศิลป์

ข. วิทยาศาสตร์ ง. สุขศึกษาและพลศึกษา

27. ข้อใดเกี่ยวข้องกับการบูรณาการนาฏศิลป์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ก. การอบอุ่นร่างกายก่อนเริ่มการแสดง

ข. การประดิษฐ์อุปกรณ์ประกอบการแสดง

ค. การแต่งเนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดง

ง. การจัดฉากแสง สี เสียง

28. การรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาทำให้การการแสดงลำเพลินเป็นอย่างไร

ก. มีความสวยงามมากขึ้น

ข. มีความทันสมัยแปลกใหม่

ค. มีความยิ่งใหญ่ งดงาม

ง. มีรูปแบบเป็นไปตามหลักนาฏศิลป์

29. เพราะเหตุใดรูปแบบการแสดงลำเพลินจึงมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา

ก. เพราะมีผู้สนใจการแสดงละครเพิ่มมากขึ้น

ข. เพราะผู้ชมไม่นิยมชื่นชอบการแสดงละครแบบเดิม

ค. เพราะผู้สร้างสรรค์การแสดงชื่นชอบในวัฒนธรรมของต่างชาติ

ง. เพราะรับวัฒนธรรมต่างชาติ และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชม

30. การแสดงชุด ลำเพลินสะเวินใจ ให้คุณค่าด้านวัฒนธรรมอย่างไร

ก. สามารถควบคุมอวัยวะทุกส่วนให้ประสานงานกันอย่างกลมกลืน

ข. ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

ค. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายความเครียด

ง. เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ เครื่องดนตรี ภาษา และวรรณกรรมท้องถิ่น

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
รายวิชาศิลปะพื้นฐาน (สาระนาฏศิลป์)

ข้อ	เฉลย	ข้อ	เฉลย
1	ค	16	ก
2	ค	17	ง
3	ก	18	ง
4	ง	19	ก
5	ข	20	ง
6	ก	21	ข
7	ค	22	ข
8	ง	23	ค
9	ก	24	ข
10	ง	25	ข
11	ข	26	ก
12	ข	27	ค
13	ก	28	ข
14	ก	29	ง
15	ก	30	ง

ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ

ระดับคุณภาพ

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนชอบในเนื้อหาสาระที่มีความน่าสนใจ					
2. นักเรียนชอบเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3. นักเรียนชอบกิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านลำเพลิน สะเวินใจ					
4. นักเรียนมีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
5. นักเรียนมีความสนุกกับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย					
6. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ใน					
7. นักเรียนชอบที่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อ					
8. นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
9. นักเรียนชอบการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายตรงกับความสนใจ					
10. นักเรียนชอบที่ได้รับการแนะนำหลังการประเมินเพื่อแก้ไข ข้อบกพร่องทุกครั้ง					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

คุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตารางที่ ข.1 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.จุดประสงค์การเรียนรู้								
1.1 นำไปสู่การปฏิบัติได้	4.80	4.80	4.80	4.60	4.80	4.60	4.60	4.80
1.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	4.60	4.80	4.80	4.60	4.80	4.60	4.60
1.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	4.60	4.80	4.80	4.80	4.80	4.80	4.80
1.4 ระบุพฤติกรรมที่จัดประเมินได้ชัดเจน	4.80	4.80	4.60	4.80	4.80	4.60	4.60	4.80
1.5 ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	4.60	4.80	4.60	4.60	4.80	4.80	4.60	4.80
2.สาระการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้								
2.1 สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	4.80	4.80	4.80	4.80	4.80	4.60	4.60
2.2 สาระการเรียนรู้มีการบูรณาการ	4.80	4.80	4.60	4.80	4.80	4.60	4.80	4.80
2.3 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.80	4.60	4.80	4.60	4.80	4.60	4.80	4.80
2.4 กิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนได้ชัดเจน	4.60	4.80	4.60	4.80	4.60	4.80	4.80	4.80

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

รายการประเมิน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
2.5 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ มีส่วนร่วม ค้นคว้า วิเคราะห์และลงข้อสรุป	4.80	4.80	4.60	4.80	4.60	4.80	4.60	4.60
2.6 กิจกรรมเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.80	4.60	4.80	4.80	4.80	4.60	4.60	4.80
3.สื่อ อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้								
3.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม	4.60	4.80	4.60	4.80	4.80	4.80	4.60	4.60
3.2 สื่อเหมาะสมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้	4.80	4.60	4.60	4.60	4.80	4.60	4.80	4.80
3.3 สนองต่อจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	4.80	4.80	4.60	4.60	4.80	4.60	4.80
4.การวัดและประเมินผล								
4.1การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	4.80	4.80	4.60	4.80	4.80	4.60	4.60
4.2 ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลได้เหมาะสม	4.80	4.80	4.60	4.80	4.80	4.80	4.60	4.80
4.3 วัดและประเมินผลได้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย	4.80	4.60	4.60	4.80	4.80	4.60	4.60	4.80
4.4 มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	4.60	4.80	4.80	4.80	4.60	4.80	4.80	4.80

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

รายการประเมิน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
4.5 ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	4.60	4.80	4.80	4.60	4.60	4.80	4.80	4.80
$\bar{x}$	4.73	4.74	4.71	4.73	4.74	4.73	4.67	4.75
S.D.	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.09
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

สรุปคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 ($\bar{x}$=4.73, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 2 ($\bar{x}$=4.74, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 3 ($\bar{x}$=4.71, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 4 ($\bar{x}$=4.73, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 5 ($\bar{x}$=4.74, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 6 ($\bar{x}$=4.73, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 7 ($\bar{x}$=4.67, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด)
แผนการเรียนรู้ที่ 8 ($\bar{x}$=4.75, S.D.=0.09 มีความเหมาะสมมากที่สุด)

ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวม ($\bar{x}$=4.72, S.D.=0.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด) ทุกแผนมีคุณภาพนำไปใช้ได้

ตารางที่ ข.2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	-1	1	1	0.60	ใช้ได้
4	1	1	1	-1	-1	0.20	ตัดทิ้ง
5	1	1	-1	1	1	0.60	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	1	-1	1	-1	1	0.20	ตัดทิ้ง
8	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	-1	-1	0.20	ตัดทิ้ง
14	1	1	-1	1	1	0.60	ใช้ได้
15	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17	1	-1	1	-1	1	0.20	ตัดทิ้ง
18	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
19	1	1	1	-1	-1	0.20	ตัดทิ้ง
20	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
22	1	-1	1	1	-1	0.20	ตัดทิ้ง
23	1	1	-1	1	1	0.60	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

(ต่อ)

ตารางที่ ข.2 (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
25	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
26	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
27	1	-1	1	-1	1	0.20	ตัดทิ้ง
28	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
30	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
31	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
38	1	-1	1	-1	1	0.20	ตัดทิ้ง
39	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40	1	-1	1	-1	1	0.20	ตัดทิ้ง
41	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
42	1	-1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
43	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
45	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
46	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
48	-1	-1	1	1	1	0.20	ตัดทิ้ง
49	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
50	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ ข.3 ค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	อำนาจจำแนก (r)
1	0.55	0.36
2	0.73	0.94
3	0.55	0.36
4	0.85	0.82
5	0.70	0.94
6	0.61	0.30
7	0.73	0.94
8	0.73	0.93
9	0.73	0.94
10	0.73	0.93
11	0.73	0.94
12	0.73	0.93
13	0.61	0.30
14	0.82	0.80
15	0.73	0.94
16	0.82	0.80
17	0.94	0.29
18	0.73	0.93
19	0.42	0.34
20	0.70	0.94
21	0.73	0.94
22	0.85	0.82
23	0.73	0.94
24	0.79	0.30
25	0.67	0.69

(ต่อ)

ตารางที่ ข.3 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	อำนาจจำแนก (r)
26	0.73	0.94
27	0.67	0.69
28	0.42	0.34
29	0.73	0.94
30	0.52	0.22

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97

ตารางที่ ข.4 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ระดับความเหมาะสม
	1	2	3	4	5		
1. นักเรียนชอบในเนื้อหาสาระที่มีความน่าสนใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. นักเรียนชอบเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. นักเรียนชอบกิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านลำเพลินสะเวินใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. นักเรียนมีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
5. นักเรียนมีความสนุกกับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
6. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
7. นักเรียนชอบที่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8. นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

(ต่อ)

ตารางที่ ข.4 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ระดับความเหมาะสม
	1	2	3	4	5		
9. นักเรียนชอบการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายตรงกับความสนใจของนักเรียน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
10. นักเรียนชอบที่ได้รับการแนะนำหลังการประเมินเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทุกครั้ง	1	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ ค.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เลขที่	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	รวม	คะแนนหลังเรียน
	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน		
	10	10	15	15	15	15	10	10	100	30
1	9	8	14	12	14	14	10	6	87	23
2	10	10	15	12	13	15	10	8	93	28
3	8	9	14	13	13	15	10	7	89	23
4	9	10	13	12	13	14	10	8	89	24
5	10	10	15	13	14	13	10	8	93	28
6	10	10	15	13	13	11	10	9	91	28
7	10	10	15	12	12	12	10	7	88	27
8	10	10	15	10	15	12	10	7	89	26
9	10	10	15	12	12	13	10	7	89	27
10	10	10	15	12	14	14	10	8	93	28
11	9	8	12	11	14	13	8	9	84	26
12	8	8	13	12	15	13	8	10	87	27

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	รวม	คะแนนหลังเรียน
	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน		
	10	10	15	15	15	15	10	10	100	30
13	8	10	12	13	12	14	9	7	85	27
14	9	8	14	13	13	14	10	9	90	26
15	10	8	13	12	13	14	10	9	89	26
16	10	7	12	12	14	15	8	10	88	27
17	10	8	13	12	15	15	8	8	89	25
18	10	9	13	13	15	15	9	8	92	28
19	10	9	14	14	15	13	9	9	93	27
20	8	10	15	12	14	12	8	9	88	25
21	8	10	14	13	13	11	8	9	86	25
22	9	8	14	12	12	12	8	10	85	28
23	9	8	14	13	13	13	8	8	86	24

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	รวม	คะแนนหลังเรียน
	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน		
	10	10	15	15	15	15	10	10	100	30
24	8	9	15	14	15	15	10	8	94	26
25	8	8	14	12	15	14	10	9	90	27
26	9	10	12	13	12	12	9	9	86	24
27	7	10	13	13	14	12	7	8	84	29
28	8	9	13	14	13	13	8	9	87	27
29	8	8	12	15	13	13	8	10	87	28
30	8	9	13	15	13	13	10	8	89	27
31	8	9	14	13	14	14	9	8	89	26
32	8	7	15	14	12	13	8	8	85	25
33	7	8	12	12	14	14	8	9	84	29

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	รวม	คะแนนหลังเรียน
	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน	ภาคปฏิบัติย่อยท้านแผน		
	10	10	15	15	15	15	10	10	100	30
34	9	10	15	12	12	13	9	8	88	28
35	10	9	14	13	14	15	9	8	92	29
36	10	9	14	13	12	13	8	9	88	29
รวม	322	323	495	456	484	481	324	301	3186	957
เฉลี่ย	8.94	8.97	13.75	12.67	13.44	13.36	9.00	8.36	88.50	26.58
S.D.	0.98	0.97	1.08	1.01	1.05	1.15	0.96	0.96	2.80	1.68
ร้อยละ	89.44	89.72	91.67	84.44	89.63	89.07	90	83.61	88.50	88.61

ตารางที่ ค.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์โดยบูรณาการกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชุด ลำเพลินสะเวินใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)
1	10	23
2	12	28
3	11	23
4	11	24
5	12	28
6	13	28
7	15	27
8	12	26
9	9	27
10	16	28
11	10	26
12	11	27
13	7	27
14	9	26
15	7	26
16	9	27
17	14	25
18	14	28
19	8	27
20	9	25
21	8	25
22	10	28
23	9	24
24	12	26

(ต่อ)

ตารางที่ ค.2 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)
25	11	27
26	11	24
27	11	29
28	11	27
29	9	28
30	10	27
31	12	26
32	12	25
33	11	29
34	17	28
35	10	29
36	15	29
รวม	398	957
ค่าเฉลี่ย	11.06	26.58
S.D.	2.39	1.68
% of Mean	36.85	88.61
t	36.912*	
Sig(2-tailed)	.000	

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๐๖๑๙.๐๒/ว ๖๙๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย

เพื่อ ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
โทรศัพท์ ๐๔๓-๗๑๒๒๓๓

ที่ อว ๐๖๑๙.๐๒/ว ๖๙๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางฉัตรฉวี พัสดุรีนนท์

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☑ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
โทรศัพท์ ๐๔๓-๗๑๒๒๓๓

ที่ อว ๐๖๑๙.๐๒/ว ๖๙๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตติยา โกมินทรชาติ

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย

เพื่อ ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
โทรศัพท์ ๐๔๓-๗๑๒๒๓๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร.๑๘๒
ที่ คศ ๗๐๖๑๕/๒๕๖๔ วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ **เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ "** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☑ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร.๑๘๒
ที่ คศ ๖๐๖๑๕/๒๕๖๔ **วันที่** ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญ ชุยกระเดื่อง

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ "** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☑ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ อว ๐๖๑๙.๐๒/ว ๖๙๐๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ "** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

ในการนี้ จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย กับกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
โทรศัพท์ ๐๔๓-๗๑๒๒๓๓

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY

ที่ อว ๐๖๑๙.๐๒/ว ๖๙๐๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม

ด้วย นายชัยวัฒน์ หาญอาษา รหัสประจำตัว ๖๓๘๐๑๐๑๘๐๑๒๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ **เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นบ้านชุด ลำเพลินสะเวินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ "** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

ในการนี้ จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
โทรศัพท์ ๐๔๓-๗๑๒๒๓๓

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นายชัยวัฒน์ หาญอาษา

วัน เดือน ปี เกิด 10 ธันวาคม พ.ศ 2539

สถานที่เกิด บ้านคำปะกั้ง 43 หมู่ 5 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านคำปะกั้ง 43 หมู่ 5 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2562	ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ) สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2565	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม